

Titel: Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 10

Citation: "Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 10", i *Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 10*, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_010-shoot-d1e461.pdf (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorpha samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 10

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Til Kongen. Af Peter Friderich Suhm. København 1772 Trykt og findes tilkiøbs hos Joh Rud. Thiele, boende i store Helliggeiststræde.

2
3

Længe nok have Religion og Dyd været hos os traadde under Fødder; Retsindighed, Ærbarhed alt for længe forviste fra vore Grændser. Dog er Du o Konge uskyldig herudi. En skamlig Sammenrottelse af nedrige Folk havde bemestret sig Din Person; gjort Adgangen til Dig umuelig for alle retskafne; Du saae og hørte kun igiennem deres Øyne og Ørne. Imedens Dit Land svemmede i Taarer; Frygt, Forskrækkelse, Angst herskede allevegne; Imedens det Danske Navn var blevet til en Vanære og man udenlands ey torde bekiende sig til det; Imedens Patrioterne stode forbausede, Rigerne udsuedes, det Kongelige Huses Soel formørkedes, og alting var til Priis for Æreskiændere, for Røvere, for Guds Bespottere,

4

for Dyds og Menneskelighedens Fiender; Imedens alt Dette skeede, da var Du fornøyet, fordi Du tænkte at alle vare fornøiede, at Undersaatternes Lyksalighed fremmedes.

Velsignet være Juliane! Ophøyet være Prinds Friderich! Takket værre alle de Patrioter, alle de som af rene Hensigter have revet det Baand fra Dine Øyne, som hindrede Dig i at see; Som have hævnnet Dig og Riger; Som have vovet deres Liv for vor Frelse; Som have igien givet Dig Din rette og væsentlige Magt. Og sandelig det var paa høn Tid, thi jeg saae Borger hvæsse sit Sværd mod Borger, forhen fredelige Folk at ophides til Mord; Maaskee havde Din Residence-Stad inden faae Dage bleven et Offer for Luen, kun været en ynkelig Steenhob; og Dannemark og Norge ulyksalige under den Konge, som ivrigst ønsker deres Vel.

See Konge, Glæden af Dine Undersaatteres Øyne! Beskue med Eftertanke deres Fryde Ild, deres frivillige Fryde-Ild Lad faa mange Kongers Blod, som rinder i Dine Aarer opvarme Dit Hierte til selv at see til Dit Folk. Saa gjorde Christian den Fierde; Saa gjorde Friderich

den Fierde forævigede Navne! Lad Smigrere ey indbilde Dig, at Du er allerede dem, men stræb at blive som De. Af Gud og Dit Folk har Du

5

Eenevolds Magten; Du er ogsaa Gud og det Regnskab skyldig, hvorledes Du bruger den. En forfærdelig Magt, Eenevolds Magt! Jo større Magt, jo større Pligter. Sæt selv Skranker for denne Magt, ved at erkiende Gud over Dig, ved at tilsee Dit Folks Beste, ved at udvælge værdige Mænd, og Du har den værdigste i Din Broder, ved ey at dømme og afsætte nogen uden efter Lovene, ved at ophøye meest Dine egne Undersaatter. Lad os igien i Dine Befalinger høre vort eget kære Sprog, Du er jo Dansk, og jeg veed at Du kan Dansk; Lad det fremmede Sprog være et Kiendemærke paa den nedrige Forræder, som var for doven til at lære vort Sprog, for spodsk over os, til at nedlade sig saavidt. Leg Tømme paa Egenraadige, og lad ingen forurettes, allermindst ved aabenbare Vold, endog om den traf de allersletteste Mennesker. Lad de med Uret Afsatte og Forviste komme tilbage; Lav nyttige Mænd iblant dem igien beklæde Æmbeder; Gjør ey for mange og hastige Forandringer, at ey den tilkommende Tid skal blive lig den forbigangene; lad ey ældgamle Ting undersøges og oprippes, men undersøg nøye de sidstes; revs lemfældig dem, som det er mueligt at behandle med Maade, men straf retfærdig uden Skaansel dem, som have vanæret Dig og os. Afværge, at Din Fadert Monumenter ey forfalde; Indskrænk de bekostelige Lystigheder; Undersøg

6

nøye Landets Giæld, og betal den retmssige; Lad Norge, det troe og tapre Norge, faae sin Mønt igien; Lad dens Helte aldrig mere blive forjagede fra Thronen, Helte, som ere Thronens sikkerste Stytte; Glem ey Banqvens, Handelens Tilstand, og lad den sidste ey mere være et Maal for nogle faae egennyttige; Er det muligt da afskaf de haarde Skatter, som betynger Dine Undersaatter, og i det mindste uddeel dem ligere; med Glæde skal jeg efter Ævne bære den Deel, som forhen laae paa den Usle. Da skal Eenevolds-Magtens Land være Friheds, Glædes, Overflødigheds, Trygheds Land, mere end det frie Engeland selv, hvor egennytte og nedrige Ministre vel ey kunne hindre Folkets Raab at komme for Kongen, men hvor de dog hindre Virkningen deraf, hvor de tør understaae sig at fængsle Folkets Forsvarere, dem som tale en hellig

Sag.

Dannemark, Norge og Fyrstendommene tale igiennem min Mund til Dig o Konge. Hverken Hyklerie, Smiger, Haab eller Frygt driver min Pen; Ikke har jeg nedrig eller flittig giort Opvartning for de forrige Ministrer; Aldrig har jeg engang besøgt, hilset paa, eller bukket for de sidste Afskum; Aldrig har jeg som en Betler nærmet mig Din Throne; Forsynet og min Kone takker jeg

7

for, at de have sat mig i Stand ey at bede om noget. Hør derfor Sandheden af min Mund, en Sandhed, som ey kan være mistænkt, Sandhed, som fast altid udelukkes fra Kongens Sæde: Frygt Gud, elsk Dit Folk, regier selv, troe Din Broder. Da ville vi og Eftertiden kalde Dig Kong Christian den Store, den Vise, den Gode. Vor Formue, vore Børn, vort Blod staaer til Din Tieneste, For Dig, for Juliane, for Friderich, for Fædrenelandet flyder det. Dit Konge-Huus, det Danske og Norske Rige ville da staae til Verden falder.

Den, som ey tænker faa, er ingen Dansk, ingen Normand; men hvo tænker anderledes, uden de, som ere solgte til Laster. Hvo ærer og ophøyer ey den farlige, men ærefulde Nat, som sønderbrød vore Lænker, som gjorde os igien til et Folk. Herlige Nat! tilkommende Homerer og Virgiler skulle besiunge Dig. Saalænge danske og norske Helte ere til, skulle Julianes, Friderichs Roes vedvare, men ey forøges, thi det er umuligt; Verden vil altfaa før blive til intet, end deres Ære forgaae.

8

Ævige Gud! Du som hersker over Konger, over Mennesker og Verdener; Du som med Dit Veiers Aande haver bortspredet de Ugudelige, og giort deres Anslag til intet; giv os Forstand og Hierter til at indsee Din vise Bestyrelse, til at erkiende Din Almagt, til at følge Dine hellige Love. Giv vor Konge Kraft til at hænge fast ved Dig, lad Ham indsee at Du er Hans Konge, og Han vor Fader. Det skee! Det skee!

1

Conferentz-Raad Peter Friderich Suhms Brev til Kongen i Anledning af De mærkværdige Omstændigheder i Kiøbenhavn den 17 Jan. 1772.

2

Længe nok have Religion og Dyd været hos os traadde under Fødder; Retsindighed, Ærbarhed alt for længe forviste fra vore Grændser. Dog er du o Konge uskyldig herudi. En skammelig Sammenrottelse af nedrige Folk have bemestret sig Din Person; giort Adgangen til Dig umuelig for alle retskafne; Du saae og hørte kun igiennem deres Øjne og Ørne. Imedens dit Land svemmede i Taarer; Frygt, Forskrækkelse, Angest herskede allevegne; Imedens det Danske Navn var blevet til en Vanære; og man udenlands ej torde bekiende sig til det; Imedens Patrioterne stode forbausede, Rigerne udsuedes, det Kongelige Huses Soel formørkedes, og alting var til Pris for Æreskiændere, for Røvere, for Guds Bespottere, for Dyds og Menneskelighedens Fiender: Imedens alt dette skeede, da var Du fornøyet, fordi du tænkte at alle vare fornøuede, at Undersaaternes Lyksalighed fremmedes. Velsignet være Juliane! Ophøjet være være Prinds Friderich! Takket være alle de Patrioter, alle de som af rene Hensigter have revet det Baand fra Dine Øjne, som hindrede Dig i at see; Som have hævnnet Dig og Riget; Som have vovet deres Liv for vor Frelse; Som have igien givet Dig Din rette og væsentlige Magt. Og sandelig det var paa den høje Tid, thi jeg saae Borger hvæsse sit Sværd mod Borger, forhen fredelige Folk at ophidses til Mord; Maaskee havde Din Residence-Stad inden faae Dage bleven et Offer for Luen, kun været en ynkelig Steenhøb; og Dannemark og Norge ulyksalig under den Konge, som ivrigst ønsker deres Vel. See Konge, Glæden af Dine Undersaaters Øyne! Beskue med Eftertanke deres Fryde-Ild, deres frivillige Fryde-Ild. Lad faa mange Kongers Blod, som rinder i dine Aarer, opvarme Dit Hierte til selv at see til Dit Folk. Saa gjorde Christian den Fjerde; Saa gjorde Friderich den Fjerde; Forævigede Navne! Lad

3

Smigrere ey indbilde Dig, at Du er allerede dem, men stræb at blive som de. Af Gud og Dit Folk har Du Eenevolds-Magten; Du er ogsaa Gud det Regnskab skyldig, hvorledes Du bruger den. En forfærdelig Magt, Eenevolds-Magt! Jo større Magt, jo større Pligter. Gæt selv Skranker for denne Magt, ved at erkiende Gud over Dig, ved at tilsce Dit Folks Beste, ved at udvælge værdige Mænd, og du har den værdigste i din Broder, ved ej at dømme og afsætte nogen uden efter Lovene, ved at ophøye mest Dine egne Undersaatte. Lad os igien i Dine Befalinger høre vort eget kiære Sprog, Du er jo Dansk, og jeg veed at Du kan Dansk; Lad det fremmede Sprog være et Kiendemærke paa den nedrige Forræder, som var for doven til at lære vort Sprog, for spodsk over os, til at nedlade sig saavidt. Leg Tømme paa Egenraadige, og lad ingen forurettes, allermindst ved aabenbare Vold, endog om den traf de allerslettteste Mennesker. Lad de med Uret Afsatte og Forvilste komme tilbage; Lad nyttige Mænd iblant dem igien beklæde Embeder; Gjør ej for mange og hastige Forandringer, at ej den tilkommende Tid skal blive lig den forbigangne; lad ei ældgamle Ting undersøges og opprives, men undersøg nøje de sidste; revs lemfælig dem, som det er mueligt at behandle med Naade, men straf retfærdig uden Skaansel dem, som have vanæret Dig og os. Afværg at din Faders Monumenter ej forfalde; Indskrænk de bekostelige Lystigheder; Undersøg nøye Landets Giæld; og betal den retmæssige; Lad Norge, det troe og tapre Norge, faae sin Mynt igien: Lad deres Helte aldrig mere blive, forjagede fra Thronen, Helte, som ere Thronens sikkerste Stytte; Glem ej Banqvens, Handelens Tilstand, og lad den sidste ej mere være et Maal for nogle faae egennyttige; Er det mueligt, da afskaf de haarde Skatter, som betyngte Dine Undersaatte, og i det mindste uddeel dem ligere; med Glæde skal jeg efter Ævne bære den Deel, som forhen laae paa den Usle. Da skal Ecnevolds-Magtcns Land værre Friheds, Glædes, Overflødheds, Trygheds Land, mere end det frie Engelland selv, hvor egenyttige og nedrige Ministre vel ej kunne hindre Folkets Raad at komme for Kongen, men hvor de dog hindre Virkningen deraf, hvor de tør understaae sig at fængsle Folkets

4

Forsvarere, dem som tale en hellig Sag. Danmark, Norge og Fyrstendommene tale igiennem min Mund til Dig o Konge. Hverken Hyklarie, Smiger, Haab eller Frygt drive min Pen; Ikke har jeg nedrig eller flittig gjort Opvarnting for de forrige Ministrer; Aldrig har jeg engang besøgt, hilset paa, eller bukket for de sidste Afskum; Aldrig har jeg som en Betler nærmet mig Din Throne; Forsynet og min Kone takker jeg for, at de have sat mig i Stand ey at bede om noget. Hør derfor Sandhed af min Mund, en Sandhed, som ey kan være mistænkt, Sandhed, som fast alletider udelukkes fra Kongens Sæde: Frygt Gud, elsk Dit Folk, regier selv, troe Din Broder. Da ville vi og efter Tiden kalde Dig Kong Christian den Store, den Vise, den Gode. Vor Formue, vore Børn, vort Blod staae til Din Tieneste: For Dig, for Juliana, for Friderich, for Fædernelandet flyder det. Dit Konge-Huus, det Danske og Norske Rige ville da staae til Verden falder. Den, som ey tænker saa, er ingen Dansk, ingen Normand; men hvo tænker anderledes, uden de, som ere solgte til Laster. Hvo ærer og ophøyer ey den farlige, men ærefulde Nat, som sønderbrød vore Lænker, som gjorde os igien til et Folk. Herlige Nat! tilkommende Homerer og Virgiler skulle besiunge Dig. Saa længe Danske og Norske Helte ere til, skulle Julianes, Friderichs Roes vedvare, men ey forøges, thi det er umueligt; Verden vil altsaa før blive til intet end deres Ære forgaae. Ævige Gud! Du som hersker over Konger, over Menneskener og Verdener; Du som med Dit Vejrs Aande haver bortsprettet de Ugudelige, og gjort deres Anslag til intet; giv os Forstand og Hierter til at indsee Din vise Bestyrelse, til at erkiende Din Almagt, til at følge Dine hellige Love. Giv vor Konge Kraft til at hænge fast ved Dig, lad Ham indsee, at Du er Hans Konge, og Han vor Fader. Det skee! Det skee!

1

An den König
von
dem Herrn Conferenzzrath Suhm.
Aus dem Dänischen.
Flensburg,

gedrukt und zu bekommen in der Serringhausenschen Buchdruckerei, 1772.

2
3

Vorbericht.

Ob mein bestürztes Vaterland diese freimütige Anrede an seinen König, erwartet habe, weiß ich nicht. Das weiß ich: jene fürchterliche Veranlassung dazu hat es gewiß nicht erwartet, nicht vermutet und nie vermuten können. Die dänischen Jahrbücher haben keine ähnliche Begebenheiten aufzuweisen. Unsere Väter würden die vor unmöglich gehalten haben; mögten unsere Enkel sie niemals erfahren! So wie die dänische Unterthanen nie Ursache haben, irgend eine andere Nation zu beneiden, so haben die dänischen Monarchen nie Ursache gehabt, sich bessere und getreueren Unterthanen zu wünschen.

i 7*4

4

Können es Dänen gewesen styn, die die verwägensten Anschläge zum Umsturz unserer ruhevollen Regierung geschmiedet hatten? Solche unwürdige Söhne hat das Vaterland nie hervorgebracht. Ein rasender Geist der Empörung hatte die Fackel des Aufruhrs schon in der wütenden Faust. Wie nahe, wie groß, von welchem erschrecklichen Umfang die Gefahr war, die uns drohete, zeigt der ruhmwürdige Verfasser dieser Anrede uns, mit aller Freimüthigkeit eines edel denkenden und edel handelnden Dänen. Im Finstern schlich die Gefahr bis an die Grund-Säulen des Throns. Im Finstern theilte die Verschwörung ihre Rollen aus, bewafnete Bürger gegen Bürger, und in kurzem würden wir die Wirkungen ihrer Wuth gesehn, gefühlt und beweiht haben. Dies sind die schönen Früchte unsrer erleuchteten Zeiten, da der Spötter der Religion und Gottesfurcht geehret und bewundert wird. Kann man von dem Verächter der Gottesfurcht und Religion mit Grund was anders erwarten, als daß er bei der ersten Versuchung ein jedes moralische Gefühl erstickt, und die heiligsten Pflichten seinen Leidenschaften und Lastern aufopfert? Was soll ihn einschränken? Dank sei der Vorsehung, die dir kühnen

5

Hände der Frevler gefesselt! Dank den erhabenen Werkzeugen unsrer Errettung! Dank dem edelmüthigen Menschenfreunde, der seinem Könige — unserm gemeinschaftlichen Vater nicht allein die Gefahr seines Throns, sondern auch die Noth seiner Kinder, so lebhaft, rührend und der Wahrheit getreu schildert. Mögten seine Wünsche — Wünsche, die er im Namen seines Vaterlandes vorträgt, erfüllt werden: wie blühend könnten die dänischen Reiche und Provinzen wieder werden! Dann würde die Religion uns wieder mit ihrem wohlthätigen Einfluß segnen; dann die Gesezze ihr ehrwürdiges Ansehen behaupten; dann die Talente der Landeskinder aufgemuntert, erweitert und belohnt; dann ihr Genie zur Thätigkeit angefeuert werden. Welche Nation würde der unsrigen den Leidenschaftertritt streitig machen können¹ wenn einheimische Vorzüge auch bei uns mit Ruhm und Beifall beehrt würden? wenn das erniedrigende und schon zu lange begünstigte Vorurtheil unter uns aufhörte: es müssen Ausländer seyn, die unsern Geschmack bilden, unsere Künste verfeinern, unsere Sitten verderben, unser Brod verzehren, unsere Bedienungen verschlingen, unsern Staat verheeren und — uns auslachen.

6

Wenn der Geist der Nation von Verachtung und Geringschätzung muthlos gemacht, sich immer zurückgesetzt sieht, was soll ihn anspornen, nach Verdiensten zu streben, die ihn zu den höhern Aemtern des Staats geschickt machen, da er nie hoffen darf, sie zu erreichen? Ja, was soll ihn reizen, sich nur für geringere Bedienungen die nöthigen Einsichten und Talente zu verschaffen, wenn er sieht, daß Talente und Einsichten in keine Betrachtung gezogen werden? Wie lange mag es her seyn, da man sich erst um Geschiklichkeit, und dann um Brod und Bedienung Mühe gab? Diese Mode ist längst verjähret: wer bekümmert sich mehr darum? Nicht, ob wir Geschiklichkeit besizzen, einem Dienste vorzustehen, sondern, ob wir uns Kräfte und Geschiklichkeit zutrauen, die Einkünfte eines Dienstes zu verzehren, und etwa durch geschikte Handgriffe auf den Nothfall zu vermehren — dies ist die Hauptsache; dies aber auch die Hauptquelle so vieler Bedrückungen, Erpressungen und Ungerechtigkeiten, worüber das Volk seufzet: daher der Ursprung der kleinen Tyrannen, die das Land aussaugen, eine Geissel der Unterthanen und eine Pest der Gerechtigkeit sind. Wehe dem Bürger und

7

dem Landmanne, der in ihre würgende Hände fällt! Sein Verderben ist unvermeidlich. Welches Verzeichniß ihrer Plakkereien, ihrer feinen und groben Plünderungen könnte man nicht machen? Wäre es nicht Pflicht — Patrioten-Pflicht es zu thun, und der Regierung diese menschenfeindliche Brut bekannt zu machen? Wie viele tausend Seufzer würden wir weniger hören, wenn der Wunsch unsers Patrioten erhört würde: Daß die Wahl des Königs auf würdige Männer bei Besezzung der Bedienungen fallen mögte, und wenn die Großen

des Landes sich überreden lassen wollten: es sei ihnen nicht unrühmlich, mit eignen Augen zu sehen, mit eignen Ohren zu hören und mit eignem Verstande zu denken.

Wenn einmal die bescheidene Stimme der Wahrheit wieder zu den Stufen des Throns durchdringen wird, so werden auch die stillen Seufzer des Jammers vorgelassen werden, und wer könnte ihnen besser den Weg bahnen, als der Mann, der mit völligem Bewustseyn seiner rechtschaffenen Gesinnungen von sich behaupten kann, daß "weder Verstellung, noch Schmeichelei, weder Hofnung, noch Furcht, seine Triebfedern sind;" der unerschrockne Mann, der mit einem brittisch-

8

freien Tone sich zum Ruhm anrechnet, „daß er nie so niedrig gewesen, den vorigen Ministern fleißige Aufwartungen zu machen,“ an deren Spitze doch der fast angebetete Graf von Bernstorff stand — so lange der Abgott treuherziger Dänen und wizziger Franzosen, die der Hunger über die Belten trieb. Welchen Schwarm überlästiger Einwohner hat uns nicht jenes höfliche Land abgetreten, denen er Brod, Ehre und Ueberfluß auf Kosten der Söhne unsers Vaterlandes geschenkt! Frankreich, das feine Frankreich wird ihn in Marmor verewigen. Man verdenke es den Dänen nicht, daß sie noch so viele Lebensart nicht haben. Ein unsterblicher Patriot hat Dännemark bereits 1766 die Binde vom Gesicht gerissen. Schande! wenn wir noch nicht sehen könnten. Dannenskiold ist es, von dem ich rede. Sein Name braucht keinen Zufaz. Kein Däne nennt ihn je ohne Ehrfurcht. Er hat uns gelehrt, den süßen Ton, die einnehmenden Manieren des Gesandten in Frankreich, von den Thaten des Ministers in Dännemark abzusondern. Man sehe die Beschwerden, die der ehrwürdige Held, in dem das ächte dänische Blut noch floß, gegen ihn eingegeben. Wie bestimmt, wie ungekünstelt, wie nachdrucksvoll sind

9

sie! Man sehe die Verantwortung dabei. Wie unbestimmt! wie schwankend! wie zur Seite ausweichend! Ueberhaupt, wie verdächtig, wenn der Ankläger sich erst durch eine Staubwolke von complimenten hindurcharbeiten muß, ehe er seinen Mann wieder findet. Und was nützen sie? Thaten müssen reden. Wen die vertheidigen, der steht. Wen die verlassen, der falle. Wie der Graf das Staatsruder übernahm, da war das Land schuldenfrei, die Commerzen blühend, die Gränzen durch eine wohlunterhaltene Armee, die Küsten durch eine ruhmvolle Flotte gesichert, und kein Unterthan seufzte unter drückenden Lasten und auszehrenden Auflagen. Nun, unser jezziger Zustand dagegen gehalten! O! wie leicht sind wir in der Waage von Europa geworden! Jezt ist Volk, und Land, und Armee, und Flotte — doch, warum soll ich erzählen, was die ganze Welt weiß? Selbst die Einrichtungen, die dem Lande vielleicht — vielleicht auch nicht hätten nützlich werden können, wurden in einer so beschwerlichen, so übel abgepaßren Zeit angeordnet und ausgeführt, daß ihr künftiger Vortheil nie dem gegenwärtigen Aufwande das Gleichgewicht halten kann. Jezt belebt eine gegründete Hofnung das

10

Vaterland wieder, unsere Bedrängnisse geendigt zu sehen. Das wichtige Ruder des Staats ist in den Händen geborner Dänen. Das Vaterland sieht mit einem Auge voll Erwartung auf sie. Was es erwartet, hat es Ihnen durch den Herrn Verfasser dieser mit so ausnehmendem Beifall aufgenommenen Schrift öffentlich sagen lassen. Ich bin gewiß, daß sie in den Provinzen gleiche Aufnahme finden werde. Ich gedenke es also meinen deutschen Lesern nicht einmal zu sagen, daß sie mit einer Begierde in Kopenhagen weggerissen sei, die von der ganzen Auflage kein einziges Exemplar zurück ließ. Ich werde nicht sagen, daß es blos ihr Inhalt sei, der ihr diese Ausnahme erwarb: nicht der hohe Name des Herrn Verfassers: nicht sein durch Wissenschaften auch bei Ausländern wohlgegründeter Ruhm. Ich sage blos: Glückliches Land! dessen Einwohner so frei und patriotisch denken. Glücklicher Patriot! der so frei und edel reden darf. Ein würdiger Skalde besinge Sein Lob.

11

Lange gnug ist Religion und Tugend bei uns mit Füßen getreten. Zu lange ist Rechtschaffenheit und Ehrbarkeit Landes verwiesen. Doch bist Du, o König! nicht Schuld daran. Eine schändliche Bande vom niedrigen Haufen hatte sich Deiner Person bemächtigt, und den Zutritt zu Dir für alle Rechtschaffene unmöglich gemacht. Nur mit ihren Augen und Ohren sahest und hörtest Du. Da Dein Land in Thränen schwam: Da allenthalben Furcht und Schrecken herrschte: Da der Dänische Name fast ein Schimpf geworden, und man sich ausser Landes kaum dazu bekennen durfte: Da der Patriot bestürzt, das Vaterland ausgesaugt, der Glanz des königlichen Hauses verdunkelt und alles dem Verläumder, dem Räuber, dem Gotteslästerer, dem Feinde der Tugend und Menschlichkeit feil war: Da alles dies geschahe, da warst Du vergnügt, weil Du glaubtest, daß ein jeder vergnügt wäre, und das Glück deiner Unterthanen blühete. Gesegnet sei Juliana, gepriesen Prinz Friederich! Wir danken jedem Patriotem, und allen, die aus reiner Absicht die Binde von Deinen Augen gerissen, Dich und das Reich ge-

12

rächet, ihr Leben für unsere Rettung gewagt und Dir Deine rechte wesentliche Macht wieder gegeben haben.

Und in der That, es war die höchste Zeit. Ich sahe bereits das Schwerdt des Bürgers gegen Bürger gewezet, und ein vormals friedliches Volk zum Morde gereizt. Vielleicht wäre Deine Residenz in wenigen Tagen ein Raub der Flammen und ein kläglicher Schutthaufen gewesen; Vielleicht Dännemark und Norwegen unter dem Könige äußerst unglücklich, der ihr Glück am eifrigsten wünschet. Siehe doch, o König! die Freude in den Augen Deiner Unterthanen. Besiehe doch nachdenkend, ihr Freudenfeuer, ihr freiwilliges Freudenfeuer; Laß das Blut so vieler Könige, das durch Deine Adern strömt, Dein Herz erwärmen. Selbst auf Dein Volk zu schauen. So machte es der vierte Christian, und so Friederich der vierte: Verewigte Namen! Laß Dich von keinem Schmeichler überreden, daß Du schon seist, wie Sie: Bestrebe Dich es zu werden. Von GOtt und Deinem Volke hast Du Deine Macht; GOtt bist Du Rechenschaft schuldig, wie Du sie anwendest. Souveraine Macht! eine erschreckliche Macht! Je größere Macht, desto größere Pflichten! Setze Selbst Deiner Macht dadurch Gränzen, daß Du GOtt über Dich

13

erkennest, daß Du auf das Beste Deines Volks siehest, daß Deine Wahl auf würdige Männer falle — Den Würdigsten hast Du an Deinem Bruder, daß Du Niemand ohne nach dem Gesetze verurtheilest oder absezest, und daß Du vornemlich Deine eigene Unterthanen hervorziehest. Laß uns in Deinen Befehlen wiederum unsere Landes-Sprache hören. Du bist ja ein Däne, und ich weiß, Du kannst Dänisch. Laß die fremde Sprache für jenen niedrigen Verräther ein Merkzeichen seyn; der zu faul war unsere Sprache zu lernen, und zu hönisch sich so weit herab zu lassen. Halt die Eigenkluge im Zaum und gieb nicht zu daß Jemand, wäre es auch der geringste Mensch, beleidiget werde, am wenigsten durch offenbare Gewalt. Rufe diejenigen zurück, die unrechtmäßig abgesetzt, oder verwiesen sind, und gieb den Brauchbaren unter ihnen ihre Bedienungen wieder. Mache weder zu viele noch zu schnelle Veränderungen, und laß veraltete Dinge nicht hervorgesucht und aufgemuzt werden, aber untersuch das Neueste genau — Züchtige die gelinde, bei denen Gnade statt finden kann: straf aber ohne Schonung gerecht, die Dich und uns entehret haben. Verhindere daß die Gedächtniß-Säulen Deines Vaters nicht verfallen. Schränke die kostbaren Ergözzungen ein. Unter-

14

suche sorgfältig die Schulden des Landes; die rechtmäßigen bezahle. Greb Norwegen, dem treuen und tapfern — Norwegen seine Münze wieder. Laß seine Helden — diese sicherste Stützen des Thrones, nie wieder von Deinem Throne verjagt werden. Vergiß den Zustand der Bank und des Handels nicht, und laß diesen nicht länger ein Ziel für einige wenige Habsüchtige seyn. Ist es möglich, so heb die harten Schazzungen auf, die Deine Unterthanen so drücken, wenigstens theile sie verhältnißmäßiger ein. Freudig will ich nach meinen Umständen den Theil abtragen, der vormals auf dem Dürftigen lag. Dann wird das Land der Souverainität mehr ein Land der Freude, des Ueberflusses und der Sicherheit seyn, als selbst das freye Engelland, wo zwar eigennüzzige und kriechende Minister nicht verhindern können, daß der Rath des Volks vor den König komme, wo sie aber gleichwol die Wirkungen davon hindern, indem sie es wagen dürfen, die Vorsprecher des Volks, die die heiligste Sache vertheidigen, ins Gefängniß zu werfen. Dännemark, Norwegen und die Fürstenthümer reden durch meinen Mund mit Dir, o König! Weder Verstellung noch Schmeichelei, weder Hofnung noch Furcht führen meine Feder. Nie habe ich mich erniedriget, den vo-

15

rigen Ministern fleißig die Aufwartung zu machen. Nie habe ich besucht, nie begrüßet, nie eine Beugung gemacht vor — dem letzten Abschaum. Nie habe ich mich als Bettler Deinem Throne genähert. Der Vorsehung und meiner Ehegattin sei Dank, daß ich in dem Stande bin, um nichts bitten zu dürfen. Höre daher die Wahrheit aus meinem Munde, eine Wahrheit, die nicht verdächtig seyn kann, wenn gleich die Wahrheit fast immer vom Sitze der Könige ausgeschlossen wird. Fürchte GOtt; liebe Dein Volk; regier Selber; traue Deinem Bruder, so wollen wir Dich in Zukunft Christian den Grossen, den Weisen, den Gütigen nennen. Unser Vermögen, unsere Kinder, unser Blut sei zu Deinen Diensten: es fließe für Dich, für Juliana, für Friederich, fürs Vaterland. Dann wird Dein Königliches Haus, das dänische und nordische Reich stehen, bis die Welt einstürzt. Wer anders denkt, ist kein Däne, kein Normann: doch wer denkt anders, außer Slaven des Lasters? Wer ehret und erhebet nicht, jene gefährliche doch ruhmvolle Nacht, die unsere Ketten zerbrach, und uns wieder zu einem Volke machte. Herrliche Nacht! Künftige Homere und Virgile sollen dich besingen. So lange es dänische und nordische Helden giebt, so lange wird

16

sich Julianens und Friedrichs Ruhm erhalten — nicht vergrößern, denn das ist nicht möglich. Die Welt wird also eher zu Trümmern gehen, als Ihre Ehre vergehen wird.

Ewiger GOtt! der du über Könige, über Menschen und Welten herrschest, der du mit einem Hauche die Gottlosen zerstreuet und ihre Anschläge vernichtet, hast: Lehre uns mit verständigem Herzen Deine weise Fügungen einsehen, deine Almacht erkennen, deinen, heiligen Gesezzen Folge leisten. Gieb unserm Könige Kraft, fest an dir zu halten; laß ihn einsehen, daß du Sein König; Er unser Vater sei. Es geschehe!

1

**An den König von
Herrn Conferenzzrath
Peter Friedrich Suhm
Aus dem Dänischen übersetzt**

von

einem treugesinnten Patrioten 1772

2

Lange genug waren Religion und Tugend unter die Füße getreten; Redlichkeit und Ehrbarkeit schon zu lange aus unsern Gränzen verwiesen! Doch bist Du, o König darin unschuldig Eine schändliche Rotte niedriger Menschen haben sich deiner Person bemeistert; den Zutritt zu Dir allen Rechtschaffenen unmöglich gemacht; Du sahst und hörtest nur mit ihren Augen und Ohren. Indessen dein Land in Thränen schwamm; Furcht,

3

Angst und Schrecken allenthalben herrschten? Indessen der Name der Dänen zum Schimpf geworden war, und man sich ausserhalb Landes nicht dazu bekennen durfte; Indessen die Patrioten betäubt standen, die Länder ausgesogen worden, die Sonne des Königl. Hauses sich verfinsterte, und alles Ehrenschildern, Räubern, Spöttern GÖttes, Feinden der Tugend und Menschlichkeit, Preiß gegeben wurde. — Indessen alles dies geschah, warst Du vergnügt, weil du glaubtest, daß alle vergnügt wären, und daß die Glückseligkeit der Unterthanen befördert würde. Gesegnet sey Juliane! Erhoben sey Prinz Friderich! dank sey allen Patrioten, allen, die aus lautern Absichten die Binde von deinen Augen rissen, so dir zu sehen verwehrte; die Dich und dein Reich gerächet; die ihr Leben für unsre Erlösung gewagt; die Dir deine rechte und wesentliche Macht wiedergegeben haben. Und gewis er war sehr hohe Zeit; denn ich sah Bürger ihr Schwerdt gegen Bürger wetzen, sonst friedliche Menschen, zum Morde erhitzt! Vielleicht wäre deine Residenzstadt in wenig Tagen ein Opfer der Flamme, nur ein bedauernswürdiger Steinhaufe geworden, und Dännemark und Norwegen, wäre unter dem Könige, der ihr Wohl aufs eifrigste wünscht,

4

unglücklich gewesen. Siche, König, die Freude in den Augen deiner Unterthanen, beschau mit Nachdenken, ihr Freudenfeuer. Laß daß Blut so vieler Könige so in deinen Adern rinnet, dein Herz erwärmen, selbst für dein Volk zu sorgen. So that Christian der Vierte, so that Friederich der Vierte! Verewigte Namen! Laß dem Schmeichler dir nicht einhilden, daß Du schon bist, wie Sie! Bemühe dich so zu werden! Von Gott und deinem Volke hast du die Macht der unumschränkten Regierung! Du bist auch GOTT Rechenschaft schuldig, wie du sie gebrauchst. Eine schreckliche Macht! die Macht der unumr schränkten Regierung! Je grössere Macht je grössere Pflichten! Setze dieser Macht selbst Schranken; indem du GOTT über dich erkennest, indem du auf das Beste deines Volks siehst; indem du würdige Mänauswahlst, und Du hast den würdigsten in deinem Bruder; indem Du niemand verurtheilest, niemand absetzest, als nach dem Gesetz; indem Du deine Eigene Unterthanen am verzüchlichsten erhebest! Laß uns in deinen Befehlen wiederum unsere eigene geliebte Muttersprache hören, du bist ja ein Däne, und ich weiß, daß du Dänisch reden kanst; Laß die fremde Sprache ein Kennzeichen des niedrigen Verrä-

5

thers seyn, der zu träge war, unsre Sprache zu erlernen, und unserer zu sehr spottete, als sich so weit

herunter zu lassen. Bezähme den Eigenmächtigen, und laß keinen, am wenigsten durch öffentliche Gewalt, Unrecht leiden, und wenn es auch die schlechtesten Menschen seyn solten.

Laß die mit Unrecht Abgesetzte und Verwiesene zurück kommen. Brauchbare Leute unter ihnen laß wieder Aemter bekleiden; Mache nicht zu viele, noch zu schleunige Veränderungen, damit nicht die künftige Zeit werde, wie hie Vorige: Laß nicht uralte Sachen untersuchen und aufheben; aber die neuen Sachen laß genau untersuchen. Züchrige diejenigen, die es möglichst, gnädigzn behandeln, sanftmüthig; aber die, so Dich und uns entbehrt haben, strafe gerecht und ohne Verschonen.

Laß die Denkmäler deines Vaters nicht verfallen; Schränke die kostbahnen Lustbarkeiten ein; Untersuche genau die Schulden des Landes, und bezahle die rechtmässigen; Laß Norwegen, das treue, tapfere Norwegen, seine Münze Wieder sehen; Laß niemals mehr seine Helden von deinem Throne verjagt werden, Helden, welche

6

die sicherste Stütze des Throns sind! Vergiß nicht den Zustand der Banque, des Handels, und laß den letztern nicht mehr ein Ziel einiger wenigen Eigennützigten seyn. Ist es möglich, so schaffe die harten Schatzungen ab, welche deine Unterthanen drücken, wenigstens vortheile sie mit mehrerer Gleichheit; Mit Freuden will ich nach Vermögen den Theil tragen, der den Armen aufgetragen war. Denn wird das Land der unumschränkten Regierung, das Land der Freyheit, der Freude, des Ueberflusses und der Sicheireit seyn, mehr noch, als das freue England selbst, wo eigennützigte und niederträchtige Minister zwar nicht verhindern können, daß der Rath des Volks vor dem König komt, aber wo sie doch dessen Wirkungen hindern; wo sie sich unterstehen dürfen, die Fürsprecher des Volks, die für eine so heilige Sache reden, gefangen zu nehmen, Dännemark, Norwegen und die Fürstenthümer, reden durch meinen Mund mit Dir, o König! weder Heucheley noch Schmeicheley, weder Hofnung noch Furcht, führen mir die Feder! ich habe nicht niederträchtig, noch ofte, den vorigen Ministern meine Aufwartung gemacht; Niemals habe ich den letzten Abschaum nur besucht, ihn gegrüset oder

7

mich für ihn gebeuget: Niemals habe ich, wie ein Bettler, mich deinem Throne genähert. Der Vorsehung und meiner Frau danke ich dafür, daß sie mich in einen Stand gesetzt, worin ich um nichts zu bitten nöthig habe. Höre also Wahrheit aus meinem Munde, eine Wahrheit, von der man nichts böses denken kan; eine Wahrheit, die fast immer von den Königs Thronen ausgeschlossen wird: Fürchte GGtt, liebe dein Volk, regiere selbst, vertraue deinen Bruder. So wollen wir dich auch nach diesen, König Christian den Großen - den Weisen, den Guten nennen!

Unser Vermögen, unsre Kinder, unser Blut soll Dir zu Diensten stehen. Für Dich, für Juliane, für Friederich, für das Vaterland soll es fließen. Dein Königliches Hauß, das Königreich Dännemark und das Königreich Norwegen wird dann stehen, bis di Welt zerfällt. Wer so nicht denkt, ist kein Däne, ist kein Norweger; über wer denkt anders, als die zum Laster Verkaufte? Wer ehrt und erhebt nicht die gefährliche, über Ehrenvolle Nacht, die unsere Ketten zerbrach, die uns wieder zu einen Volk machte! Herrliche Nacht! künftige Homere und Virgile werden dich besingen. So lange Dänische und Nordische Helden sind, wird Ju-

8

lianens, wird Friedrichs Ruhm Wären, über nicht vergrossert werden, denn das ist unmöglich. So wird denn die Welt ehender vernichtet werden, als Jhre Ehre vergehen wird. Ewiger GOtt! der du herrschest über Könige, über Menschen und Welten. Der du mit dem Hauch deines Windes die Gottlosen zerstreust und ihre Anschläge zernichtet hast, gib uns Verstand und Herzen, deine weisen Regirungen einzusehen, deine Allmacht zu erkennen, und deinen heiligen Gesetzen zu folgen! Gib unserm Könige Kraft, fest an dir zu hangen, laß es Ihn einsehen; daß du sein König bist und Er unser Vater! Es geschehe! Es geschehe!

1

Seltenes Denkmahl patriotischer Freymüthigkeit, und großmüthiger Königlicher Wahrheitsliebe;

Aufgestellt
vom Herrn Conferenzzrath,
Peter Friederich Suhm.
Nebst

der Ode

an

den Herrn Conferenzzrath,

Peter Friederich Suhm.

Eine Gegenschrift.

Beydes aus dem Dänischen übersetzt.

Das

beständige Wohl

Dännemarks,

auf

Veranlassung des 17ten Januars 1772.

2

il IIP—JILüj

tes

3

Vorbericht.

I lucklich! droymal glücklich is das 8 Volk, welches unter einer Re' gierung lebt, die es den edlen Patrioten verstattet, freymüthig aufzutreten, und laut die Wahrheit vorzutragen, die den Fürsten groß, und den Unterthanen glücklich machen. Ihr auf eure Freiheit stolzen Völker, verehret mitnurein Denkmahl verwarren monarchischen, der höchsten und heiligen, väterlichen Regierung. Es sey diese Schrift ein Fragment an den Jahrhunderten, da die Menschen immer die natürliche Gleichheit erkannten, und den Würdigsten unter Allen zu ihrem Beschützer und Wohlthater erwahleten;

* 2 oder

4

oder sie sey eine Vertheidigung unserer späteren, so oft gethadelten Zeiten. Das Land, der Freund der Wahrheit, der Tugend und Religion herrscht, der diese Schrift mit Königlichem Wohlgefallen aufnahm, sey mein Vaterland, nem Fürsten sey mein ganzes Leben geweiht ; für chm flieste mein Blut. Nur in dieses Königs eigenem Herzen kann der Verfasser die großen Gedanken, zur Beglückung der Völker, geschöpft haben. Nur aber Furcht, der Schmetcheley verdacht zu werden, mag er das Lob in Lehren verwandelt haben.

5

An

den König.

O! schon zu lange war Religion und Tugend bey uns unter die Füsse getreten!

Auch so lange Rechtschaffenheit und Ehrbarkeit von unfern Grenzen verscheucht: Aber Du, o König! wärest hieran unschuldig. Eine schändliche Rotte niederträchtiger Leute hatten sich Deiner geheiligten Person bemächtigt, und denen rechtschaffenen Personen den Zugang zu Dir unmöglich gemacht. Du sähest und hörtest nur durch ihnen. Dein Volk im Lande floß in Thränen. Ueberall herrsthre Furcht, Angst und Schrecken. DerName der DänischenNation war mitSchande umgeben, so, daß niemand in fremden Ländern zu selbigen sich bekennen durfte. Die Patrioten stunden bestürzt ; Deine Staaten wurden ausgesogen ; der Glanz des Königlichen Hauses verdunkelt; alles war Ehrenschändern, Räubern, Gotteslästerern, und Feinden der Tugend und Menschlichkeit, Preis gegeben.

Dey dem allen wärest Du zufrieden, weil Du glaubtest, daß alle zufrieden waren, und daß die Glückseligkeit Deiner Unterthanen befördert würde»

Gesegnet sey Julian« Maria! verherrlichtet sey Prinz Friederich! gepriesen seyn alle Patrio-

6

ten ! und allen denen, die aus reinen und lautem Absichten die Binde vonDeinenAugen weggerissen haben, welches Dich verhinderte, zu sehen, die Dich und das Reich gerächet, ihr Leben für unsere Rettung gewagt, und Dir Deine rechte, wesentliche und angeerbte Macht wieder gegeben haben!

Und wahrlich! es war die Höchste Zeit; denn ich sähe schon Bürger gegen Bürger ihr Schwerdt wehen, und die sonst friedlichen Völker jeht zum Mord und Aufruhr gereizet. Binnen wenig Tagen wäre vielleicht Deine Königsstadt ein Opfer der Flammen, und in einen elenden Steinhauften verwandelt, und zur Einöde gemacht worden. Vielleicht wäre Dännemark, Norwegen, und alle Deine Provinzen unter eben den König unglücklich geworden, der doch ihre Glückseligkeit am eifrigsten wünschte.

O siehe, König! die lebhaftre Freude, die aus Deiner Unterthanen Augen fließet. Betrachte und erwäge das lebhaftre Vergnügen, ja, das freywillige Freudenopfer, welches Dir gebracht wird. O ! beherzige dieses. Laß so viel Königliches Blut, wie in Deinen Adern strömet, Dein Herz beleben, auf Dein Volk herab zu schauen. Gleiche Christian dem Vierten! gleiche Friederich dem Vier-

*Geschichtsründige Theologen mögen entscheiden, ob diese Namen verklärte, oder noch auf Erden wandelnde Schutzheilige bezeichnen.

7

WB 7 AA

km! O! verewigteNamen! Traue nichkSchmeichlern ;laßDich nicht von ihnen glaubend machen,daß Du jenen gleich sey ; sondern eifere ihnen nach. Von Gott und von Deinem Volk hast du die unumschränkte Gewalt erhalten; aber auch Gott und Deinem Volk bist Du von dem Gebrauch derselben Rechenschaft schuldig. Eine schreckliche Macht, die unumschränkte Gewalt ; aber je grösser die Gewalt, desto grösser sind die Pflichten. Sehe Du dieser Macht selber Schranken. Wisse, und erkenne Gott über Dich, und arbeite fleißig an die Glückseligkeit Deines Volkes. Wähle würdige Rathgeber ; ja. Du hast an Deinem Bruder den Würdigsten. Verurtheile und sehe niemanden ab, als nach dem Gesetze. Erhebe vorzüglich Deine eingebohrne Unterthanen. Laß uns wieder in Deinen Befehlen unsere eigene geliebte Muttersprache hören ; Du bist ja ein Däne, und ich weis, Du kanst Dänisch. Laß die ausländische Sprache ein Kennzeichen niderrachtiger Verräther seyn, der zu träge und unwissend war, unsere Sprache zu erlernen; ja, zu spöttisch, um eine solche Schwachheit zu begehen, sich bis zu ihr herunter zu laßen, ihre Sprache an die Seite zu legen. Bezäme die Eigenmächtigen,und laß niemanden Unrecht leide», am allerwenigsten durch offenbare Gewalt, und wenn es auch den allerniedrigstenMenschen betrifft. Rufe die mit Unrecht abgesetzte und verwiesen * 4 Per-

8

Personen zuruck. Laß nützliche Männer unter ihnen wieder Aemter bekleiden, und mache nicht zu viele, und schnelle Veränderungen, daß die kommende Zeit nicht der nun vergangenen gleiche. Laß veraltete Dinge nicht gar zu genau untersuchen, untersuche aber die neuesten Und letzteren genau. Züchtige diejenigen sanftmüthig, edel und gelinde, die noch mit Gnade behandelt werden können; die aber, welche Dich und uns geschändet haben, strafe ohne Verschonen, und mitSchande. Verhindere, -aß die Denkmäler Deines in Gott ruhenden Vaters nicht verfallen. Schranke Deine Lustbarkeiten ein.Untersuche dieLandesschulden,und bezahle die rechtmäßigen. Laß Norwegen, das treue und tapfere Norwegen, seine Münze wieder bekommen. Laß ihre Helden nie, und niemalen von Deinem Throne weggewiesen werden; Helden, welche des Thrones sichere Stütze sind. Vergiß auch den Zustand der Handlung und der Banque nicht, und laß selbige nicht

mehr ein Gewinn für Eigennützig seyn. Ist es möglich, so schaske die harten Schatzungen ab, die Deine Unkerthanen drücken: oder vertheile sie mit mehrerer Gleichheit; freudig will ich nach meinem Vermögen einen Theil mit übernehmen, der auf die Dürftigen liegt. Dann soll das Land der unumschränkten Gewalt das Land der Freyheit, der Zufriedenheit, der Freuden, des lieber, stusses und der Sicherheit seyn ; mehr, denn das

9

ftêye und stolze England selvsten, wo eigennützig und niederträchtige Minister zwar nicht das Ge« schrey des Volkes vom Könige abhalten können, aber doch die Wirkungen desselben verhindern, und die Fürsprecher des Volks, die für eine so heilige Sache reden, in Fesseln schlagen. Dännemark, Norwegen und die Fürstenkhümer reden, o König ! durch meinen Mund zu dir. Weder Verstellung noch Schmeichele»), weder Hoffnung noch Furcht fuhren meine Feder.

Niemahlen habeich, wederkriechend, noch oft, den vorigen Ministern meineAufwartung gemacht, noch den letzten Abschaum, den Bösewicht, besucht, gegrüset, oder mich für ihn gebeugt; selbst Deinen Thron habe ich mich nie als einen Bettler genähert. Ich danke es der Vorsehung und meinerEhe, die mir ausser der Nothwendigkeit gesetzt habe»», um etwas bitten zu dürfen. Darum höre dieWarheit von meinen Lippen, eine Warheit, die keine Untreue verräth, oder verdächtig ist, die Wahrheit, welche fast von der Könige Thronen verdrungen ist. Fürchte Gott, liebe Dein Volk, regiere selbst, vertraue Deinen Bruder, dann wollen wir und die Nachwelt Dich, König, Christian den Grossen, dm Weisen, den Gütigen nennen. Unser Vermögen, unsre Kinder und unser Blut soll zu Deinen Diensten stehen; ja, für Dich, für Juliana Maria, für Friederich, für das Vaterland (oll es fliesten, * 5 st

10

SP. io G

so wird Drin Königliches Haus, das Dänische und Nordische Reich, bestehen, bis die Welt einsinkt. Wer nicht also denkt, ist des Namens seiner Väter unwerth. Doch, wer denkt anders, «iS nur die, welche dem Lasier verkauft sind.

Wer verehrt und erhebt nicht die gefährliche, aber ehrenvolle Nacht, die unsre Ketten zerbrach, die uns wieder zu ein, Volk machte. Herrliche Nacht! Künftige Romere und Virgile werden dich besingen. So lange Dänische und Nordische Helden sind, soll Iulianene und Zrredertchs Ruhm dauren. Aber nicht vergrößert werden können? Nein, das ist nicht möglich! Ehe wird die Welt zu Nichts werden, ehe ihre Ehre und Ruhm aufhöret.

Ewiger Gott! Beherrscher der Könige, der Menschengeschlechter und Welten! der Du mit Deinem Hauch die Gottlosen zerstreuest, und ihre Anschläge zuschanden machest, gieb uns Verstand, und Herzen, einzusehen, Deine weise Führung nach zuforschen, Deine Allmacht zu erkennen, und Deinen heiligen Willen zu gehorchen. Gieb unserm KönigKrast, fest anDich zu hangen ; laß ihm erkennen, daß Du sein König bist, und er unser Vater. Das geschehe! das geschehe! —

11

Ode

an

den Herrn Conferenzzrath

P. F. Suhm.

Eine Beantwortung seiner Ode

an den König.

Aus dem Dänischen übersetzt.

\\$)a Du den König auf die frecheste Weiße «'W' anredest, und, anstatt sein Unglück zu bes _ ihm die bittersten Vorwürfe machst, wie kannst Du grausam genug seyn, daß schon gekränkte Herz Deines Monarchen noch mehr zu verletzen? Du unterstehest Dich, dem KönigeRegierungs Regeln vorzuschreiben, und besitzt nicht einmal Klugheit genug, Deine eigene Feder zu regieren; du vergisst die Pflicht eines Unterthanen, um des Monarchen Rolle zu spielen.

Ale eine wesentliche Gefahr um den König vorhanden war, hätte man es Dir als eine Großmuth angerechnet, wenn Du Demselben solche mit Klugheit und Vorsicht angezeigt; denn niemals hattest Du ein Recht, ihn öffentlich zu beleidigen: wohl aber war es Deine Pflicht, den Monarchen vorden gefährlichen Anschlägen

seiner häuslichen Feinde zu warnen, und ihm solche zu entdecken.

wenn

12

W i i E

wenn du glücklich genuggewesen, sie zu errachen, oder ausznforschen. Jetzt, da, (dem Höchsten sey ewig Dank dafür gesagt!) nichts mehr für den König zu befürchten, wozu dienet Deine Ermahnung ? Gewiß zu nichts; als daß der Monarch dadurch Gelegenheit bekommen, seine Güte und Großmuth an den Tag zu legen, daß er Dir verzeihe, wen» Du deiner Verwegenheit wegen solltest angesprochen werden. Wie hat wohl ein Bürger eines monarchischen Staats, der es redlich mit seinem Fürsten meinert, dergleichen Werk drucken, und gleichsam als ein Manifest auötheilen lassen, wenn ihm auch gleich feine Bedienung das gefährliche Vorrecht ertheilet und vorgeschrieben hätte, seinem Landcsherrn unangenehme Wahrheiten zu sagen, wie die Parlemerter Frankreichs sich dazu verpflichtet hielten? Wo bist Du denn, da Gesetze, Pflicht und Vernunft es Dir verbiekhren, auf den thörigren, (verzeihe mir diesen Ausdruck,) ja, wahrhaftig thörigten Einfall, gerathen, mit Deinem Souverain aus einem Tone zu reden, der ihn in den Augen der Mitbürger gewiß nicht Zulraung, Verehrung, .bebe und Gehorsam zuwege bringen kann; denn ist dieses der Endzweck gewesen, so hast Du ihm sosehr verfehlet, als Tag und Nacht von einander unterschieden sind. Deine und unsere Freude über die Erhaltung unseres geliebtesten Monarchen, die zärtliche Liebe der Nation gegen Den-

(ele

13

WM

selben, ihr Frohlocken, alles dieses hätte einen würdigem und angenehmer» Gegenstand Deiner Betrachtung abgegeben.— O! wie manche zärtliche Thrgne hättest Du auf diese Art empfindsamen Seer len ablocken können, wie hättest Du sicnicht in ihrer Treue, in ihrer Liebe gegen den besten König bestärken können ! So hättest Du eine gegründete Ansprache auf unsereErkenntlichkeit,weil Du auf solche Art der' Dollmetscher unserer Empfindungen gewesen wärest.

O! Du,derDu so sehr wider alleVcrnunst gehandelt,der Du alle dcmSouverain schuldige Ehrfurcht aus den Augeu gesetzt, und wider alle Deine Mitbürger durch eine ihüenso ansiößigeSchrift gesund!« gek, lerne aus Deinem eigenen Exempel nicht gar zu strenge Urcherke über Deinen geliebten Monarchen fällen. Habeja nicht die Frechheit,einen König zu verdammen,eheDu feine Entschuldigungen gehöret. Und da ihn Deine liebeiche Ode wohl nicht dazu bewegen wird, so glaube im voraus, daß vollkommene Regierungen eben so selten sind, als vollkommene Oden ; dieses will sagen, daß sie nicht zu verlangen, noch zu erwarten sinb.Und wieDu bey Verfertigung Deiner Ode gewaltig geirret hast, so sey vest überzeugt, daß die größten Monarchen den größten Ir« thümern unterworfen find,weil sich Dnmheik, Bosheit und Eigennutz nur gar zu oft denThronen unter derLarvevonKlugheit,Tugend «.Redlichkeit nähert.

14

WD *4 SU

Das

beständige Wohl

Dannemarks,

als

eine Aufmunterung an alle verachtete Christen,

Glaubensspötter und Komgsverrathen zu werden.

E. außet; Christen! die Thoren hält noch der Arm unseres Gottes, der Daviden fein Scepter gab; Spötter mögen hierüber lachen, weil es die Erzählung eines alten Buches ist. Der Rönigsverrärher lachte auch, und währnte in seiner Verblendung, der blinde Zufall, der Leuten von solcher Kurzsichtigkeit die Uhrsache der Welt ist, könnte auch ihn, einen Staubwurm, zum Herrscher erheben ; oder vielmehr, er glaubte, (ein weit lächerlicher Glauben, als der unfrige, dem er Hohn spricht!) er glaubte, seine Arglist würde über die Weisheit gehen, die durch Gott über den Dänischen Thron wacht, über die gotkgesegnete Weisheit Julianens und Friederichs. Er glaubte nicht, der stolze Verächter Gottes und der Christen, daß in Dännemarknoch unzehldahre Gläubige gegen die

Rachschlage

15

WW ! 5 ê

Rathschlage der Bösewichter beten, Ja, stark haben sie gebetet, und früh hat unser Gott sie erhöret. Christian herrscht, und die Weisheit : aber der Vecràther liegt tief ernidrigt in Feßeln. Zu beyden Seiten stehen ihm Satan und Adramelech, und ergötzen sich, wenn die Ketten klirren, und den Weichling nicht, gemächlich ruhen lassen; ja, selbst der nidrige Schmeichler zu Ferner- wird Hohnlachen. Und die Geschichte würde den Namen des Aömgsverrär thers zum ewigen Schimpfnamen machen, wäre nicht feines Vaters Nnhmcn ihr heilig. Dieser, ein heiliger Priester, betet für seinen Aönig: aber jener, aus seiner Niedrigkeit nahe zu in Throne erhöbe»», verachtet diese unerhörte Gnade, und empöret sich gegen seinen erhabenen Wohlthäter. Er begnügt sich nicht mit den unseligen Versuchen, durch den Gift von Ferney den Glauben, der Könige Stärke giebt, im jugentlichen Herzen zu tödten ; sondern er dingt auch einen feilen Fremdling, (kein Dänisches Hertz war solcher Tücke fähig," durch Giftarzeneien das unfchätzbahre Lebendeshoffnungsvollen Könige S zu verkürhen. Der tödliche Gift schleicht durch alle Adern, und da S heitere Antlitz, aus dem uns Majestät und Huld strahle»», entsetlet schreckliche Todeöbläße. Wir zittern vor dem Gedanke»», was wir zu fürchten haben wenn nicht einen neuen Aesculap von dem Herrn des Lebens die Gnade gegeben wird, ihn zu retten.—Ihr Dänen aber, wenn ihr an eurem

Ms-

16

WD is ê

Monarchen denkt, fluchet den schwarzen Verrai ther! Doch mein ! beten wollen wir für ihn. weil wir von dem den Namen führen, der selbst feine Mörder entschuldigte, daß sie nicht wüßten, was sie thäten. Der Römgsverräther hatte den T-umelkelch der Thoren bis auf die Hefen ausgetrunken; davon berauscht, erkannte er nicht mehr in seinem Könige die geheiligte Person, der von dem Weltenherrscher das Scepter anverrauet ist. — O! laßt uns für die Könige der Christenheit beten, daß keinen der gefährliche Wahn täusche ein Glaubensspötter könne gewissenhaft handeln, und wer sich dem sanften Joche des Christenthums entzieht, könne Königen getreu seyn. Laßt uns aber auch, uns von Großen der Welt, und von starken Geistern verachtete Christen, in unserm Glauben uns durch diesen neuen Beweis der Vorzüglichkeit des Cristenthums stärcken, daß wir, unter den sanften Einflüssen der Lehre Jesu, nie so entsetzliches Elend von Empören und Vaterlandsverrathern zu fürchten haben, als wir in den Geschichten anderer Völker, von ferne schon, mit Zittern erblicken.

Sic Regi mala magna Struem fe perdidit ipfc;

Compedc jam vinchis, qui modo viäor eiak

1

**Oplag af
vor priisværdige Skribent
Hr. Conferentsraad Suhms
Kostbare Skrift
til Kongen,**

med

et kort echo

fra

de Norske Fielde,

udraabt

giennem de Bergenske Bierge.

Til Trykken bekostet,

pg alle Exemplarer gratis til Publicum uddeleet,

Autor til velfortient Ære,

af

B. F.

Bergen, 1772.

trykt hos Kongel. Majests. privil. Bogtrykker, 4, Dedecken.

2

Længe nok have Religion og Dyd været hos os traadde under Fødder; Retfindighed, Ærbarhed alt for længe Forviiste fra vore Frænder. Dog er Du o Konge! uskyldig herudi. En skammelig Sammenrottelse af nedrige Folk have bemestret sig Din Person, giort Adgangen til Dig umuelig for alle Retskafne; Du faae og hørte kun igiennem deres Øyne og ørne. Imedens Dit Land svømmede i Taarer; Frygt, Forskrækkelse Angest herskede allevegne; Imedens det Danske Navn var blevet til en Vanære, og man Udenlands ey torde bekiende sig til det; Imedens Patrioterne stode forbausede, Rigerne udfuedes, det Kongelige Huses Soel formørkedes, og alting var tit Vriis for Æreskiendere, for Røvere, for Guds Bespottere, for Dyds og Menneskelighedens

3

Fiender; Imedens alt dette skede, da var Du fornøyet, fordi Du tænkte at Alle vare fornøiede at Undersaaternes Lyksalighed fremmedes. Velsignet være Juliane! Ophøyet være Prints Friderich! Takket være alle de Patrioter, alle de, som af reene Hensigter have revet det Baand fra Dine Øyne, som hindrede Dig i at see; som have hævnnet Dig og Riget; som have vovet deres Liv for vor Frelse; som have igjen givet Dig Din rette og væsentlige Magt. Og sandelig det var paa høy Tid; thi jeg saae Borger hvæsse sit Sværd mod Borger, forhen fredelige Folk at ophidses til Mord; Maaskee havde Din Residence-Stad inden faa Dage bleven et Offer for Luen, kun været en ynkelig Steenhob; og Danmark og Norge ulyksalig under den Konge, som ivrigst ønsker deres Vel. See, Konge! Glæden af Dine Undersaaters Øyne! Beskue med Eftertanke deres Fryde-Ild, deres frivillige Fryde-Ild. Lad saa mange Kongers Blod, som rinder i Dine Aarer, opvarme Dit Hierte til Selv at see til Dit Folk. Saa gjorde Christian den Fjerde; Saa gjorde Friderich den Fierde; Forevige de Navne! Lad Smigrere ey indbil-

4

de Dig, at Du er allerede dem; men stræb at blive, som de. Af GUD og Dit Folk har Du Eenevolds Magten; Du er ogsaa Gud der Regenskab skyldig, hvorledes Du bruger den. En forfærdelig Magt, Eenevolds Magt! Jo større Magt, jo større Pligter. Sæt selv Skranker for denne Magt, ved at erkiende GUD over Dig, ved at tilsee Dit Folkes Beste, ved at udvælge værdige Mænd, og Du har den værdigste i Din Broder, ved ey at dømme og afsætte nogen uden efter Lovene, ved at ophøye meest Dine Egne Undersatter. Lad os igjen i Dine Befalinger høre vort eget kiere Sprog: Du er jo Dansk, og jeg veed at Du kan Dansk: Lad det fremmede Sprog være et Kiendemærke paa den nedrige Forræder, som var for doven til at lære vort Sprog, for spodsk over os, til at nedlade sig saavidt. Leg Tømme paa Egenrådige, og lad ingen forurettes, allermindst ved aabenbare Vold, end og om den traf de allerfletteste Mennesker. Lad de med Uret Afsatte og Forviiste komme tilbage; Lad nyttige Mænd iblandt dem igjen beklæde Æmbeder; Giør ey for mange og hastige Forandringer, at ey den tilkommende Tid skal blive liig den forbigangne;

5

Lad ey ældgamle Ting undersøges og oprippes, men undersøg nøye de sidste; Revs lempfældig dem, som det er mueligt at behandle med Naade, men straf retfærdig uden Skaansel dem, som have vanæret Dig og os. Afværg, at Din Faders Monumenter ey forfalde; Indskrænk de bekostelige Lystigheder; Undersøg nøye

Landets Gield, og betal den retmessige; Lad Norge, det troe og tapre Norge, faae sin Mynt igien; Lad deres Helte aldrig mere blive forjagede fra Thronen, Helte, som ere Thronens sikkerste Stytte; Glem ey Banqvens, Handelens Tilstand, og lad den sidste ey mere bæere et Maal for nogle faa Egennyttige; Er det muelig, da afskaf de haarde Skatter, som betyngte Dine Undersatter, og i det mindste uddeel dem ligere; med Glæde skal jeg efter Ævne bæere den Deel, som forhen laae paa den Usle. Da skal Enevolds-Magtens Land være Friheds, Glædes, Overflødheds, Trygheds Land, mere end det frie Engelland selv, hvor egennyttige og nedrige Ministre vel ey kunde hindre Folkets Raad at komme for Kongen, men hvor de dog hindre Virkningen deraf, hvor de tør under-

6

staae sig at fængsle Folkets Forsvarere, dem, som tale en hellig Sag.

Danmark, Norge og Fyrstendømmene tale giennem min Mund til dig, O Konge! Hverken Hyklerie, Smiger, Haab eller Frygt drive min Pen; Ikke har jeg nedrig eller flittig gjort Opvartning for de forige Ministrer; Aldrig har jeg engang besøgt, hilset paa, eller bukket for de sidste Afskum; Aldrig har jeg som en Betler nærmet mig Din Throne; Forsynet og min Kone takker jeg for, at de have sat mig i Stand ey at bede om noget. Hør derfor Sandhed af min Mund, en Sanhed, som ey kan være mistænkt, Sandhed, som fast altid udelukkes fra Kongens Sæde; Frygt GUD, elsk Dit Folk, regier Selv, troe Din Broder. Da ville vi og Eftertiden kalde Dig Kong Christian den Store, den Viise, den Gode. Vor Formue, vore Børn, vort Blod staaer til Din Tieneste: For Dig, for Juliana, for Friderich, for Fædernelandet flyder det; Dit Konge-Huus, det Danske og Norske Rige, ville da staae til Verden falder. Den, som ey tænker saa, er ingen Dansk, ingen Nordmand; men hvo tænker ander-

7

ledes, uden de, som ere solgte til Laster?

Hvo ærer og ophøyer ey den farlige, men ærefulde Nat, som sønderbrød vore Lænker, som gjorde os igien til er Folk? Herlige Nat! Tilkommende Homerer og Virgiler skulle besiunge dig.

Saa længe Danske og Norske Helte ere til, skulle Julianes, Friderichs Roes vedvare, men ey forøges, thi det er umueligt. Verden vil altsaa før blive til intet, end deres Ære forgaae.

Evige GUD! Du, som hersker over Konger, over Menneskener og Verdener; Du, som med Dit Veyrs Aande haver bortforedet de Ugudelige, og gjort Deres Anslag til intet; giv os Forstand og Hierter til at indsee Din Viise Bestyrelse, til at erkiende Din Almagt, til at følge Dine hellige Love. Giv vor Konge Kraft til at hænge fast ved Dig; Lad Ham indsee,

at Du er Hans Konge, og Han Vor Fader. De skee! Det skee!

8

Norske Bierges Echo!

Du Store Patriot! som paa Guds Forfyns Veye For Dig og andre seer, Dig lader ey omdreye,

Som Veyre-Haner ved hver hastig blæsend' Vind,

Slig hykkelsk Tanke kom vist aldrig i Dit Sind.

Sand Troskab, Nidkierhed Din Sandheds Mund oplader Med Hierte-rörend' Ord at gaae til Landets Fader,

Som et Forrædersk Pak vil fra os snappe bort;

Men Himlens STORE GUD det Anslag fik omgiort. Det Skum af Mennesker, som Jorden ei bör bæere,

Gid de ved Tugtens Riis at græde ret maa lære! Bierg-fostret Folk i Nord sin Glæde dölger ey,

Som i den Deel og seer Forsynets skiulte Vey.

Du Nordens Heros er, Dit Folkes Sag har talet,

Sligt Portrait aldrig för af nogen Pensel malet!

Trods Lykke, Hyklerti her Sandhed fremmes maa, Slig Sandhed, som er rar i denne Tid at faae.

Et Echo fra vort Land, et Gienskrald fra vor' Bierge Dig intoneres bör af RISSER, som af Dvæрге;

En Laurbær Krands Dig skal vor' Musæ fætte paa.

Og hvad Du skrevet har i evig Marmor staae.

Din lærde Pen lad os end flere Tanker give Af lige Sindriighed, da skal beregnet blive

Din' Dyders samlet Skat; Summa Summarum blîr;

Den Ædelmodig SUHM er Nationens

Ziir.

1

**COPIE af et retskaffen patriotisk Brev, indsendt
til Kongen Hr. Conferents-Raad Suhm,
i Anledning
af
de overhængende
Farer og ulykker**

for

Kongen, det Kongelige Huus, samt disse Lande og Riger;

saa og

Norske Bierges Echo

tilligemed

en Sonnet eller Synge-Digt

til

Talsmandens Ære.

Bergen, 1772.

trykt hos R. M. privil. Bogtrykker, H. Dedecken.

2

Længe nok have Religion og Dyd været hos os traadde under Fødder; Retsindighed, Ærbarhed alt for længe forviiste fra vore Grændser. Dog er Du, o Konge! uskyldig herudi. En skammelig Sammenrottelse af nedrige Folk have bemestret sig Din Person, giort Adgangen til Dig umuelig for alle Retskafne; Du saae og hørte kun igiennem deres Øyne og Ørne. Imedens Dit Land svømmede i Taarer; Frygt, Forskrækkelse, Angest herskede allevegne; Imedens det Danske Navn var blevet til en Vanære, og man Udenlands ey torde bekiende sig til det; Imedens Patrioterne stode forbausede, Rigerne udsuedes, det Kongelige Huses Soel formøkedes, og alting var til Priis for Æreskiendere, for Røvere, for Guds Bespottere, for Dyds og Menneskelighedens Fiender; Imedens alt dette skeede, da var Du fornøyet, fordi Du tænkte at Alle vare fornøuede, at Undersaatternes Lyksalighed fremmedes. Velsignet være Juliane! Ophøyet være Prints Friderich!

3

Takket være alle de Patrioter, alle de, som af reene Hensigter have revet det Baand fra Dine Øyne, som hindrede Dig i at see; som have hævnnet Dig og Riget; som have vovet deres Liv for vor Frelse; som have igien givet Dig Din rette og væsentlige Magt. Og sandelig det var paa høy Tid; thi jeg saae Borger hvæsse sit Sværd mod Borger, forhen fredelige Folk at ophidses til Mord; Maaskee havde Din Residence-Stad inden faa Dage bleven et Offer for Luen, kun været en ynkelig Steenhob; og Danmark og Norge ulyksalig under den Konge, som ivrigst ønsker deres Vel. See, Konge! Glæden af Dine Undersaateres Øyne! Beskue med Eftertanke deres Fryde-Ild, Deres frivillige Fryde-Ild. Lad saa mange Kongers Blod, som rinder i Dine Aarer, opvarme Dit Hierte til Selv at see til Dit Folk. Saa gjorde Christian den Fierde; Saa gjorde Friderich den Fierde; Forevige de Navne! Lad Smigrere ey indbilde Dig, at Du er allerede dem; men stræb at blive, som de. Af GUD og Dit Folk har Du Eenevolds Magten; Du er ogsaa GUD det Regenskab skyldig, hvorledes Du bruger den. En forfærdelig Magt, Eenevolds Magt! Jo større Magt, jo større

4

Pligter. Sæt selv Skranker for denne Magt, ved at erkiende GUD over Dig, ved at tilsee Dit Folkes Beste, ved at udvælge værdige Mænd, og Du har den værdigste i Din Broder, ved ey at dømme og afsætte nogen uden efter Lovene, ved at ophøye meest Dine egne Undersaatter. Lad os igien i Dine Befalinger høre vort eget kiere Sprog; Du er jo Dansk, og jeg veed at Du kan Dansk; Lad det fremmede Sprog være et Kiendemærke paa den nedrige Forræder, som var for doven til at lære vort Sprog, for spodsk over os, til at nedlade sig saavidt. Leg Tømme paa Egenraadige, og lad ingen forurettes, allermindst ved aabenbare Vold, end og om den traf de allersletteste Mennesker. Lad de med Uret Afsatte og Forviiste komme tilbage; Lad nyttige Mænd iblandt dem igien beklæde Æmbeder; Gjør ey for mange og hastige Forandringer, at ey den tilkommende Tid skal blive liig den forbigangne; Lad ey ældgamle Ting undersøges og oprippes, men undersøg nøye de sidste; Revs lempfældig dem, som det er mueligt at behandle med Naade, men straf retfærdig uden Skaansel dem, som have vanæret Dig og os. Afværge, at Din Faders Monumenter ey forfalde; Indskrænke beko-

5

stelige Lystigheder; Undersøg nøye Landets Gied, og betal den retmessige; Lad Norge, det troe og tapre Norge, faae sin Mynt igien; Lad deres Helte aldrig mere blive forjagede fra Thronen, Helte, som ere Thronens sikkerste Stytte; Glem ey Banqvens, Handelens Tilstand, og lad den sidste ey mere være et Maal for nogle faa Egennyttige; Er det muelig, da afskaf de haarde Skatter, som betynge Dine Undersaatter, og i det mindste uddeel dem ligere; med Glæde skal jeg efter Ævne bære den Deel, som forhen laae paa den Usle. Da skal Eenevolds-Magts Land være Friheds, Glædes, Overflødigheds, Trygheds Land, mere end det frie Engelland selv, hvor egennyttige og nedrige Ministre vel ey kunde hindre Folkets Raad at komme for Kongen, men hvor de dog hindre Virkningen deraf, hvor de tør understaae sig at fængsle Folkets Forsvarere, dem, som tale en hellig Sag.

Danmark, Norge og Fyrstendømmene tale giennem min Mund til dig, o Konge! Hverken Hyklerie, Smiger, Haab eller Frygt drive min Pen; Ikke har jeg nedrig eller flittig gjort Opvartning for de forige Ministrer; Aldrig har jeg engang besøgt, hilset paa, eller bukket for de sidste Af

6

skum; Aldrig har jeg som en Betler nærmet mig Din Throne; Forsynet og min Kone takker jeg for, at de have sat mig i Stand ey at bede om noget. Hør derfor Sandhed af min Mund, en Sanhed, som ey kan være mistænkt, Sandhed, som fast altid udelukkes fra Kongens Sæde; Frygt GUD, elsk Dit Folk, regier Selv, troe Din Broder. Da ville vi og Eftertiden kalde Dig Kong Christian den Store, den Viise, den Gode. Vor Formue, vore Børn, vort Blod staaer til Din Tieneste; For Dig, for Juliana, for Friderich; for Fædernelandet finder det; Dit Konge-Huus, det Danske og Norske Rige, ville da staae til Verden falder. Den, som ey tænker saa, er ingen Dansk, ingen Nordmand; men hvo tænker anderdeles, uden de, som ere solgte til Laster? Hvo ærer og ophøyer ey den farlige, men ærefulde Nat, som sønderbrød vore Lænker, som gjorde os igien til et Folk? Herlige Nat! Tilkommende Homerer og Virgiler skulle besiuenge dig.

Saa længe Danske og Norske Helte ere til, skulle Julianes, Friderichs Roes vedvare, men ey forøges; thi det er umueligt. Verden vil altsaa før blive til intet, end deres Ære forgaae.

7

Evige GUD! Du, som Hersker over Konger, over Menneskener og Verdener; Du, som med Dit Veyrs Aande haver bortsprettet de Ugudelige, og gjort Deres Anslag til intet; giv os Forstand og Hierter til at indsee Din Viise Bestyrelse, til at erkiende Din Almagt, til at følge Dine hellige Love. Giv vor Konge Kraft til at hænge fast ved Dig; Lad Ham indsee, at Du er Hans Konge, og Han vor Fader. Det skee! Det skee!

Norske Bierges Echo!

Du Store Patriot! som paa Guds Forfyns Veye For Dig og andre seer, Dig lader ey omdreye,
Som Veyre-Haner ved hver hastig blæsend' Vind,
Slig hykkelsk Tanke kom vist aldrig i Dit Sind.
Sand Troskab, Nidkierhed Din Sandheds Mund oplader Med Hierte-rörend' Ord at gaae til Landets Fader.
Som et Forrædersk Pak vil fra os snappe bort;
Men Himlens Store GUD det Anslag fik omgiort. Det Skum af Mennesker, som Jorden ei bör bære,
Gid de ved Tugtens Riis at græde ret maa lære! Bierg-fostret Folk i Nord sin Glæde dölger ey,
Som i den Deel og seer Forfynets skiulte Vey.
Du Nordens Heros er, Dit Folkes Sag har talet,
Sligt Portrait aldrig för af nogen Pensel malet! Trods Lykke, Hykleri her Sandhed fremmes maa, Slig Sandhed,
som er rar i denne Tid at faae.

8

Et Echo fra vort Land, et Gienskrald fra vor' Bierge
Dig intoneres bör af Risser, som af Dvæрге;
En Laurbær Krands Dig skal vor' Musæ fætte paa,
Og hvad Du skrevet har i evig Marmor staae.
Din lærde Pen lad os end flere Tanker give Af lige Sindriighed, da skal beregnet blive
Din' Dyders samlet Skat; Summa Summarum blîr:
Den Ædelmodig SUHM er Nationens

Ziir

SONNET,

i Anledning af forestaaende Skrift.

Fortræffelige Suhm! - - Som disse Ord fremförte; Dit Hierte er vist fuld af ægte Fölelse For Kongen, Kongens
Huus og Undersaatterne. Fortræffelige Ord! - - Som hvert et Hierte röрте.

Af alle Læsere et ædelt Suk man hörte,

Og i hver Græde-Punct en Taare spillede,

Dog glade Miner man blandt alle kunde see;

Fordi Forræderne alt blevne var bortkiörte.

Til KONGEN Du vel skrev! Men dog som til en Ven! Du vidste, Han det ey optog unaadigen.

Beviis paa ægte Stort ! - - Ja! Du saa frit kan skrive, Hvis Hierte er saa reent, og blandt de ædelste.
Fortræffelige Suhm ! - - Nu Himmelen det give,

At alt hvad önsket er af Dig: Det skeep! Det skeep!

Af M.

1

Par
Mr. PIERRE FREDERIC SUHM,
Conseiller de Conférence:
Traduite du Danois, & revue par l'Auteur.

LA Religion & la vertu ont été assez longtems foulées aux pieds parmi nous; la droiture & la décence ont été trop long-tems bannies de nos frontieres. Cependant, ô Roi, la faute n'en est pas à Toi. Une honteuse ligue de gens de rien s'étoit emparée de Ta personne, & en rendoit l'accès inabordable aux gens de bien: Tu ne voyois & n'entendois que par leurs yeux & leurs oreilles. Tandis que Ton peuple étoit en pleurs, & que la crainte, la terreur & l'angoisse régnoient par tout; tandis que le nom Danois étoit devenu un opprobre, & qu'on n'osoit pas l'avouer dans l'étranger; tandis que les patriotes étoient dans l'effroi, qu'on fouloit les peuples, que la gloire de la Maison Royale étoit obscurcie, & que tout étoit en proie aux calomnieux, aux brigands, aux blasphémateurs, aux ennemis de la vertu & du genre humain;

2

LETTRE AU ROI.

tandis que tout cela se passoit, Tu étois content, parceque Tu croyois que Ton peuple l'étoit, & qu'on travailloit au bonheur de Tes sujets,

Benie soit JULIE, exalté soit le nom de FREDERIC, graces soient rendues à tous les patriotes, à tous ceux qui par des vues louables ont déchiré le bandeau qui Te couvroit les yeux, & Te cachoit tous ces objets, à ceux qui ont vengé Toi & Ton royaume, qui ont exposé leurs vies pour Te sauver, qui T'ont rendu Ton véritable & légitime pouvoir. Certes il en étoit tems, car j'ai vu le citoyen aiguiser son glaive contre le citoyen; des gens autrefois paisibles, s'exciter au meurtre; & dans peu de jours, peut-être, cette Capitale seroit devenue la proie des flammes & n'eut plus été qu'un triste amas de pierres. Le Dannemarc & la Norvège auroient éprouvés les dernieres calamités sous un Roi qui desire ardemment leur bonheur.

Regarde, ô Roi, vois briller la joie dans les yeux de Tes sujets; considère avec attention leurs feux de joie volontaires. Que le sang de tant de Rois qui coule dans Tes veines échauffe Ton cœur, & Te fasse veiller Toi-même au bien de Ton peuple. Ainsi firent Chrétien IV. & Frédéric IV. Noms immortels! Que les flatteurs ne Te persuadent pas que Tu les égale déjà, mais tâches d'y parvenir. Tu as reçu de Dieu & de Ton peuple la puissance suprême; Tu dois

3

LETTRE AU ROI.

compte à Dieu de l'usage que Tu en fais. Cette puissance a de quoi T'effrayer; elle est absolue, & plus elle est grande, plus les devoirs qu'elle T'impose le sont aussi. Mets Toi-même des bornes à ce pouvoir, en reconnoissant Dieu pour Ton Maître, en cherchant le bien de Ton peuple, en choisissant de dignes Ministres, (& Tu as le plus digne de tous en Ton frère). Ne juge & ne destitue personne que selon les loix, & élève particulièrement Tes propres sujets. Fais que Tes ordres nous soient rendus dans notre chere langue: Tu es Danois & je sais que Tu la possèdes. Que la langue étrangère rappelle désormais le traître qui fut trop paresseux pour apprendre la nôtre, & qui nous dédaignoit assez pour ne pas vouloir s'abaisser jusques-là. Réprime les audacieux. Ne souffre pas qu'il soit fait tort à qui que ce soit; encore moins qu'on exerce jamais de violences, fut-ce même contre les gens les plus indignes. Rappelle ceux qui ont été déplacés ou exilés injustement, & remets en place ce qu'il y a parmi eux d'hommes capables. Ne fais pas trop, ni trop tôt des changemens, de peur que le tems présent ne ressemble au passé. Ne reviens point sur ce qui est ancien; mais recherche soigneusement ce qui s'est fait dans ces derniers tems. Use de douceur envers ceux qu'il T'est permis d'épargner. Mais punis avec justice & sans distinction de personnes ceux

4

LETTRE AU ROI.

qui T'ont déshonoré, Toi & Ton peuple. Ne laisse point tomber en ruine les Monumens de Ton Père. Mets des bornes aux plaisirs trop coûteux. Examine scrupuleusement les dettes de l'Etat & paye celles qui sont légitimes.

Rends à la Norvège, (ce fidèle & brave Royaume,) sa monnoie. N'éloigne plus ses héros du Trône, eux qui en sont le plus ferme appui. Prends en considération la Banque & le commerce, & empêche que ce dernier ne se fasse uniquement à l'avantage de quelques particuliers.

S'il T'est possible, supprime quelques-uns des impôts onéreux dont Ton peuple est chargé; ou du moins fais en sorte qu'ils soient répartis avec plus d'égalité. Je porterai, avec joie, selon mes facultés, la portion du tribut qui accabloit auparavant le pauvre. Alors le pays soumis à une domination absolue, sera appelé le pays du bonheur, de la liberté & de l'abondance, à plus juste titre que la libre Angleterre même; où, si des Ministres bas & intéressés ne peuvent pas empêcher les cris du peuple de parvenir au Trône, ils en empêchent néanmoins l'effet; ou ils ont la hardiesse d'emprisonner les défenseurs du peuple & ceux qui protègent les droits les plus sacrés.

O Roi, le Dannemarc, la Norvège & Tes autres Etats Te parlent par ma bouche. Ni l'hypocrisie, ni la flatterie, ni l'espérance, ni la

5

LETTRE AU ROI.

crainte, ne guident ma plume. Je n'ai point fait ni basement ni fréquemment la cour au précédent Ministere; & je n'ai jamais ni visité, ni recherché, ni salué, ni rendu le moindre hommage à cette vile engeance de ces derniers tems. Je n'ai jamais non plus approché de Ton Trône pour y mendier des grâces. Je bénis la providence & ma femme de ce qu'ils m'ont mis en état de n'avoir besoin de rien. Que cela T'engage à écouter la vérité par ma bouche. C'est une vérité qui ne peut point être suspecte, & qui n'est que trop souvent éloignée du trône des Rois. Crains Dieu, aime Ton peuple, donne Ta confiance à Ton frère, & régne par Toi-même. Alors nous T'appellerons avec le tems CHRETIEN LE GRAND, le Sage, le Bon. Nos biens, nos enfans, notre sang sont à Ton service. Ce sang, nous sommes prêts à le répandre pour Toi, pour Julie, pour Frédéric, pour la patrie.

Puissent Ta Maison Royale & les deux Royaumes subsister jusques à la fin des siècles! Celui qui ne pense pas ainsi, n'est ni Danois, ni Norvégien; mais qui pourroit penser autrement, sinon ceux qui sont vendus au crime? Qui est-ce aussi qui n'aimeroit & ne révérerait pas cette périlleuse, mais glorieuse nuit, qui rompit nos fers & nous fit redevenir un peuple! O glorieuse nuit! les Homere & les Virgile à venir, te célébreront aussi long-tems qu'il y aura des Héros dans les deux Royaumes. La

6

LETTRE AU ROI.

gloire de Julie & de Frédéric subsisteront, mais le tems ne sauroit y rien ajouter, puisqu'elle ne peut devenir plus grande. Ainsi le monde finira plutôt que leurs louanges.

Dieu Eternel! Toi qui regnes sur les Rois, les hommes & les mondes; qui par Ton souffle a dispersé les impies, & anéanti leurs desseins, donne-nous un esprit & un cœur capables de pénétrer Ta sage direction, pour reconnoître Ta puissance, & pour suivre Tes saintes loix! Donne à notre Roi la force de s'attacher à Toi, & fais-lui connoître que tu es son Roi & qu'il est notre Pere. Ainsi soit-il! ainsi soit-il!

1

CRITIQUE DE LA LETTRE DE Mr. SUHM.

Non licet, inter nos, tantas componere Lites.

VIRG.

SIRE, la Liberté fait le bonheur du Monde. Mais cette Liberté, Mere toujours féconde,

Dans la foule des biens engendre aussi des maux. S'il a mille vertus, l'Homme a mille défauts. Volage, ingrat, fougueux, à lui-même contraire, Il abuse souvent des bontés de sa Mere.

TEL ce faux Aristarque, en s'arrogeant des droits, Sous sombre d'un beau zele, ose insulter aux Rois, Sa plume extravagante entasse 'des maximes,

Où l'austere vertu se fouille avec les crimes.

2

CRITIQUE DE LA LETTRE

Cet amas de leçons, que Tu fais mieux que lui, Dans un froid orateur montre un méchant ami.

AU nom de la Patrie, il T'offre des hommages,

De l'amour de Ton Peuple éclatants témoignages.

Il vante cette Nuit, utile a Ton bonheur:

Et, des cris d'un Public, veut Te faire un honneur. Je ne pénètre point ce redoutable -abîme;

Mais tous ces Feux de joye ont éclairé le crime: Et, sans m'envelopper dans ce noir tourbillon,

Aux termes d'un écrit je borne ma raison.

Si j'ai bien deviné le sens de cet Oracle,

Les Plaisirs trop coûteux designent ce Spectacle.

Où le François comique amuse un Souverain. Pourquoi les retrancher? L'or fond de main en main, Cet utile agrément polit le caractere.

Le Danois rit gratis, à l'instant qu'on l'éclaire.

Il est un autre abus, qu'il faudrait réformer;

C'est d'ouvrir le Spectacle , au lieu de le fermer. Un intérêt sordide avilit ce Théâtre.

De ses Portiers gagés l'humeur acariâtre

3

de Mr. SUHM.

Par de brusques refus, rebute l'Etranger.

A la porte fermée, on le laisse enrager.

Il est toujours trop tard; chaque Loge est remplie, Mais glissez le Ducat: l'humeur est plus polie:

Un diligent Portier vous place au premier rang: Venez tôt, venez tard, vous êtes sûr d'un banc. Est-ce un droit, je l'ignore, ou bien un monopole? Si j'en crois ma raison, c'est le Portier qui vole, je sens que je m'écarte, & laisse-là l'Auteur.

Je reviens, & je trouve une plus folle erreur.

QUEL dommage a causé cette Langue étrangère? A son Jargon poli le Danois la préfere.

Il l'aime. Un Paresseux rendra-t-il criminel Le plus beau don, que l'Homme ait eu de l'éternel? Je veux qu'il faille écrire & parler en sa Langue; Mais ce trait déplacé dépare la Harangue. Qu'importe à l'Univers l'Idiôme de ces Loix, Que l'Etranger paisible abandonne aux Danois?

POURQUOI flétrir encor ce grave Ministere Dont les vastes projets font fleurir l'Angleterre?

4

CRITIQUE DE LA LETTRE

Si d'odieux Cromwells ont terni cet Etat,

La Liberté toujours en releva l'éclat.

Le Monde en tous les temps eut des Regnes sinistres: Et l'orgueil aveugla les plus sages Ministres.

Qui sait si Copenhague, en son sein généreux. Ne nourrit pas encor des serpents dangereux? Aujourd'hui tel affecte un ton patriotique,

Qui deviendra demain un ennemi caustique.

Quand on est dans le feu des Revolutions,

On a tort de braver les autres Nations.

Cet air de liberté, qui regne en cette épître, Marque moins un Caton, qu'un ridicule Arbitre.

DEPOUILLE d'intérêt, né sans ambition, Sous le voile emprunté de la soumission,

Ce Citoyen superbe, au-deffus des Loix même, N'a jamais caressé l'Autorité suprême:

Il n'a point mendié des grâces, des emplois: Content de sa fortune, il marche égal aux Rois: Et, fier d'un riche fonds, acquis par ses Ancêtres, D'un œil plein de dédain, regarde tous les êtres. Demandez la raison de ce fade mépris:

Dieu, sa Femme, & son Or: voilà ses grands appuis.

5

de Mr. SUHM.

Il a le droit d'écrire, en style un peu farouche;

"O Roi, la vérité Te parle pas ma bouche.

SI l'on consulte un jour l'Auteur séditieux,

Tout Genie étranger doit fuir loin de ces lieux: Il faut être Danois: Sot, autrement qui pense: Et la libre Angleterre est un nom qui l'offense. Mais l'avis important du hardi Magistrat,

C'est de lancer la foudre, & de venger l'Etat.

CES conseils dangereux, loin de hausser Ta gloire, S'ils sont jamais Suivis, terniront Ta mémoire. Non. Il n'est point d'Homere, assez audacieux, Pour chanter la Vegeance, & la porter aux Cieux. Virgile ni Milton n'ont point pris sa défense; Et Corneille & Voltaire ont chanté la Clémence.

OUI, SIRE, la Clémence est la vertu des Rois. Ton premier mouvement fit entendre sa voix.

C'est elle, qui retint Ton Ame irrésolue,

Alors qu'on implora Ta Puissance absolue»

6

CRITIQUE DE LA LETTRE

Pour dissiper l'orage, où l'Etat exposé,

Sous le joug de l'Orgueil, alloit être écrasé, Le péril étoit grand: ou t'a montré l'injure; Il fallut étouffer le cri de la nature.

CEPENDANT, puissant ROI, dans ce cruel moment,

S'il en est temps encor, suspends Ton Jugement. Crois que, s'il faut punir, si Ta Colere est juste, Il est beau d'imiter le courage d'Auguste.

Tout demandoit vengeance à son cœur ulcéré;

Il se vainquit lui-meme (a), & vécut adoré (b).

(a) (Tragedie de Cinna, Scene derniere, par P. Corneille,) AUGUSTE.

En est-ce assez, ô Ciel? Et le Sort, pour me nuire, A-t-il quelqu'un des miens, qu'il veuille encor séduire? Qu'il joigne à ses efforts le secours des Enfers;

je fuis Maître de moi comme de l'Univers.

Je le suis, je veux l'être. O Siècles! ô Mémoire ! Conservez à jamais ma derniere Victoire.

Je triomphe aujourd'hui du plus juste Courroux,

De qui le Souvenir puisse aller jusqu'à vous.

7

de Mr. SUHM.

(b) LIVIE.

- - - - Seigneur, une céleste flamme

D'un rayon prophétique illumine mon ame.

Oyez ce que les Dieux vous font savoir par moi: De votre heureux destin c'est l'immuable loi.

Après cette Action, vous n'avez rien à craindre.

On portera le joug désormais sans se plaindre:

Et les plus indomptés, renversant leurs projets, Mettront toute leur gloire à mourir vos Sujets. Aucun lâche dessein, aucune ingrate envie N'attaquera le cours d'une si belle vie. Jamais plus d'Assassins, plus de Conspireurs.

Nous avez trouvé l'art d'être Maître des Cœurs. Rome, avec un joye & sensible & profonde,

Se démet en vos mains de l'Empire du Monde;

Vos Royales Vertus lui vont trop enseigner Que son bonheur consiste à vous faire regner.

D'une si longue erreur pleinement affranchie,

Elle n'a plus de vœux, que pour la Monarchie,

Vous prépare déjà des Temples, des Autels,

Et le Ciel une Place entre les Immortels:

Et la Postérité, dans tontes les Provinces,

Donnera votre Exemple aux plus généreux Princes.

8

CRITIQUE DE LA LETTRE DE Mr. SUHM. AUGUSTE.

J'en accepte l'augure, & j'ose l' espérer,

Ainsi toujours les Dieux vous daignent inspirer.

Qu'on redouble demain les heureux Sacrifices,

Que nous leur offrirons sous de meilleurs Auspicer: Et que vos Conjurés entendent publier Qu' Auguste a tout

appris, & veut tout oublier.

1
2

O&toÿCinifj. e CE

te pzÀo tuu^&wtemcuQ c& Uuj&> a

o Libre en fes ifrnnéÙ fait fû/tin? £'JÙt4uiènô>

fqll • OZEAN /P /zA <P) y*/

CT GU CONORMMNE. EN)

DE nger fos Lille abandonne Nuno i

n-K nr € cè&êj éýûiÙkj vfla4~jitm&nøi^ gu U injolent. arbilre

fU*jfrM Os* ïji&tfL. .

ite LO vole ěfnforutîÙj ùu ùnomlsi? .La . ZL

.. Qz uZûZf£^ Lu/ø&rvo eue* d&fùuf dej i&øc

J\'as iMTiaù cosre^t- Ût

EL e raced oe ■Cfiitiécù.

smiPufLU £o fœcurcfø eeLOMJMtp^nji. jve Qs Lf hr rr Gr

uLcuceLMtpnj. jve Qs Lf hr rr Gr Sp /TA /^ -/ ra >■?, * a * ß 4 a *r'b j s^-\' M (PT O 5 PLC rSta

Sp /TA /^ -/ ra >■?, * a * ß 4 a *r'b j s^-\' M (PT O 5 PLC Pros, aqu u Ss Antar, WA AAN DE ns Zei fre,

SI Én on falle SS COT

ec, A / SS COT\'C

u s An-WA AAN DE ns Zei fre,

olec, A / SS COT UA JOLA u BUCA LEL LeS, \'C CL LLL

ec, A / JA BA , \'C CL LLL Lida

at re Diakon Lt Hair da im

3

^ Md ^ eJÙfeûùrd^tÆhnuro ager aliercieux, ■Jk PUP Aan ter La vengeance, cl Ce portep aux cu

Avarep HEC alguen Nbre d vant LLL ^ wztfijiiMzè ^irâuLL^O eu Cfønfø fø> c-lc/rfhncø

Oui; Grand Lo clemence eel la vera In Vox; Â feue rtlétfvc ~Ù&I* ame urrufo^ub.

4
1

De Retsindiges Kritik over Hr. Conferentsraad Peter Friderich Suhms Moraler til Kongen.

Opsat, efter manges Begiering

af en Veldømmende. Kiøbenhavn, 1772.

Trykt og findes tilkiøbs hos Joh. Rud. Thiele, boende i store Helliggeiststræde.

2
3

Jeg elsker Philint. Ingen Under! vi ere opdragne i eet Huus, i een Tænkemaade, i een Religion tilsammen. Opdragelsen havde næsten eens Virkning paa os begge, saa at den eene ligesom kunne læse sin egen Tænkemaade og Opførsel i den andens. Denne Harmonie vi følte i hinanden, den oplivede os til en fælles og stærk Kierlighed. Vi troede, i vor Ungdom, og det ikke uden Grund; thi andre troede det med, at der herskede de beste Inretninger i vor Familie; de beste Love; de beste Lærere, Vi ansaae os da selv lykkeligere og bestemte til noget højere, frem for saa mange andre. Ingen

4

i Sælskabet var værdigere i mine Øjne, end min Philint; thi just i det samme mine Tanker ærede ham, saa glædede de mig, at jeg var deelagtig i hans Fortrin. Intet viist Ord flød ud af hans Mund, uden jeg jo gottede mig lige saa meget, som om jeg selv havde sagt det; ja! Philint selv havde ikke saa glade Følelser over sine opbyggelige Ord, som jeg; thi min Tavshed, imedens han taledede, tillod mig at udmerke det Skønne og det Nyttige i de Meninger han fremførte. Hænte det sig, at min Philint, (formedelst de overflødige Tanker, som ulmede i hans Siæl), kom til at fortale sig, naar vi vare i Sælskab sammen, saa lod jeg et hastigt og omhyggeligt Blik løbe om til Sælskabets Medlemmer, for at udsee, om nogen havde lagt Merke til hans Fejltagelse; var dette skeet, saa kunne ingen være ivrigere og beredvilligere end jeg til at undskylde, tilhylle, eller om mueligt, tilintetgiøre Sælskabets fornærmende Dom over hans Ord.— Ville jeg være deelagtig i Philintes Ære, saa var jeg jo pligtig at afbøde hans Vanære.— Philintes ædle Handlinger vare mig til ligesaa sød en Vellyst, som, om jeg selv havde iverksat dem. I Følge af min Kierlighed til ham,

5

var jeg ligesaa øm over ham, som over mig selv; jeg ville lige saa nødig at han skulle forsee sig, som jeg. Fordi Dyden havde opløftet os oven over den ryggesløse Høb, saa maatte ingen ubesindig, skadelig eller forargelig Handling, sætte en Plæt paa denne vores Høihed. Jeg skielvede, blot ved at forestille mig at dette kunne skee. Om min Philintes Skrøbeligheder fik ham til at slippe sin Høihed af Sigte; fik ham til at begaae noget, hvorover Sælskabet billigen opholte sig; ach! min Gud! hvor blussede jeg da af Unseelse, at den, som formedelst sine høje Egenskaber, var mit Venskab, min Høiagtelse allene værdig, skulle bevise, at mit Vennevalg ej havde været rigtigt. For at afbøde denne Unseelse, som Philints uagtsomme Opførsel foraarsagede mig, kunne jeg dog ikke nenne at vende Vaaben imod ham. Han var mig alt for kier dertil. Jeg sat meget heller min største Ære deri, at jeg kunne byde dem Spidsen, som ville saare ham med deres Spidsfindighed. Mange Gange anvente, et eller andet misundeligt Lem i Sælskabet, al sin forgiftede Veltalenhed paa at fortære Lyset af min Vens Fuldkommenheder, og gjorde alt Sit til, at hans Fortrin skulle blive anseete, som

6

Mangler; thi jo flere Fulkommenheder en Person lader see, desto omhyggeligere viser Avind sig i at forringe saadan en Person med sin Løgn, med sit Ordgyderie og med sin Sladdervurrenhed. Min Philint var en Menneskeven, ansaae Avinds Feil for menneskelige, og var alt for høitænkende til at bestraffe dem. Dydens Glans formørkes allermeest med Plætter, naar den Dydige vil afværge al Formørkelse. Det vidste min Ven, det holdt han sig efterrettelig. Han vidste nok, at han, saa længe han var et Menneske, maatte begaae Feil; men Nedrigheder begik han aldrig; derfor forblev han altid min Ven; jeg elskede hans Fortrin saa meget, at hans Mangler sielden faldt mig i Øine; jeg ærede hans Fulkommenheder, og saae igiennem Fingre med hans Ufulkommenheder; derfor var ingen mig væmmeligere, end den, som i min Nærværelse vove de at Hvæsse sin Tunge imod ham, og at tvinge andre til at holde inde med den Roes, som de Havde paa Munden at ville give ham. Blev jeg frugtsommelig med en Morale, som kunne tildeels nytte ham, og tildeels være nødvendig for ham i Betragtning af det vanskelige Embede, han beklædede; saa søgte, jeg ikke at giøre

7

min Umage, Omhu og Indsigt selv betalt i hans Misunderes Lovtaler over mig; men mit Hierte var min rigeste Belønnere, og min Philint glemte ei at takke mig derfor; denne Tak var mig langt sødere, end om jeg havde forledt mig selv til at fyldestgøre min Forfængelighed. Naar jeg da havde en Morale hos mig, som jeg holdt for at være værdig til min Philints Opmærksomhed, saa var det mig en plat Umuelighed, at jeg kunne moralisere for min Ven i et vidtløftigt Sælskab, hvor jeg, (som altid forfulgte hans Handlinger med den nøieste Eftersigt), ved at foreholde ham een eller anden Feilspost, som jeg frem for mange andre havde bemærket, lettelig kunne bringe andre paa Spor til at oplede de Feiltagelser hos ham, som de før aldrig engang havde drømt om. Dette var en Aarsag, hvorfor jeg ikke kunne bære det over mit Hierte, at sige Philint sine Feil, naar andre vare Tilhørere; men det var ikke den eneste. Jo flere Feil andre opdager hos min Ven, desto meere skamfuld maa jo jeg ogsaa blive; derfor maa jeg skiule min Vens Feil, paa det at jeg ikke tilsidst skal kiedes ved, og opsige ham mit Venskab. Desuden! dersom jeg sat min Ven til Rette i andres Nærværelse, saa ville de

8

Ildedømmende, uden Tvivl, gjøre saadan en Slutning over mine Ord, i hvor læmfældige og vaersomme de end vare: Siger Philintes

Ven ham slige Haardheder i Øinene; saa maa Philint, uden Modsigelse, være skyldig i mange grove Forseelser; en Ven er jo alt for øm over den anden, at han sulle vise den brogede Side udad af sin Vens Handlinger; naar nu Philints Handlinger, efter sin Vens mildeste Domme ere saa modbydelige, hvor slemme maa de da virkelig være i sig selv! — En offentlig

Irettesættelse har altid noget Bidende i sig for den, som irettesættes; endskiønt jeg faaer saadan en Irettesættelse af min beste Ven, saa antager jeg den ikke uden med samme Hierte, som jeg tager imod en Bebreidelse fra min Fiende. Jeg elsker mig saa meget selv, at jeg troer, at ingen uden min Ven har udmærket sig mine begangne Daarligheder; derfor vil jeg heller ikke gerne have det, at han just skulle lade andre vide dem; gjør han tvert herimod, saa anseer jeg ham, imedens det varer, ikke som min Ven; og gjør han det altid, saa troer jeg, at han har paataget sig mit Venskabs

9

Maste, for at faae den beste Lejlighed til at stiere mig med sine Bebreidelser. Saaledes som jeg nu ønsker at mine andre Venner skulle opføre sig imod mig, saaledes opfører jeg mig imod min Philint. Af en øm Kierlighed til ham drives jeg hver gang jeg aabner ham de Raad, som, til hans Beste, hvile i mit Hierte. Ingen Myndighed giver mine Ord den Vægt, som min Aarvaagenhed, for ham, allene bør give dem. Ingen Stolthed tør udflette min Ømhed, Tilbøielighed og Hengivenhed for ham, af mit Ansigttes Lader. Den Higen efter allene og allermeest at tækkes min Philint, den forbytter mit Hierte da ikke med Tørst efter, at nogle Mennesker, (dem jeg for Resten kunne være ligegyldig) skulle sige at jeg var klogere end Philint. Hvad vant jeg vel ved denne Roes? intet! Og Tabet var uendelig stort; min Underviisning maatte Philint foragte, fordi den ganske meget lignede en Bebreidelse.

I Steden for at forbedre min Ven, gjorde jeg ham forbitret, og hvor kunne jeg da naae min Paamindelses Hensigt, som var Philintes Forbedring.— Philint ville med

ivrige Beviser søge at tilintetgjøre mine Beskyld-

10

ninger imod ham, endskiønt hans Hierte overbeviste ham langt kraftigere, end jeg, at han var skyldig i dem; men hvorfor det? Allene fordi Philint med sit Forsvar ville befri sig fra den Foragt, som Sælskabet, af mine Overbevisninger, kunne fatte imod ham. Nedrige og hærdede Siæle, som ingen hemmelig Irettesættelse kan bide paa, de maa revses med offentlige Bebreidelser; men min Philint har et ædelt, ømt og bøieligt Hierte; det eneste Middel til at gjøre hans Hierte kiedsommelig over sin Dvd, og ligegyldig mod Laster, det var ved at udstryge hans Navn af de Dydiges Ruller, og sætte Hans Smaafeil i samme Rubrike, som Lasterne staae. Saa længe han troer, at Folk tænker om Ham, at Han er dydig, saa stræber han af alle Evner at gjøre fyldest for deres gode Tanker om sig; men falder andres gode Tanker om ham, saa svækkes og hans Lyst til at vise sin Dyd; thi saa længe Philint bliver et Menneske, saa blander der sig noget forfængeligt i med hans allerædelste Handlinger; og jeg forlanger ingen Engel til Ven, saa længe jeg selv er et Menneske.— For altsaa at undgaae den Skade, der flyder af at oprippe min Vens Feil i andres Nærværelse, saa søger jeg Leilighed til at komme

11

i Eenrum med ham. Her siger jeg ham mit Hiertes reene Mening om ham, lige under Øinene. Skulle jeg feile i min Dom over ham, saa er jeg her ikke i Fare for at skade ham, eller beskiemme mig selv. Er min

Irettesættelse grundig og grundet, saa giver han mig, efter en kort og kierlig Strid, en fuldkommen Ret og Philint glæder sig da lige saa meget ved at være overvunden af mig, som jeg ved min Seier. Saaledes er min Opførsel mod Philint; jeg forandrer den aldrig, saa længe mit Sindelag mod ham bliver det samme.—

Min Læser forstaaer lettelig af Titelbladet hvad jeg har sigtet til med denne Lignelse. Vor Konge er vor beste Ven; er den Philint, som jeg; som Patrioten; som alle elske. I ham er vort Haab; for ham er vor Frygt; af Ham er vor Lykke. Naar jeg kun er dydig, saa haaber jeg vist ikke at erlange nogen Yndest af min Konge, som jeg er uværdig til; ved Hyklerie lover jeg mig ikke at vinde et ædelmodigt Hierte, og langt mindre min Konges; men mon ikke den fremfusende Sandhed være ligesaa mishagelig for min Konge, som den

12

underfundige Smigren? Jeg har en sønlig, meningen slavisk Frygt for Kongen, og mon ikke den Søn, som i en lykkelig Familie blev utrængende til sin Faders Hielp; mon ikke han, (siger jeg), ogsaa skylder sin Fader denne Ømhed, denne Varsomhed, denne Frygt for at gjøre ham imod? — Om jeg den ene Dag var saa lykkelig, at jeg boede ved Gabet af min Gulmine; mon jeg da ikke den anden Dag, overfalden af en Røverbande, kunne ligge nedstøt og dræbt i dens Hule, hvis min Konge ville lade mig favne sin Varetægt? — Fordi jeg vil ikke have Rang med haabefulde Betlere, fordi jeg vil at Folk skal vide, at jeg ikke trænger til nogen; fordi jeg vil lære andre at sætte Unseelse til Side, og sige hvad dem synes, uden at frygte for, eller overveie Skaden; fordi jeg kan mætte mig selv med den Lykke, som jeg allene har taget af Forsynets og min Kones Haand; mon jeg derfor tør give mig selv Myndighed nok til at sætte Plætter paa min Konges Purpur; til at opdage Feil i Regieringen, som jeg, der er saa langt fra Tronen, og saa kortsynet tillige, aldrig med fuld Vished kan give Navn af Feil? Nei! — jeg for min Deel ville hellere lade Rigets og Kongens nye antagne

13

Venner forbedre Feilene, dersom der kunne

være nogle, som behøvede det. Dog! i

hvor meget jeg end eiede, saa troer jeg dog, at jeg lever lykkeligere i en Stat, hvor den hielpsomme Haand, som min Medborger rækker mig, forsøder min Tilstand uendelig meere, end om jeg levede i en Ørken med alle mine Guldklumper. Tager jeg Deel i det Gode, som Sælskabet giver, saa bør jeg og afværge det Onde, om det er mig mueligt. Jeg maa ikke være ørkesløs, og lade mine Penge allene betale det jeg skylder min Stat. Har jeg Insigter, da bør de nytte min Stat ligesaa meget, som mine Penge, jeg lader rullere. Heri maa vi forære Hr. Conferentsraad Suhm. Endskiønt han kunne hvile i Lykkens Skiød, saa er han dog een af de flittigste Borgere i Staten, til at forbedre andre med sine Insigter. Jeg sigter nu i sær til hans Skrifter, hvis velfortiente Berømmelse de fleste af os har læst i Efterretningerne og Journalen. Alle ærer ham, fordi han lader den lærde danske Verdens Oplysning være sig saa magtpaaliggende, og hans Ære vil vist ikke døe med ham selv; men et Feiltrin i sin Bevaagenhed for det danske Publikum, har han dog, uden Tvivl, gjort i disse sidste Tider.

14

Hans Ære skinnede jo klart nok, hvorfor ville han da vel forøge dens Straaler ved at begaae en Feil? Bør jeg sætte mig selv i Lyset, ved at formørke det, som eene og i sær er skabt til at lyse? Nei! — og jeg troer vist, at Hr. Conferentsraaden selv vil blive rød over at han, imedens han bestemte sine sidste Tanker for Kongen til Trykken, har forglemt den ædelmodige Sindighed, som ellers er ham saa væsentlig. Naar jeg, som en Patriot, vil forherlige min Konge eller mit Fæderneland ved en Lovtale, saa vil jeg ikke at en snever Omkreds af Venner allene skal glædes ved vor Lyksalighed, som jeg har udmærket; men min Kierlighed til Kongen og Medborgerne ønsker og at andre skal ære os for vore fælles Fortrins skyld; derfor lader jeg min Lovtale offentlig bekientgjøre ved Trykken. Dersom den omædende Bagtalelse havde udspret noget Ont om mit Fædreneland, omkring i andre misundelige Naboe-Riger, saa gjør jeg mit til at aftoe disse Plætter med min Lovtale; jeg anfører sandfærdige Exempler paa vore Fortrin, og udstryger dem saa meget, at Læserne glemme at sætte Liid til det feilbare Rygte. Af en oprigtig Kierlighed til mit Fæderneland ønskede

15

jeg at vore Mangler ikke vare opdagede for andre Øine, end for de, som havde Insigt nok til at udsee Raad imod dem. Hvor skadelig er ikke en almindelig Misfornøielse i en Stat, og bør da jeg, blot betragtet som Menneskeven, kaste Olie i Ilden? —

Hr. Conferentsraaden skrev til vor Konge; en ædel Gierning, for saa vit at Inholden sigter til Kongens og Fædrenelandets Vel; men havde han vovet meget ved dette Skrift, saa havde det forædlet hans patriotiske Iver endnu meere; men nei! — han vovede intet; thi han viste det alle veed, at vor Konge er sagtmodig, uskyldig, menneskekierlig, og allerhelst hører Sandheden tale.—

Jeg stoler paa, at Hr. Conferentsraaden vil ligne vor store Konge i disse Dyder; thi ellers vovede jeg ikke at

lade Dannemarks, Norges og Fyrstendømmenes retsindige Skare tale disse Erindringer igiennem min Mund. — Troe ikke, at enten Hykleri, Smiger, Haab eller Frygt drive min Pen; jo dog! Frygt rører mit Hierte, mens jeg skriver, saasom jeg er bange for at fornærme Sandheden; — intet

16

skulle smerte mig meere, end om man i mine Erindringer til Hr. Conferentraaden, ville beskyldte mig for en Myndighed, som endog i den Viisestes Mund falder modbydelig. — Intet skulle saare mig meere, end om man i Eftertiden ville bebreide mig, at jeg i mine Ord havde glemt den Ærefrygt, som den Vanvittige skylder en lærd Mand.— Men Ulighed i Stand siger ikke noget, naar det er om Sandheden at gjøre; — dog ! disse Erindringer burde jeg, (dersom jeg ville beholde Navn af en Menneskeven), sende Hr. Conferentsraaden under en forseglet Convolut; thi saa ville de maaskee frugte best; — dersom Hans begangne Feil ei havde skadet det Offentlige, og dersom Irettesættelsen ei kunne, i Ufulkommenhed, oprette Skaden; saa var det langt fra, at jeg skulle skeie ud fra en Vens Pligter. Jeg kan jo være Sandheds Tolk uden at opbringe Sanheds Elskeren imod mig; og jeg tiltroer Hr. Conferentsraaden saa megen Ædelmodighed, at han vil glæde sig over mit Foretagne, dersom jeg har været nogenlunde Heldig i at naae Hensigten.—

17

Nu til Stykket selv! — imedens jeg overseer det Hele, saa miskiender jeg ganske og aldeles den forsigtige, den viise, den sindige, den ydmyge, den sagtmodige og grunlærde Hr. Conferentsraad Suhm.

En Undersaats Eenevoldsmagt strækker sig ei videre end til hans egen Familie, og knap der engang. Lad en skammelig Sammenrottelse formørke Kongens Ære, og bemestre sig hans Person, jeg, som en dydig, bør dog bevise med min Ærbødighed og Lydighed, at jeg troer, at Kongen sidder eenevolds paa sin Trone.—

Mon Retsindighed og Ærbarhed være forviste fra vore Grændser? — Alt for

haarde Bebreidelser mod vort kiere Fædreneland! just fordi utallige Skarer af Retsindige saae, at Letfærdige og Uretsindige havde slaget Kreds om Tronen; derfor var deres Lyst til at sætte sig imod disses daarlige Anslag, desto fyrigere; deres Kierligheds Lue til Kongen antændes klarere, og deres Mod, paa at udrydde Hans Fiender, desto graadigere. Mon de Sammenrottede ikke havde formaaet meere paa Undersaatternes Hjerter, dersom de havde

18

skiult sig bag Dydens og Gudfrygts Maske? Jeg kiender en heel Flok dydige Folk, som kort forend Forræderiet blev opdaget, havde sammenforet sig til at aabne Hans Majestæt deres Frygt for Forræderne, og tilkiendegive Ham de Forvarseler, som spaade Blod og Ødelæggelse; men inden den Tid, de havde fastsat, var udløben, saa forekom Gud deres Kierlighed til Kongen. Vi saae mange ublue Personer af begge Kiøn at streife om paa Gaderne; men mon ikke de mange Afskedigelser for en Deel tvang disse til Leddiggang og Frekthed?

Det er mig umueligt at forstaae, hvad Hr. Conferentsraaden indbefatter under de

Ord: At bemestre sig Kongens Person. Hans Majestæt viste jo, hvad Magt Himmelen og Jorden havde givet ham; skulle Majestæten da vel have glemt sig selv saa aldeles, at man med Magt kunne komme til at tage Ham Scepteret af Haanden? — At bemestre, det kommer mig til at tænke paa en Overmagt, og Kongen tilkommer jo allene denne Overmagt. At jeg skal ligne smaa Ting med store; saa forestiller jeg mig Forrædernes Omgang med Hans Majestæt,

19

ligesom en Kone der bevogter sin Ægtemand fra at komme hans Venner i Tale i Eenrum, naar hun ei er nærværende; saasom hendes onde Samvittighed frygter, al Mandens Venner ellers skulle aabenbare ham hendes Hiertes Falskhed og hemmelige Raad. Hun sparer ingen Veltalenhed, og ingen Leilighed, for at inbilde Manden, at hans sande Venner ere egennyttige, falske og hadefulde i Hiertet mod hans Person. Besidder hun Snedighed nok til at erhverve sig hans Godtroenhed, ved Smigrerie; saa formummer hun ham saaledes, at han mistroer dem, som mene ham det oprigtig, og selv vegrer sig ved at tale med sine Venner; saa har Konen udfriet sig fra den Tvang, at afbøde for den Forvirrelse, som Mandens Venner kunne gjøre i hendes nedrige Trækker; ja hun har dermed lettet sig fra den Umage, hun før havde, med at udrydde de Mistanker om hendes Huldskab, som Manden tilforn Undertiden fattede, af een eller anden fiin Erindring, som Vennerne gave ham; thi Vennerne havde vel lit Unseelse for hendes Nærværelse; men det var kun lit.—

20

Ved nedrig Smigren og forstilt Oprigtighed intog Forræderne Kongens Hierte. Kongens Uskyldighed og Sagtmodighed gav dem en hastig Seier over Ham Selv; saa: ledes bemestrede de sig Kongens Person. De

gjorde Undersaatternes Hierter fordægtige og forhadte for Kongen, og sparede intet nedrigt Kunstgreb til at gjøre Kongen ligegyldig i Undersaatternes Øine.— Dersom min Tiener stikker Betlerens Breve under Stolen, at jeg ikke engang faaer dem at see; kan jeg da vel ansees for ubarmhiertig? Dersom han afskediger de Folk, som vil have mig i Tale, med myndige og dumme Ord, vil man derfore nægte mig Sted iblant de Vise og blant Menneskevennerne? Dersom han, uden at jeg faaer det at vide, i mit Navn, lemmelæster mine Love, mon jeg da kan ansees for uagtsom i Henseende til min Families Velgaaende? — indskrænkes min Magt, bemestres min Person, fordi min Tiener spiller mig slige Stræger? Nei! ingenlunde.—

Mon Adgangen til Hans Majestæt var umuelig, for saa vit at den hængte af Kongens egen allernaadigste Villie? Nei! —

21

men den var umuelig for alle Retskafne, allene for saa vit at Forræderne søgte af alle Kræfter at forebygge og forbyde, at ingen skulle faae Kongen i Tale. At man ikke med Ret skal kunne antaste mig for Smigreri, saa vil jeg anføre det Beviis, som jeg har paa min Sætnings Vished. Tvende Borgermænd vare, i en vigtig Anliggende, reiste til Hirschholm, for at andrage deres Ansøgning muntlig for Majestæten. Endskiønt de tænkte med Ræven i Fablen: Nos vestigia terrent; saa ville de dog vove et Forsøg. Hvad skeer? — som de gaae over Hirschholms Slotsgaard, staaer Kongen i sit Vindue, bliver dem vaer, og Borgerne have den Lykke at værdiges med Majestædens Opmærksomhed. De anmeldte sig, og blive uden Ophold strax inlat for Kongens egen Person. Denne Lykke, som saa mange andre, i de formummede Tider, ønskede sig, tilskrev Borgerne vor naadige Konges udtrykkelige Befaling. Beviis nok for Kongens vaagne Øie og aabne Ører til at see Undersaatternes Trang, og høre deres Bøn. Min Konge er selv saa naadig at erindre sig min anførte Histories Sanhed, og naar Kongen veed, at jeg ingen Hykler er, saa er det

22

mig ligegyldigt, at mine Ord ikke kan klinge behagelig i nogles Øren. Laae jeg ikke allerlængst fra Tronen, ubemærket i Støvet, saa er jeg vis paa, at jeg var i Stand til at anføre langt flere Beviser paa min Konges Hengivenhed for Undersaatternes Vel; i hvor ofte man bestormede Majestædens Bevaagenhed, med de Vaaben, som vare henrettede paa at omkomme Kongens og Undersaatternes Kierlighed paa engang.—

Tilforn var det danske Navns Vanære, (maaskee andre Nationer hellere ynke, end bespote os) i disse senere Tider, grundet paa et blot Rygte, eller paa nogle Skribenteres Ubluehed, som lettelig kunne falde mistænkelig for Retsindige; — men nu — giver Hr. Conferentsraaden, som en anseet og æret Mand, alle Europes Magter ligesom Haand og Besegling paa, at vore Ulykker gaae over vore Hoveder; men Gud give! at — og Gud skee Lov! at een saa værdig Mand kan fejle. Endnu har jeg ikke nødig al skamme mig ved mine Forfædres ærlige og tappre Blod, som rinder i mine Aarer! — Endnu tør jeg fremkalde alle Landets Børn til Vidner paa, at den forrædiske Antastelse

23

kunne ikke spaae sig andet af hver ærlig Indbyggeres Mund, end den grummeste Hevn. Behøver man vel i fredelige Tider andet Beviis paa, at den gamle Tapperhed ikke er uddød af de danske Hierter? — skielver kun alligevel I andre Riger! for det danske Glavind; om I fik Lyst til at besøge det deilige Dannemark; endskiønt Hr. Conferentsraad Suhm lover eder, at I skal finde et udsuet Rige for jer, som ikke er i Stand til at lønne sine tapre Soldater; saa trøster jer ikke derved; thi, skiønt jeg ei talte Skatkammerets Formue, saa kan jeg dog lade jer saa meget vide: at, dersom Grev Struense tragtede efter Kronen, og han besad lit meere Forstand, end et Barn, saa var der jo ingen Aarsag for ham til at bestieie Skatkammeret; uden for saavit det kunne hielpe ham til sit Maal; han var, uden Tvivl, alt for vis paa at faae sin Formastelse sat i Verk, dertil, at han skulle, af Forsigtighed, og for at forskanse sig mod Eftertidens Ulykker, røve af Rigets Inkomster. Om en stor Minister faaer saa mange af Rigets Penge, at han kan for dem føre en prægtig Eqvipase, det siger vel ikke meget til at udsue et Rige. Desuden sætter ingen viis Mand Tillid til et Rygte, som baade kan

24

være falskt og sant. Man siger og skriver meget om Forrædernes Forbrydelser; men intet kan bestemmes, uden det at vi vide: at Konger er frelst fra forrædiske Raadgivere.—

Naar Hr. Conferentsraaden behager at fortælle os: at alting har været til Priis et cetera. saa forstaaer han, uden Tvivl, Adelens forrige Embeds Inkomster; ja saa ere vi eenige! men forstod han det enhver forstaaer ved Alting paa dette Sted, nemlig: alle Stændernes Fordeele; saa troer jeg ikke at jeg, dersom jeg vil følge Sanhed, tør tage mig paa at forsvare Hr. Conferentsraaden; tvertimod troer jeg, at privat Venskab formaaede allerminst at forskaffe Embeder; maaskee Gaver formaaede meere; dog! Hvad behøver den Gaver, som raader over saa meget? — I hvor meget jeg sukker efter et Embede, gjorde jeg mig dog aldrig Umage for at erholde noget hos Kabinets-Ministerne. Der var noget, som jeg følte inden i mig, hvilket holt mig fra at tye til ham; jeg veed ikke enten Mistillid til ham, eller Stolthed og Frygt have været Aarfagen hertil.—

25

Jeg er beredvillig til at afbede mine Forseelser, dersom jeg begaaer nogle imod Sanheden; et ædelt Hierte kan tage Fejl af Uvidenhed; men Dumdristighed skal aldrig have forført mig til een eeneste Fejl. Jeg dømmes kun billig efter de Data jeg har; men det skulle gjøre mig meget Ont, dersom Hr. Conferentsraaden, fordi Han maaskee har passet mere paa Tronen; end jeg, havde gyldigere Beviser til sit Forsvar.—

Stoicismus er ikke meget i Moden i vore Tider. Et føleligt Hierte tilvenner sig, fra spæd af, at udtrykke sine Fornemmelser i Ansigtet. Min Ven var mig aldrig saa behagelig, som han er; dersom han var en Mester i at forstille sig. Naar Glædens blide Straaler oplyser hans Ansigt, saa veed jeg hvordan hans Hierte er og hvordan mit skal være; men seer jeg at hans Aasyn er overtrukken med mørke Skyer, saa er jeg ret bekymret for at faae ham til at sige mig, hvad der qvæler ham om Hiertet; jeg er da ikke rolig, førend jeg faaer vederqvæget ham med min Trøst; jeg opripper intet, som kan forøge hans Sorg; for at slippe for den Umage at trøste ham, lader jeg ikke, som jeg troer, at han er fornøiet.— Dem, som i disse

26

sidste Tider ei have havt den Lykke, at see Majestæten, dem, siger jeg, kunne Hr. Conferentsraad Suhms Anseelse været Borgen for, at Hans Majestæt var fornøiet, imedens Forræderen opvakte Misfornøielse hos Undersaatterne.— Mine egne Øine overbeviste mig om det, som var tvertimod.— Førend Freds og Glædes Forstyrren insneg sig i Kongens Yndest; saa saae jeg, at min Konges Aasyn næsten altid skinnede af Glæde; men ak! — ligesom Forræderen intog Kongens Hierte, saa aftog de Glædes Træk, som tilforn passede sig saa vel i Kongens Lineamenter. Den Naade, som tilforn smilede paa Majestædens Læber, forvandlede da til en Alvorlighed, som lod enhver elskende Undersaat slutte Hans Misfornøielse; den belevne og sysselsatte Glæde maatte vige for en nedslagen og urolig Dybsindighed; den kierlige Mildhed og Tillid til Undersaatterne, som vi før saae hos Kongen, den forsvant; og dette gav os Anledning til at gjøre adskillige Gisninger om Forrædernes Opførsel mod Majestæten. Jeg vover da med en sikker Pen at forandre Hr. Conferentsraadens

Ord saaledes: Da var min Konge bedrøvet, fordi han troede det Forræderne

27

sagde, at alle vare misfornøiede.

Dersom vi havde lignet det Skilderie Forræderne gav Majestæten paa os; ingen Under da! at vor Konge maatte bleven mismodig over os.— At vor Konge skulle have været fornøiet mit i de bedrøveligste Omstændigheder, det er desuden ganske utroligt; saasom det forudsætter en Ligealdighed imod de Pligter, som en Konge, der vil have Navn af Stor, iagttager.—

En Deel af Hr. Conferentsraadens Moraler maa jeg lade falde uden for min Kritik, eftersom den Ærbødighed, jeg bør have for Kongens helligede Person, befaler mig det.—

Saa meget tør jeg skrive: Kongen kunne ikke give os et større Beviis paa Hans Naade og Dydighed, end om Han behagede at høre disse saa offentlige Erindringer at oplæses for Sig i Sit allerhemmeligste Gemak.

Hr. Conferentsraadens Skrift er nok allerede bleven almindeligt ved de engelske, tyske, hollandske og franske Aviser; jeg skielver! naar jeg tænker paa, at andre Riger vil Her-

28

efterdags bebreide de Danske den Fripostighed, som gjør den engelske Nation saa modbydelig i Retsindiges Øine.—

Hr. Conferentsraaden anpriser fremdeles for Majestæten: ikke at afsætte nogen uden efter Loven; men mon Efterladenhed hos Embedsmænd, i de ufuldkomne Pligter, (som de kaldes) ikke i mange Henseender, kan være skadelig for Staten? — Er det da ikke tillige en retsindig Konges Pligt, at skaffe Staten af med slige Byrder, som Lovene ikke kan hielpe den af med? —

Enhver Patriot bør elske sit Sprog. Sant! — Hvorfor?— Videnskaberne udbredes, naar Sproget beriges og forbedres.— Man bliver da ei nød til at nedlade sig til andre Sprog, og borge Ord af dem, for at tilkiendegive sine Tanker. Mon disse ædle patriotiske Hensigter opnaaes ved Cancellieformularerne? Endnu saae vi ingen offentlig bekientgiort Befaling i det Tydske; Kabinets-Orderne bleve saa tydelig fordanskede, at alle kunne forstaae dem; men disse vare jo sielden Kongens muntlige og høie Villie. - Da Hans Majestæt ingen

29

Kabinetsminister brugte; da hørte vi jo Hans egne dyre Befalninger, fra ham selv egenhændig udstætte i vor Modersmaal; altsaa inseeer jeg ikke de vise Hensigter af Hr. Conferentsraadens underdanige Erindring til

Kongen.— Conferentsraadens Ord ere disse: Lad os

igien i dine Befalninger høre vort eget kiere Sprog; du er jo dansk, og jeg veed, at du kan Dansk, Hvilke Ord!
—

Ord, som udmærke sig blant de øvrige, ved den Ydmyghed og ved den Ærefrygt, som en ædel Siæl, der kiender sine Pligter, skylder sin Konge; Ord, som i den Forbindelse de staae med hele Indholden selv, passe sig der saa got, at ingen kunne værre beqvemmere; Ord, som bevise Styrken af de skiønne Videnskabers Regler! —

Jeg begriber ei, om det var fornuftigt, at hade det franske Sprog, fordi Cartouche taledede Fransk? —

Hvorledes var det mueligt, at Majestæten kunne, om han fant det nyttigt, uden at gjøre store Forandringer, lade de forviste duelige Embedsmænd igien komme til at beklæde

30

deres Embeder? Eller vil Hr. Conferentsraaden maaskee tænke, at meget faae Afsatte skeede Uret; naar hans Hensigt er denne, saa ere vi fulkommen af eens Tanker; — saa har Hr. Conferentsraaden rigtig nok vogtet sig fra at begaae Feil imod Modsigelsens Regel.—

Vor Konge blev, paa sin Udenlansrejse, beriget med dybe Insigter; Han lærte, ved Sammenligning, at kiende Dannemarks Fortrin og opdage dets Mangler. Man fortalte os mange Beviis paa de store Raad Majestæten da giemte paa, for at iværksætte ved sin Hjemkomst. Dannemarks Konge holder en vigtig Samtale med een af Europas store Konger. Den eene foreholder den anden de store Pligter, som Kroner føre med sig. Den eene forklarer den anden hver sit Riges Vanskeligheder, som de maatte overvinde. Begge føle Tyngden af de kongelige Byrder; begge føle at menneskelige Kræfter forslaae, som intet, til at bære dem; begge udbede sig saa megen Styrke af Guddommen, som enhver for sig ville behøve; fordi ingen af dem ville blive matte under Regjeringens Vægt. De overlagde og raadsloge; den Erfarne gav den Uerfarne sine

31

Raad; den eene med den anden fastsatte at ville blive Konger med forevigende Navne; at ville oprette Ærestytter, som de ville efterlade sig og som først skulle forgaae med Jorden. Den unge Konge, soer ved sine Forfædre at ville gjøre Dannemark til Friheds, Glædes, Overflødheds og Trygheds Land, og græd af Glæde og af Forventelse efter at see sine ædle Forsæt fulførte. Kongen kom hiem, og besaae sit Rige med et ømt og insigtsfuld Øie.—

Kongen ville have alting paa en bedre Fod; Han ville, om mueligt, i faa Aar, lade Verden see, at han var saa stor en Konge, som han er. Enhver nye Inretning er underkastet Kritiken; saasom der alle Tider nogle maa lide derved. En Reformator forfølges derfor med en nøjere Eftersigt, end den Regent, som lader det blive ved den gamle Slendrian, og som ikke saa meget antager sig sit Riges Tarv.— Dette insaae vor Konge tillige, da han besluttede at blive stor; thi han viste at en Konge kan ikke blive meere anseet ved noget i Efterslægtens Øjne, end derved at han har vundet Seier over det som stred mod hans ædle Hensigter. — Enhver af de forrige Inretninger (i hvor stærkt

32

Hævd Alderdommen havde givet dem) som skadede det Almindelige Beste, ville Kongen nu

af en reen Kierlighed til sit Fæderneland,

kulkaste; vore Børn og Børnebørn skal bedre kunne forherlige Majestæstens Iver, end vi, naar de med seende Øine skal see Frugter af den forbedrede Plan, som vor viise Christian selv har lagt. Det blev allene et vigtigt Spørsmaal for de Forslagsmestere, som veilete vor Konge: om Ulæmperne der flød og vil flyde af de nye Inretninger ere mindre betydelige for det Almindelige, end de af de forrige gamle Vedtægter? En særskilt Person kan umulig besvare det; men mange upartiske og uegennyttige vare vel i Stand dertil.— Nok er det! vor Konge ville lyksaliggjøre sine Undersaatter.

Han viste at Lyksaligheden maatte plantes ved en forbedret Huusholdning med de offentlige Penge endskiønt den ikke kunne vore saa hastig. — Ja Dannemark! hvor lyksalig var du allerede blevet, dersom din ædelmodige Konge kunne have faaet alle sine Udsigter med dig opfyldt.— Forslagsmesterne fik Nys om, at Kongens Tanker idelig grundede paa Forbedring i Staten. Utallige infant sig med Forslag. Enhvereller dog de fleste glemte at anføre Ulæmperne

33

der ville følge efter deres nye Forslag og kerte sig ikke efter at sammenligne og beregne dem med Ulemperne af de forrige Inretninger; eller om de, for at smykke deres Forslag anførte, sammenlignede og

beregnete nogle; saa glemte de dog de vigtigste ude, ved hvilke deres Forslag kunne staa Fare for at forkastes. Jeg fætter dog, at een i det minste af dem led selv ingen Skade ved at være ærlig og var det virkelig ogsaa; denne Ærliges Manuskripter blandes med de andre Forslagsmesternes, hos den Herre, som tager imod slige Dokumenter til Forestilling. Forestillings-Herren er enten alt for magelig, eller alt for vanvittig til selv at giennemsee Forslagsmesternes Fornuftigheder. Enten overdrager da Forestillings-Herren denne vigtige Sag i sin Sekretærs Hænder, (hvis Dom er overensstemmende med den Forflagsmester, der giver ham den beste Haand). Eller og anseer Forstillings-Herren, uden videre Tvivl, det Forslag for ufeilbart, hvis Mester har mest Rekommandationer. Dennes Udarbeidning forelægges Majestæten tilligemed utallige andres, som udfordre et heelt Aar blot til at giennemlæses; men den paalidelige Forestillings-Herre drager Majestæstens Opmærksomhed i sær paa

34

det, som ham er bleven anprist. Hvad skal nu Kongen gjøre? — Udfordres der ei guddommelig Viisdom til at kunne vide de tilladelige og utilladelige Fordele og Mangler i enhver Stand og Omstændighed i Riget? Overgaaer det ei uendelig vit de menneskelige Kræfter? En Konge er jo dog ingen Engel! Hvor let kan der da ikke være betydelige Feil i Forslaget, som bliver liggende skiult for Majestæten! — Kongen giver sit høie Samtykke til Forslaget; det bliver iverksat; Forandringer skeer. Nu er der en nye Forslagsmester atter paa Færde igien; han viser nye og betydelige Feil. Kan da en stor Konge vel, uden med Ubillighed, ansees som vægelsindet, om han atter ved en nye Forandring, ivrigere vil forbedre den første nye Inretning? ingenlunde! — En god Forandring kjøbes ikke for dyre, endskiønt de første Anlæg adskillige Gange mislykkede Ham. — Sæt! at man forklarede Kongen Grundene til alle de nye Anlæg; mon det da vel ikke var alt for meget til at oversee for menneskelige Øine, som ikke kan see uden i en vis Distantse, og fra nogle visse Synspunkter? Ingen kan vel nægte det!

Iblant disse Forslagsmestere forestilte een, som selv fant best sin Regning derved, at det var

35

nyttigt for Riget, om Majestæten ophævede Konseilet. Dette var den besynderligste Forandring. En Forandring, som sømmede sig meget got i et Enevolds-Rige, dersom Kongen var en Gud; thi, som Menneske var det vel umueligt, at Kongen allene var i Stand til at afgjøre alle Rigets Sager. Aarsagen, hvorfor Forslaget fant Bifald, har uden Tvivl været, fordi de overtalte Majestæten til at troe, at Rigets Undersaattere maatte hielpe Aldelsmændene, som da vare ved Roret, til at vedligeholde den Pragt, som deres Stand og Embede medførte; naar disse prægtige Herrer kom væk fra Tronen, saa ville man tillige lette den Byrde, som de tilforn havde lagt paa Undersaatternes Skuldre; men — ak! hvor meget leed den københavnske Borger derved? —

Hovedhensigten hos Forslagsmesteren har nok været denne, at han ville bortføre Adelsmændene fra Tronen for selv at komme den desto nærmere. Dybe Insigter, Vittighed og Viisdom

have ikke allene taget deres Sæde i Adelsmændenes Siæle; — adskillige af disse bleve just forkieledede ved den ypperlige Leilighed, de havde til at blive nyttige.— Uadelige og

36

Smaafolk, somved Flid opgrave sig af Støvet, for at gribe den sande Ære; de kunne ligesaavel, i det minste, som Adelsmændene være Kongens Embedsmænd.— Dette viste Majestæten. Ulæmpene, der ville komme af denne Forandring, forelagde man ikke tillige for Kongen. Forandringen blev iverksak.— Enten ved

Smigren; eller ved Dumdristighed; eller ved at pløie med andres Insigter, intog Struense Majestæstens Hierte. Ved en anden Persons Mellemmegling blev han ved alle Leiligheder anbefalet Kongen, som en værdig, vigtig, høist nødvendig og ærlig Minister for Riget. Vor Konge, som var alt for uskyldig til at undersøge Sanheden, fattede herved gode Tanker om Struense. Han blev da den fornemste Minister i Conferensen; igiennem hans insigtsfulde Hierne skulle alting refereres til Kongen; igiennem hans ærlige Hænder skulle da alle Rigets Sager vandre.— Jeg krømper mig ved

at jeg er alt for vantroe (dog min Vantroe er en Ære for min Kierlighed til Kongen! nødig ville jeg blive anderledes overbeviist) til at tænke; og al for forvisset om min Konges Fulkommenheder til at troe, at Majestæten Selv, af fri Drift, har givet Struense Sin Eene-

37

voldsmagt i Hænderne, Neppe har Struenses Underfundighed formaaet saa meget, at den har kunnet snakke Majestæten Sit Septer af Haanden. Kilden til alle Struenses Forbrydelser har været, at han reent sat sin Frygt og sin Høiagtelse til Side for Majestæstens uinskrænkede Magt. Heraf flød den Formastelse, at han med at efterskrive Majestæstens Navn, stillede Livvagten tilfreds. En Fornuftig kan, a posteriori, slutte sig til, at dette Rygte maa være sanfærdigt; thi hvorfor skulle ellers Livvagten, Dagen efter hans Arrest, være

bleven oprettet igien? Beviis nok paa hans græsselige Formastelse ! tager jeg Feil i denne Henseende, saa har min Samvittighed dog intet at bebreide mig derfor.— Kunne Struense den gang begaae den Formastelse, saa var det ikke urimeligt at troe: at han selv har givet sig den Myndighed og den Selvraadighed, ved hvis Magt han i de siste Tider var nærmest ved at faa sit grueligste Forsæt bragt til Modenhed.— Saaledes blev den Minister til en Forræder, med hvilken vor Konge ville deele sit Riges tunge Byrde; saaledes misbrugte denne Majestætens Tillid til Selvraadighed; Hans Godtroenhed til Falskhed; Hans

38

Kierlighed til Forræderi og Hans Ære til Dannemarks Vanære.— Kan jeg ikke og blive fortryllet af en Hykler? — Er Kongen saa fulkommen at ingen menneskelige Skrøbeligheder skulle findes hos ham? Hvad tænker da den, som vil tale om de mærkelige Forandringer, hvoraf vor Konges Regiering er inviklet? Hænger der ikke altid noget ufulkomment ved de Menneskelige Handlinger? Dog skal Christian den Syvendes hellige Bestræbelser berømmes fra Slægt til Slægt!

Skiønt jeg er ikke ret gammel, saa kan jeg dog med Sanhed troe, at det er længe siden man hørte saa hyppige og saa almindelige Jammerklager i Danmark, som under vor naadige Konges Regiering; men lad os undersøge Kilden til disse Misfornøielser; er det vel hos et hvert patriotisk Lem en Bekymring over, at de nye Inretninger kunne geraade dem til Skade i Staten, som udgiøre den største Deel, og som bære den kummerligste Byrde iblant Undersaatterne? Ønskede vel de Rige med Conferentsraaden at ville paalægges tungere Aag end de have, allene for at lætte det paa de Skuldre, som ei have Kræfter nok til at bære det. En-

39

hver tigger meget mere til sin egen Pose; enhver ønsker sig selv alle de Fordele en Stat har at meddele, og er saa ubarmhertig, at han jager efter at nyde det, om saa en utallig Hob af hans Medborgere maa lide derunder. Saadan een erindrer sig ikke at fælles Lyksalighed er Øiemedet hvortil alle Lemmerne i Staten bør stræbe; er Hensigten hvorfor Lemmerne have forbundet sig med hinanden. Hans Egennyttighed opvækker Misfornøielse, naar hans Fordele, som tilforn vare Medborgerne til Skade, blive ham beskaarne.— En Konge, som søger Ære i at elske sin Stat; Han elsker ikke et Lem frem for det andet; Han giver ikke eet saa megen Styrke at et andet maa miste sin; men øiner Han, at nogle Lemmer trækker Nærings-Saften fra de andre, saa gjør Han en bedre Ligning imellem dem; saa uddeler Han de Kræfter til ethvert Lem, som det efter sin Beskaffenhed og Bestemmelse trænger til. — Fingrene i Staten bør ikke have saa mange Kræfter, som Hovederne, og disse maa ikke være kraftfuldere eller kraftesløsere, end de andre Lemmer kan taale. Vi har en Konge som veed og hanler det Han bør, og om den graadige Egennyttighed tusinde Gange skulle

40

lide derunder. Han selv, viser sig, som et Mynster for andre Konger og for os. Han afknappede først sin egen Huusholdning, saa vit mueligt var, paa det, at Han, med sit store Exempel ville giøre Egennyttige lit Meere rolig, naar Radden kom til dem.—

Ligesom det er latterligt, at Ormen vil mestre Skabere fordi han skabte denne beste Verden, enskiønt han saae, at Ulyksalighed, formedelst vor Jordklodes fornuftige Skabningers Fald ville komme til at herske i denne snevre Kreds, vi beboe; saa er det og den største Urimelighed, at vi vil lægge en stor Konge det til Last, om Han ved at inrette sin Stat paa det viiseste, til en retskaffen Lyksalighed, om Han da, for at naae sit store Sigte, foraarsager een eller anden Ufuldkommenhed i sin Stat. Ikke de vises Mester selv, ville forskyde den beste Verden fra at blive skabt, fordi han nok forud saae de Ufuldkommenheder i det Smaa; som ville være uundgaaelige, med mindr Han ville skabe en Verden som ikke var saa god, som vores nærværende. En Ufuldkommenhed i en af Deelene, kan jo ikke tilintetgiøre det Heeles Fuldkommenhed. Kongen kunne jo altsaa, som

41

en viis ikke være i Stan til at fornøie alle Lemmerne i Staten ved de nye Inretninger. En liden Deel maatte sukke efter deres forrige Beqvemmeligheder; det var dog en liden Skare, naar man sammenligner den med alle Invaanerne i begge vore Riger; men eftersom deres Fordele fra Arilds Tid havde slaaet saa dybe Rødder, saa smertede deres Oprykkelse dem desto meere; ja Rødderne selv mistede i kort Tid ogsaa derved den fornødne Væske; maaskee man kunne, uagtet denne Omgang, dog have bevaret dem fra Forvisnelse; men her havde Forslagsmesterne ikke brugt deres rette Øieglas; saasom alle Ufuldkommenheder i det Smaa, som ere virksomme nok til at omkomme det Heeles Fuldkommenhed, de baade bør og kan ungsaaes; thi naar en nye Inretning maa være fulkomnere, end den gamle; saa maa jo ikke en ringe Tings Ufuldkommenhed strække sig ud over det Heele, saaledes at det Heele Nye skal kunne nytte mindre og skade meere end det Heele Gamle.

De nye Forandringer altsaa, som foraarsagede Kongen og Landet meere Uleilighed end de gamle, de bleve paa det allerbitterste

42

efterseete og giennemheglede af de Egennyttige, der havde taget Skade ved dem, som virkelig vare nyttige for Staten. Disses Gift udbrede sig næsten over alt, og intet Sælskab fant sig fornøiet uden ved at bevise sin Misfornøielse.— Nu kom Forrædernes Kalfatringer hertil.—• Desto meere forbitrede bleve Undersaatternes Hierter; men de Retsindige insaae let, at deres Arvekonge var alt for uvidende om det Alt, at de jo skulle blive ved at elske Ham med en reen Kierlighed. Undersaatternes Fryderaab, da Majestæten friede dem fra Forræderne, vare Ham intet andet, end utallige nye Eeder, til Bekræftelse paa deres Kierlighed til Ham; ja hver en Fryds Taar i de ædelmodige Borgeres Øine, bevidnede Majestæten deres hellige Ærbødighed for Hans høitænkende uskyldige og kiekke Omgang med Sine og vores Fiender; — nu hørte man intet andet end Taksigelse af alles Munde, som bleve opsendte til Gud og Kongen paa eengang.— Den største Deel, som ikke overgav Hevnen over Forræderne i Guds og Kongens Hænder, de opkastede sig som Dommere og Bøddler tillige.— Glæden var stærk hos dem paa den eene Side, og den længe underkuede Forbittrelse ligesaa stærk paa

43

den anden Side. De sagde: blev en Dronning Maria i Begyndelsen af det 16de Sekulo i Engeland halshugget for Forræderi, hvad vil man da ikke nu optænke for Pinsler til Struense, (som i Ligning med hiin er kun en Maddike), og hans Komplot? Enhver anlagde da al sin Veltalenhed for at tilegne ham de Piinseler, de ønskede ham, og glemte at vi levede i det 18de Sekulo.—

Saaledes kan den allerbeste Konges Ønske, om at lyksaliggjøre sit Folk, slaa Ham Feil, ved ubesindige Forslagsmestre; ved efterladne Forestillings Herrer og ved falske Raadgivere; men den Ære Han haaber Sig af Sit Folkes Kierlighed; den skal Han aldrig gaa glip af, saa længe Ydmyghed, Lydighed og Oprigtighed føles af danske og norske Hierter.—

Om den tilkommende Tid da blev underkastet store og vigtige Forandringer, som kunne meere fyldestgjøre Majesætens Ønske over os, var det vel for meget? Mon Dommernes, der ere langt fra Tronen, ikke behøve et nøie Eftersyn? jeg har, i det minste, troet det af adskillige Klagemaal, som de Fattige

44

forurettede til sine Tider fremførte.-- Men ak! — hvor daarlig er denne Tanke: — At ville udrydde alt det manglende; det var jo det samme, som at inføre Dyden overalt; men fordi det aldrig lader sig gjøre; derfor kan dog nok een eller anden Lov meere skierpes; derfor kan man dog med nye og bedre Inretninger afværge adskillige af de i Svang gaaende Laster.—

Jeg har alt for inkneben Insigt i Statsvidenskaben; derfor længes jeg inderlig efter at vide Aarsagen, hvorfor ældgamle Ting ei bør oprippes og undersøges? sant nok! for saa vit at jeg ved ældgamle forstaaer Oldsagerne; saasom de Vidner der burde føres i disse Sager, ere kun døde Papiirlapper; at naa jeg læser dem igiennem, saa kunne jeg kun faae at vide, hvortil Rigets Kapitaler ere bleven brugte; eller forvanskede; jeg kunne lære at raade Bod paa det Onde i vore Tider, som lignede de Gamles; — men tænker jeg ved det Ord:

Ældgamle ikke saa langt tilbage i Tiden; tænker jeg paa de Forurettelser Riget er vederfaret i vore Leve-Dage; saa veed jeg slet ingen gyldig Aarsag: hvorfor disse siste bør hellere at undersøges end de forrige.— Veed min

45

Konge ikke nok den store Pligt, som Scepteret fører med sig, nemlig: ikke at efterlade noget af alt det, som kan geraade Riget til Beste.— Ville det ikke blive en foræringsværdig Handling, dersom Majestæten, om det var Loven muligt, fik de levende Personers Sager oprippet, som kunne altsaa blive tvungen til at giengive Staten det de have molket.— Det ville jo gjøre vor Konge Ære og nytte Staten; skiønt nogle ville lide derunder.— Min patriotiske Iver vil jeg aldrig lade forlokke til at ønske andet; saasom jeg kan kun bryste mig af den Lykke, at mine Oldefædre have været Hyrder paa Dannemarks Enge i tusinde Led; hverken Yndest eller Slægtskab skal kunne omdanne mit patriotiske Sind.—

Inskrænk de bekostelige Lystigheder.

Jeg gad vist Navnet paa disse. Er det vel den franske Komædie? — Mon ikke vor Hof, i en Tid, har været et Mynster for heele Europa i Tarvelighed og en indskrenket Huusholdning? — jeg ville i Steden for disse Ord sat saaledes: Alle Konger bør ligne

dig, vor Christian! i Tarvelighed og Sparsommelighed; men ak! — hør

46

mit ydmyge Raad! — Lign dem i at udhvile din Siæl, naar den er udmattet af at tænke paa vores Vel; naar den er ligesom tung af Tanker og Beskæftigelser. Den enfoldige Hob, som er den største, ærer Kongen lige saa meget for Hans udvortes glimrende Pragt, som for Hans væsentlige; inskrænk da derfor, min Konge! ikke formeget det, som funkler i de Enfoldiges Øine. — Gjør Din Naade mig, som den Ringeste under dit Scepter, fyrig nok til at fremlægge en ydmyg Bøn; opfyld du da selv, efter din Viisdom, disse Suk: Du ville forvise de udenlandske Forlystelser, som ikke ere til ligesaa almindelig Nytte for os, som for Dig! Du ville anvende meget til Dit eget og vores eget Sprogs Fremtarv! Du ville med udsatte Belønninger lokke min og andres Flid, til at gjøre Din Ihukommelse, i samme Henseende, ligesaa evig, som den fiortende Ludeviks i Frankerig!

—

47

Betal den retmæssige Gield.

Hvad for Gield kan vel, i denne Henseende, føres in under den uretmæssige Klasse? — Unslaaer Majestæten sig fra at betale, et andet Rige, en Gield, som ei er kommet Dannemark til Nytte; hvad kan da flyde deraf? Skal min Godtroenhed, da jeg laante Forøderen noget til at redde sig med, blive saa slet belønnet? Kan jeg noget derfor, at han forødte det, som jeg saa beredvillig og i saa reddelig en Hensigt laante ham? Skal min Beredvillighed og Trofasthed imod ham betales med en haanlig Afviisning, naar jeg fordrer Mit igien? — Det var jo Synd om man behandlede mig saaledes.— Nu til Rigerne! — Vegrer een Magt sig for at betale een anden sin Gield; saa maa den Forurettede nødvendig skaffe sig Ret. Krigen er Rigerne endelige Dommere. At udholde en Krig, det koster et Land Meere baade af uskatterlige Mennesker og af Penge, end om det betalte Gielden.—

Riget ville dernæst spille sin Kredit, saa at ingen ville redde det, om det stod til at trænge.—

48

Hr. Conferentsraaden tilraader Majestæten,

ikke at lade Hans Faders, (af høi

Ihukommelse) Monumenter forfalde; men hvis vor Konge ikke var alt for viis til at betale al Rigets Gield, under hvad Paaskud Han end kunne vegre sig derved, saa ville vist Høiselig Frideriks Æremonumeuter forfalde.— Disse tvende siste anførte Ulæmper er en Følge af at lade lige saavel den offentlige, som private Gield blive ubetalt. Private Folk kan ei bruge Magten; bør dem da forurettes? Nei! — ingenlunde! det taaler aldrig en

høi Kongesiæl.

Det var at ønske: at en Patriot, som havde et ligesaa oprigtigt Hierte, som grundig Insigt, ville oplyse Majestæten om Bankcherrernes Omgang med Landets Penge.— Var det ikke mueligt, at der kunne gøres saadan en Inretning, ved hvilken Kongens Kasse kunne beriges med den Fordeel, som nu kryber

i Kommissarernes? — Hr. Niels Tranberg

er en Mand, som er bekient af sin patriotiske Styrke, som, Trods alle Anstød, ikke blev slap, førend han fik Sundet forsynet med Fyr for Reisende. Jeg ville kun ønske ham

49

og os den Lykke at han, endskiønt Han er en Inføt, maatte opmuntres til at nytte Riget med sine grundige Insigter og Forslagsvittigheder, som nu have tabt Modet, ved idelige Strid mod Egennyttige, og som snart vil siunke ned i en uvirksom Dvale, dersom man ei lokker dem til den Virksomhed, de ere bleven kiede af.—

Hr. Conferentsraaden fremskinner med al sin Ømhed; med al sin patriotiske Høimodighed og Kierlighed i disse Linier; Med Glæde,

skal jeg efter Ævne bære den Deel, som før laa paa den Usle. Af er ligesaa

ømt og oprigtigt Hierte vil jeg anpriise, Hr. Conferentsraadens Ædelmodighed, for alle Formuende. Min Ømhed over Medmenneskene tillader mig ikke at forbigaae et Exempel paa en vis Magistrats Ubarmhiertighed mod en Familie. Kongen vil have dem udtaget fra Skatten, som selv ere Nødlidende; enten Kaprise eller Fordeel formaaede denne Magistrat til at tage den siste Dyne fra et Par Folk. Disse havde en Søn der var saa studeret, at han kunne klage Magistratens Ubillighed for Majestæten.— Ansøgningen kom tilbage til denne Magistrat,

50

fordi at den skulle give sin Erklæring over den. I Steden for at give den sanfærdige Tilstaaelse om deres ugudelige Medfart med Studentens Forældre, saa fik de en ondsksfuld Pen til at gjøre al sin mulige Flid for at faae Studenttenstimelige

Velfært ødelagt; de misrekommenderte ham, allene for selv at ansees uskyldig; de anførte, tvertimod Sanhed, at Sønnen ved slet Opførsel havde giort Forældrene Uformuende; da han dog i Sanhed maatte underholde dem med sine Informationer.— Da jeg ved en Hændelse, kom til at læse dette deilige Inlæg mod Studenten, saa kunne jeg sandelig, af Medynksomhed over ham, ikke holde Mine Taarer inde.— Ja Gud vil visselig samle alle de Taarer, som ubillige Magistrater udpresse af Nødlidende tilligemed Maanedsskatten! — tvertimod Majestætens Billie.

En Solicitant forsømmer Megen Tid ved sin flittige Opvartning hos de Fornemme; naar denne Tid blev nyttigere anvent, saa skulle en langvarig Solicitation ikke længere være et stumt Vidne, om Solicitantens Udygtighed. — Imedens jeg hundrede Gange løber forgieves efter at faa en høi Herre i Tale, saa kunne jeg

51

jo lige saa mange Gange i det minste, have forøget min Insigt; jeg vil ikke tale om al den Tid, man tillige slendrer bort. Det er sielden at jeg kan overtale mig til, at øde en Dag paa slige Opvartninger; hvis Nytte, jeg seer kun ved Hielp af Haabet. Jeg trænger til at tiene

min Stat; men om jeg aldrig trængte, saa befaler min Pligt mig dog, at anbyde min Tieneste. Hvo beforders da vel snarest, enten den, som (i det han altid bliver den samme han er) overtrygler sine Patroner; eller den som ved at befordre sin Insigt; glemmer sin Befordring. Just fordi jeg troer, at disse siste tilsist reent forglemmes og kun i en kort Tid, nemlig i deres sildige Mandom og Alderdom, saa Leilighed til at gjøre Fædernelandet den Tieneste, de ønske sig; saa har jeg for længe siden anseet Studenterskabet med bedrøvede Øine.— Lykkelig er den Student, som Skiebnen ikke tvang til at være skiødesløs med sin Siæl, for at tage vare paa sit Legeme.— Gid alle alle de høie Herrer, i hvis Hænder vor Lykke er, ville ligne vor ulignelige Superintendent Kramer: en Mand, ved hvis Karakter ingen vil unsee sig; en Mand, hvis Værd Universitætet først kiente, da det savnede ham; en Mand, hvis Savn neppe saa

52

let nogen anden, i alle Henseender, kan oprette. Naar nogen søgte noget, som han havde i sine Hænder til at uddele, saa maatte denne først overbevise ham om sin Værdighed til det han attraaede. Saasnaart dette var skeet; blev samme Persons Navn og Beqvemhed inskreven i en Bog, som Han just havde inrettet til dette Brug; ligesom Turen falt til de antegnede Personer, i samme Orden bleve de uryggeligen fyldestgiorte i deres Ansøgte; saa at man ei havde nødig at umage sig til Professoren, i det høieste, oftere, end tvende Gange; vi kunne da sidde allerbest hjemme i Roe at studere, naar der kom Bud fra ham, med vore Ønskers Opfyldelse. — Jeg skriver dette af Erfaring, og med hvilken Glæde ville jeg ikke kunne skrive ligesaa sanfærdigt og roesværdigt om mange andre!—

Jeg hilser et Afskum meget høflig, fordi jeg troer at hans Dyd ikke holder ham fra at efterstræbe mig uforskyt. Er jeg, med saa ringe Midler, i Stan til at bøde af for slige Folks Efterstræbelse og skadelige Ligegyldighed, da bruger jeg dem gierne, uden at min Høimodighed i minste Maader skal fornærmes derved.

En liden Tue er i Stan til at vælte et Læs.

53

Det veed jeg; men i Hiertet ærer jeg kun de Dydige og Insigtsfulde. - Desto længere Lykken sat mig uden for mine Medborgeres Vanheld; med desto mindre Mistanke kan jeg nedlægge mine ydmyge Bønner, som sigte til deres Vel, for Tronen. Desto værdigere er min Ædelmodighed, naar jeg vaager for at befordre deres Lykke, som ikke kan forøge min.— En Patriot udmærker sig just

til Efterslægtens retmæssige Beundring, naar han ved Majestæten har udvirket, de Fordele for Undersaatterne, som ikke giver ham anden Belønning, end den søde Glæde, han føler af at gjøre Vel, uden at have Hensigt til Egennytte. Saadan en Patriot, som kunne takke Forsynet, fordi det sat ham i Stan til ei at bede om Noget, saadan en Patriot (siger jeg) kunne just med forønskelig Nytte tale Folkets Ønske til Kongen; han kunne gjøre Forslag om at forbedre, fornye, anlægge og underholde de Inretninger, som han troede at geraade til Fæderne, landets Lyksalighed; han kunne betle for de Forarmede, hvis Tarv han ikke selv, kunne fordrive; han kunne betle for de Betrængte, som sukke under Uretfærdigheds Aag; han kunne

54

betle Majestæten om Naade imod dem, som have Beqvemhed og Lyst til at blive insigtsfulde og nyttige for Landet. Og det altsammen burde og kunne han gjøre efter sine Pligter uden at staa Fare for at hans Ord skulle tabe deres Værd ved de Plætter, som besmitte mange andres; endskiønt de i sig selv kan være komne

af reene Kilder. Hvor meget Got kunne da ikke slig en utrængende Patriot udrette, til Ære for sig og til Gavn for Fæderlandet.—

Det er da, dyre Hr. Suhm! de Erindringer, som jeg, efter min Eenfoldighed, har givet mig den Frihed at fremlægge for Kongens, Deres og Publikums Øine. Ingen troe! at nogen Feil har insneget sig heri af nedrig Ondskab, eller Lyst til at fortolke Ord paa en vrang Maade. Alle troe! at de Feil, deres Øine opdage, er allene udsprungne af min uslebne og i det Offentlige endnu ubrugte Tænkekraft. — Slet Ære for mig, om jeg ville søge den i Skiendsel! — Jeg har anvent det lidet Lys jeg har til at oplede Sanheden.— Har jeg gaaet Glip af mit Maal; da gid dette Arbeide var falden under en hældigere Pen! — Kierlighed til min Konge har allene været Drivefiederen til denne

55

Handling. Naar Hensigten var saa ædel, hvor ædelmodig og læmfældig maa Menneskevennen da ikke dømme mig.— Ja dem Hr. Conferentsraad! dem tænkte jeg ikke engang paa at fornærme, imedens jeg skrev.— I Fald jeg var saa lykkelig at være kient af dem, saa haaber jeg end ydermere, at jeg ved disse sagtmødige Erindringer, har forskaffet mig Deres Venskab.— Er det alt for uselt skrevet; da venter jeg ædelmodige Siæles Medynksomhed over mig; hvorfor da ikke Deres med? — For Kongen og for Fæderlandet helliges alle mine Idrætter; at blive anseet værdig nok til at yde dem mine ringe Kræfter, det er mit Ønske; mit tilladelige og brændende Ønske.— Men saasom Forsynet ikke var mig saa naadig, at det gav mig Evne til at tiene, uden at trænge til Tienesten; saa kan min Anbydelse ikke være saa ædel; saa frie for Mistanker, som jeg ønskede. — Dog skal jeg aldrig blive skyldig i nogen.—

56

57

Til

Kongen.

Af

Peter Friderich Suhm.

58

59

Længe nok have Religion og Dyd været hos os traadde under Fødder; Retsindighed, Ærbarhed alt for længe forviste fra vore Grændser. Dog er Du o Konge uskyldig herudi. En skamlig Sammenrottelse af nedrige Folk havde bemestret sig Din Person; gjort Adgangen til Dig umuelig for alle retskafne; Du saae og hørte kun igiennem deres Øyne og Ørne. Imedens Dit Land svemmede i Taarer; Frygt, Forskrækkelse, Angst herskede allevegne; Imedens det Danske Navn var blevet til en Vanære, og man udenlands ey torde bekiende sig til det; Imedens Patrioterne stode forbausede, Rigerne udsuedes, det Kongelige Huses Soel formørkedes, og alting var til Priis for Æreskiændere, for Røvere, for Guds Bespottere,

60

for Dyds og Menneskelighedens Fiender: Imedens alt dette skeede, da var Du fornøyet, fordi Du tænkte at alle vare fornøuede, at Undersaatternes Lyksalighed fremmedes.

Velsignet være Juliane! Ophøyet være

Prinds Friderich! Takket være alle de Patrioter, alle de som af rene Hensigter have revet det Baand fra Dine Øyne, som hindrede Dig i at see; Som have hævnnet Dig og Riger; Som have vovet deres Liv for vor Frelse; Som have igjen givet Dig Din rette og væsentlige Magt. Og sandelig det var paa høy Tid, thi jeg saae Borger hvæsse sit Sværd mod Borger, forhen fredelige Folk at ophidses til Mord; Maaskee havde Din Residence-Stad inden faae Dage bleven et Offer for Luen, kun været en ynkelig Steenhob; og Dannemark og Norge ulyksalge under den Konge, som ivrigst ønsker deres Vel.

See Konge, Glæden af Dine Undersaatteres Øyne! Beskue med Eftertanke deres Fryde Ild, deres frivillige Fryde-Ild Lad saa mange Kongers Blod, som rinder i Dine Aarer, opvarme Dit Hierte til selv at see til Dit Folk. Saa gjorde Christian den Fierde; Saa gjorde Friderich den Fjerde forævigede Navne! Lad Smigrere ey indbilde Dig, at Du er allerede dem, men stræb at blive som De. Af Gud og Dit Folk har Du

61

Eenevolds Magten; Du er ogsaa Gud og det Regnskab skyldig, hvorledes Du bruger den. En forfærdelig Magt, Eenevolds Magt! Jo større Magt, jo større Pligter. Sæt selv Skranker for denne Magt, ved at erkiende Gud over Dig, ved at tilsee. Dit Folks Beste, ved at udvælge værdige Mænd, og Du har den værdigste i Din

Broder, ved en at dømme og afsætte nogen uden efter Lovene, ved at ophøye meest Dine egne Undersaatter. Lad os igien i Dine Befalinger høre vort eget kiære Sprog, Du er jo Dansk, og jeg veed at Du kan Dansk; Lad det fremmede Sprog være et Kiendemærke paa den nedrige Forræder, som var for doven til at lære vort Sprog, for spodsk over os, til at nedlade sig saavidt. Leg Tømme paa Egenraadige, og lad ingen forurettes, allermindst ved aabenbare Vold, endog om den traf de allersletteste Mennesker. Lad de med Uret Afsatte og Forviste komme tilbage; Lad nyttige Mænd iblant dem igien beklæde Æmbeder; Giør ey for mange og hastige Forandringer, at ey den tilkommende Tid skal blive lig den forbigangene; lad ey ældgamle Ting undersøges og oprippes, men undersøg nøye de sidstes; revs lemfældig dem, som det er mueligt at behandle med Naade, men straf retfærdig uden Skaansel dem, som have vanæret Dig og os. Afværge, at Din Fadert Monumenter ey forfalde; Indskrænk de bekostelige Lystigheder; Undersøg

62

nøye Landets Giæld, og betal den retmssige; Lad Norge, det troe og tapre Norge, faae sin Mynt igien; Lad dens Helte aldrig mere blive forjagede fra Thronen, Helte, som ere Thronens sikkerste Stytte; Glem ey Banqvens, Handelens Tilstand, og lad den sidste ey mere være et Maal for nogle faae egennyttige; Er det muligt da afskaf de haarde Skatter, som betynger Dine Undersaatter, og i det mindste uddeel dem ligere; med Glæde skal jeg efter Ævne bære den Deel, som forhen laae paa den Usle. Da skal Enevolds-Magtens Land være Friheds, Glædes, Overflødheds, Trygheds Land, mere end det frie Engeland selv, hvor egennyttige og nedrige Ministre vel ey kunne hindre Folkets Raad at komme for Kongen, men hvor de dog hindre Virkningen deraf, hvor de tør understaae sig at fængsle Folkets Forsvarere, dem som tale en hellig Sag.

Dannemark, Norge og Fyrstendommene tale igiennem min Mund til Dig o Konge. Hverken Hyklerie, Smiger, Haab eller Frygt driver min Pen; Ikke har jeg nedrig eller fiittig giort Opvartning for de forrige Ministrer; Aldrig har jeg engang besøgt, hilset paa, eller bukket for de sidste Afskum; Aldrig har jeg som en Betler nærmet mig Din Throne; Forsynet og min Kone takker jeg

63

for, at de have sat mig i Stand ey at bede om noget. Hør derfor Sandheden af min Mund, en Sandhed, som ey kan være mistænkt, Sandhed, som fast altid udelukkes fra Kongens Sæde: Frygt Gud, elsk Dit Folk, regier selv, troe Din Broder. Da ville vi og Eftertiden kalde Dig Kong Christian den Store, den Vise, den Gode. Vor Formue, vore Børn, vort Blod staaer til Din Tieneste, For Dig, for Juliane, for Friderch, for Fædrenelandet flyder det. Dit Konge-Huus, det Danske og Norske Rige ville da staae til Verden falder.

Den, som ey tænker saa, er ingen Dansk, ingen Normand; men hvo tænker anderledes, uden de, som ere solgte til Laster. Hvo ærer og ophøyer ey den farlige, men ærefulde Nat, som sønderbrød vore Lænker, som gjorde os igien til et Folk. Herlige Nat! tilkommende Homerer og Virgiler skulle besiunge Dig. Saalænge danske og norske Helte ere til, skulle Julianes, Friderichs Roes vedvare, men ey forøges, thi det er umuligt; Verden vil altsaa før blive til intet, end deres Ære forgaae.

64

Ævige Gud! Du som hersker over Konger, over Mennesker og Verdener; Du som med Dit Veiers Aande haver bortspredet de Ugudelige, og giort deres Anslag til intet; giv os Forstand og Hierter til at indsee Din vise Bestyrelse, til at erkiende Din Almagt, til at følge Dine hellige Love. Giv vor Konge Kraft til at hænge fast ved Dig, lad Ham indsee at Du er Hans Konge, og Han vor Fader. Det skee! Det skee!

1

Brev til Kongen paa alle Underdanernes Vegne.

**Kiøbenhavn, 1772. Trykt hos Johan Rudolph
Thiele, boendei store Helliggieststræde**

2
3

Heic illum vidi Juvenem, Melibæe!

qvotannis,

bissenos, Cui, nostra Dies, & Altaria

fumant.

Vor Konge, vor Fader, vor Ven, vor Christian! Vi tale til Dig med Ærefrygt, som vor Konge, vi aabne vore Hierter for Dig, som en Fader, og vi vente alle Ting af en Ven.

4

Vi ville ei ophæve Dig med smigrefulde Udtrykke, som Monark er Du langt over alle Underdaneres Lovtaler, som Mennene ere Dine naturlige Egenskaber høist beundringsværdige, men som Konge skal Du erhverve Dig Tilbedelse, naar Din Viise Regiering faaer opreiset endda flere Altarer, hvor Rigernes Velstand ofrer Dig den Virak, som de med en udbredet Handel og Vandel beskieftigede Underdanere indsanke, ligesom arbeidsomme Myrer, naar de ved Din Viise Indretning og fornuftige Huusholdning, fra trykkende Afgifts Byrder, saa vidt mueligt, lettede Underdanere, haste med glade Skrit hen til Glædens Tempel, for at velsigne sin Befriere.

Naar, ja naar Du vor Christian bliver alt det Du kan være, og endda større end Du er. Tvende vigtige Riger med sine Provintser, (utallige Siæle), gjøre Anfordring paa Dig, en Anfordring saa retmæssig, at Du var ei Christian, naar Du nægtede den, og aldrig en retskaffen Konge, naar Du glemte den.

Kald tilbage vor fordums Lyksalighed, vær arbeidsom og sparsom, som den fiende Fre-

5

derik, men bliv aldrig saa foruroliget, vær huldsalig og elskovsfuld, som den femte, men bliv aldrig forledet, samle det beste af Dine Formænds Dage, og giv os en gylden Tid.

Dine Rigers Handel er i alt for faa Hænder, de Mægtigere bruge den med Egennytte, og den udelukkede Mængde bliver arm.

Skatterne trykke, og deres ulige Deling gjør dem centnervægtige, thi der hviler for meget paa den Fattiges Skuldre.

Landets Gield bør betales, Renterne udarme Sparsommelighed, og en god Huusholdning skal afdrage en Deel, de som have udsuet os, bør give noget tilbage, dermed betales den anden Deel.

Dine Borgere ere udarmede, Dine Geistlige have været foragtede, Dine Stridsmænd ere adsplittede, det Hele vakler. Røvere, troløse Røvere, i Sammenligning, med hvilke Røvere selv ere dydige, have misbrugt Din Magt. De Trofaste have været bortjagede fra Din Trone, den gamle Erfarenhed har maattet

6

vige og give Plads for nogle tankeløse Machiavellister.

Dyden har været foragtet, Religionen vanæret, og Ærbarheden saa mishandlet, at Ubluhed selv har skammet sig derved. Midt under disse ninivitiske Synder og Sodoms Vederstyggeligheder har du vor Konge allene været den, som nærmest Faren har vidst mindst deraf.

Sukkene have ei kundet trænge til Din Trone, som var omringet af nederdrægtige Forrædere, Du kunde ei troe nogen sukkede, thi Du ønskede alle fornøiede, og troede, at Dine Øusker bleve opfyldte. Ærlighed maatte bukke for Tyve, Skielme og Forrædere, Fortjenester maatte betle Tryghed og Naadesmuler af de uværdigste Fredsforstyrre.

Sikkerheden skielvede, Patriotisme fnysede, Roligheden blev usikker, og al Omgang mistænkelig. Ven mistroede sin Ven, Borgeren sin Medborger, Frygt, Mistillid og Hevn stod malet paa alle Ansigter, alle kiendte de almindelige Fiender, faa vidste kun paa hvem de kunde forlade sig, den ene ansaae den anden

7

for en Speider, thi hvo kunde vide, hvor vidt Forræderiets Gift havde udbredet sine Virkninger? Som Sømænd paa et sænkefærdigt Vrag med ængstige Siæle vente paa en vis Undergang, og veed ei hvilket

Minut er det sidste, saaledes, o Konge! vare Din Hovedstads Indvaanere. Man læste Angesten paa de nedslagne Ansigter, men neppe torde en aabne Aarsagen for den anden, thi Fortroligheden var borte. Man mumlede om Tyrannerne, man sukkede for sin elskede Konge, man saae efter ham allevegne med længselsfulde Øine, Øine fulde af Troskabs og Kierligheds Ild, men man øinede ham ikkun sielden langt henne inden for Forræderiets sorte Forhæng. Kort, man haabede neppe mere, men ventede allene paa den Time, som skulde aabne Sørgespillet. En Time, (hvor gyser Siælen ved denne Forestilling), en Time, som havde udæsket Ild, Mord, Sverd, og alle Ulyksaligheders Furier. En Time, som havde forvandlet Palladser til Steenhobe, Residentsen til en Fægteplads, sat det danske og norske Riges Ulyksalighed langt over Polens Forstyrrelser. En Time, som havde lært en Borger at tvætte sin Haand i den andens Blod, og en Stand at søge den andens Undergang.

8

Provincer havde maattet stride med Provintser, Rigerne havde splittet sig indbyrdes, de Rige havde blevet et Offer for Røveres Graadighed, Leiligheden havde skabt utallige Røvere, der havde benyttet sig af og beriget sig ved den almindelige Urolighed. Men aldrig havde dog de forbandede Forrædere høstet nogen Frugt af sin Ulykkes Sæd, thi udmattede af borgerlig Krig, forarmede med vor egen Ild, og myrdede ved vore egne Sværd, havde vi til Slutning blevet et Rov for den første Nabo, som havde faaet Lyst til at bemægtige sig et Stykke af et udplyndret og værgeløst Land. Dette er kun en Skygge af vor Ulyksalighed, thi hvo kan tilgavns afbilde en Jammer, hvis blotte Erindring fremkalder Taarer? Grues min Siæl, naar du betænker, at denne Ulyksalighed var allerede næsten over vore Hoveder, og at der kun manglede Øieblikke i dens Virknings Opfyldelse. Men knæl for den Almægtigstes Trone, naar du betragter den uventede Redning, den Redning, som i Øieblikke gjorde den ubegribeligste Forandring; den Redning, som omskiftede Ulykkens Nat med vor Frelses Dag, som forvandlede Morderslag til trofaste Haandtag, Ødelæggelsens fæle Raab til Frydeskrig, og Hevnens

9

Luer til Glædes Ild. Den Dag, som lærte os at kiende hverandre igien, den Dag, som oprettede den afbrudte Fortrolighed, den usikre Rolighed, og borttog den almindelige Frygt. Den Dag, som gjorde Rædsomhedens Ørken til en Frydebolig, den Dag, (o hvilken Lykke!) den Dag, som gav os vor Øiesteen, vort Ønske, vor Lykke, vor Ven, vor Konge, vor Christian, igien.

O! Skam, at denne Glædes Helligdom blev med Voldsomheders Udøvelse vanæret, Voldsomheder, som i de Udvigelser en urigtig bestemt Glæde udøvede, lærte os at see som i et Speil Billeder af den ødelæggelse, der Milliongange større skulde have knuset os. O! Himmel, vi ville takke dig i en stille Tilbedelse, og ei fortørne dig med at mishandle og knuse vore Medmennesker, just i den Tid din Barmhjertighed har reddet os alle. Vi ville tilbede dig, o Himmel! og ære dem du har udseet til vore Redningsmidler.

Juliane! Kongens Moder! vor Moder, vor Velgiørerinde, vor Dyrebare! hvorledes kan vi noksom ære dig, hvorledes kan vi noksom ophøie vor Frederik? Ophøiede

10

ved Landets Frelse og Kongens Vel, ere vor Juliane og Frederik høit over alle Lovtaler, og midt iblant alles Ønsker Velsignelser og Æresang. Velsignede Juliane! velsignede Frederik! disse uskatteerlige Navne, som ere Glædens Kilder i den nærværende, skal blive Helligdom paa den efterfølgende Slægtes Læber.

Julianes store Søn, billedet efter hans dyre Moders Billede og Udkast, billedet efter Dyds og Viisdoms Regler, billedet ved en hældig Lærere, (hvo kiender ei Guldberg?) Frederik, denne Dydens Søn, denne Viisdoms Yndling, denne Kierligheds Helt, denne Landets Ven,

denne værdige Kongens Broder, han, han skal blive Kongens og vor Ven, og hele Landet skal sige med en David: See hvor got

og lifligt er det, at Brødre boe ogsaa tilsammen. Psalm 133.

Vi ville ei glemme de øvrige trofaste Mænd, hvo kiender ei Landets Marius, en Rantzow, og hvo har glemt en Eichstedt, en Banner? Tag trofaste Mænd den Ære og Roes enhver fortienet i Særdeleshed, og vide: I ere, fortienet, og skal blive roste i Alminde-

11

delighed, alt Lovsang nok for eder værdige Mænd, at man ei kan nævne eders Navne uden at tænke paa Landets Frelse; o! hvor hellig, hvor værdig, hvor sand, hvor stor og uforvisnelig er den Palme, som fortienes ved Redelighed, Troskab og Patriotisme, den bliver evig grøn, og aldrig fandtes Helte af større Rang.

O Ulyksalighedens Børn! I Dydens Beskiemmelse og Troskabs Mordere, Forrædere imod den ømmeste,

beste, kierligste og huldsaligste Konge, eders Navne skal ei beflekket mit Blad, Lasters skiendige Hukommelse bør ei fornyes uden til Skræk og Afskye, denne Skræk er saa levende, denne Afskye saa stor og nye, at jeg ømmes ved at oppripe den i mine Medborgeres Hierter.

I have overladt eder selv til Lasternes Herredømme, for nu at blive overladte til eders Dom. Medlidenhed med den Ulyksalige er billig i menneskelige Hierter, naar Synderens Afgivelse giver den et billigt Sted, men den vidt rækkende Medlidenhed finder i eder sin sidste Grændse, og naar den vilde overrække samme, blev denne ømme Dyd en virkelig Last.

12

I fortiene ingen Medlidenhed, som Dødelige, men naar Tanken følger eders Siæle hist over Livets Bredde, da faaer den christelige Medlidenhed igien sin fulde Styrke, og der, der ønske vi eders Vel, det ville vi unde eder, det ville vi tilbede eder med Oprigtighed, og naar vi, saa vidt Mennesker kan skiønne, see eder velberedde til Evigheden, ville vi endog med nogle Frydetaarer i Tankerne ledsage eder derhen.

Vi ville forlade den gruelige Scene, hvis blotte Erindring gjør skielvende endnu, skjønt vi ere ved Himlens Forsyn og dens dyrebare Redskaber befriede fra dens Farlighed. Vi ville opføge en Glædes Havn for vore Siæle, og hvor skulle vi vel søge, hvor skulle vi vel

finde uden i vor dyre Christian?

Vor Christian, som igiennem det misbrugte Fortroligheds Dække en Tidlang ei haver kundet øine os uden fra den urette Side, hvor egennyttige Bedragere satte en Velgangs og Fornøielses Sminke paa vore af Sorg, Undertrykkelse og Frygt falmede Ansigter. Vor Christian, som lagde sit Hoved i den formeente Redeligheds, men vaagnede i en Tigers, Skiød.

13

Vor Christian, som udvalgte sig Verner, men uden at vide det, blev omringet med Tyve, Mordere og Røvere, for hvilke ingen Helligdom var sikker, og ingen Misgierning en Synd. Vor Christian, som endog var øm over sin verste Fiende, o en ædel, en følsom, en mageløs Siæl!

Himlen bevare Dig, vor Konge! alle Siæls og Legems Gaver være Dine, bliv sund, bliv stor, bliv gammel, bliv viis, bliv det vi ønske Dig, saa kan ei nogen blive større, og saa bliver Du alt Got, Kierlighed til Dig og til os selv føder vort Ønske, og Du er saa forbunden med os, at Din og vores Velgang og Sorg ere aldeles uadskillelige, og falde fra det samme Middelpunkt.

Man kan ei bedrøve Dig, uden at vi maa græde, man kan ei fornøie Dig, uden vi frydes; thi vi vide, at vor Velgang er altid den sande Grund til Din Fryd, og tvertimod. Vi troe, at vi fornærme Dig, vor Konge! om vi ville fortælle Dig vor ubeskrivelige Kierlighed til Dig. Dersom den var nye, dersom Du var Den første Konge af den oldenborgske Stamme, den Underdanere elskede mere end sin Øiesteen,

14

saa ville vi beskrive det. Men vi maatte mistænke Dig for Ukyndighed i Dine Fædres Historie, og troe, at Du herskede over et Folk, som Du ei retskaffen kiendte, i Fald vi nu ville afmale den Troskab, Lydighed og Hengivenhed, som altid har udmærket disse Rigers Børn, og hvorpaa den oldenborgske Stamme i 323 Aar har havt det ubedrageligste Beviis. Nei! nei: Du kiender os, Du elsker os, og denne Kierlighed er Din Ære.

Opfyld vort glade Haab, og bliv Dit Folkes

ære,

Bliv store Christian!

Alt hvad en Konge, som en stor Monark bør være, Og hvad han blive kan!

Men hvad kan Du ei blive,

Der alt saa meget er?

Langt meer end jeg og end enhver Med al vor Tænkekraft kan skrive.

Naar Du blir det, saa blir Du nok,

Og Dine Underdaners Flok,

15

Hvad skal den da ei blive?
Et mægtigt og lyksaligt Folk,
En viis Regierings Tolk,
Et vel regieret Rige.
Beviis, at den Regieringsplan,
Hvor Eenvoldsherren raade kan,
I Fordeel ei har Lige;
Naar vi blir det, blir Du den største. Den viiseste og beste Fyrste.
O dyreste Monark! hvor hellig er vor Glæde Nu, vi see Dig igien,
Og at ei nogen meer tør nærme Magtens Sæde, Som ei er Dydens Ven.
Troløshed er alt funden,
Hvor skiendig er dens Plet?
Bedrageren er bunden,
Som krænket Purpur, Dyd og Ret.
O! Himmelen skee Priis,
Som uden Roligheds Forliis,
Vil hevne Din og Folkets Ære,
Velsignet Julianes Mund,
Velsignet af hvert Hiertes Grund,
Du med Din Fredrik være;
Velsignet være hver den Siæl,
Som meente Kongen, Landet vel.

16

Og lod sig ei forføre, Velsignelse bliv deres Løn, Det er jo hele Landets Bøn, Thi maa du Himmel høre!
Regier os nu vor Christian Saaledes, som Du vil og kan,
Du vil det allerbeste, At ønske sine Børns Vel,
Er liigt din kongelige Siæl, Og Eftertiden skal stadfæste,
At i en sand Regieringsplan Er Du den store Christian! Ja stor blant største Konger,
Og i oprigtig Kierlighed,
I Lydighed og Ærlighed Er ingen, som Skioldunger!

1

Brev fra En Ven i Norge.

Post Nubila Jubila.

Kiøbenhavn 1772. Trykt hos Morten Hallager boende i Store Fiolstrædet i No. 196.

2

Jeg veed min Ven fortørnes ey,

At jeg hans Brev i Trykken giver; En Patriot mig dertil driver.

Den jeg tør ikke sige Ney.

Gud Christian vor Konge pryde Med Naade og med mange Aar! Hvorover vi os alle fryde,

Sig Landene og Velstand spaaer. Vivat!

3

Oprigtige kiære Ven! Gud velsigne Kongen og Landet! Dette anseer jeg for største Billighed, at man fornøyer sine Venner med den Glæde, hvormed man selv glædes af Gud, og det saa snart man har Leylighcd, helst naar det er ikke blot en privat, men en publique Glæde, saadan en, der angaaer det heele Land. Saa gjorde Du min Ven! velsignet være Dit Hierte, som ville og Din Haand, som kunde, og meddelte os den 18de Januarii, hvad glædeligt der var passeret den 17de, det besynderlige, det uventede, det gavnlige Nyt, som glæder, opmuntrer og igjen opliver vort bekymrede Sind og melankolske Tanker; et Nyt, der upaatvivlelig vil drage store og gode Suiter efter sig til alle Stænders Lyksalighed. O! — — Lad mig puste lidt ud! Jeg er saa fuld af Glæde, at Blodet bestormer mig, og Taarene rinde. — Nu føler man hvorledes der var mueligt, at en Moder kunde døe af bare Glæde, da hun saae sin Søn komme sund hjem af Krigen, den hun efter Rygtet holdt forloren. Og vi — Ja med Billighed holdte vi os forlorne!

4

Alting saae bedrøvet ud. Misvert, Dyrtiid, Handelens Aftagelse, Frekheds Tiltagelse spaaede os den visse forestaaende Fordervelse. Ach! (hørte man i de Retsindiges Forsamling) hvad vil her endelig blive af? Til hvad for Tider ere vi arme giemte! Hver var raadvild; man raabte om Hjelp, men alle taugde; man klynkede, et Suk gav Ekko igjen; og dermed vare vi ikke tjente. Men, (hvilket var det værste!) man frygtede endnu for større Ulykker: Vold og Mord. Vel var din Pen taugs, uden Tvivl af Frygt, men tænk derfor ikke, vi vare ganske uvidende om, at der var noget ondt i Gierde; Ney! Bye-Rygtet, det være sig Løgn eller Sandhed, lader sig ikke indskrænke af Volde og Graver! det har Ørne-Vinger, drister sig over Land og Vand, og blier gemenlig fæstet Troe til, helst naar det udspreder hvad der er ondt og ubehageligt. Jeg veed ikke hvordan det er med os Mennesker, at vi helst troe det, som fortælles os til Ulykke! Gisning blir Rimelighed, og en Tref blir Sandhed. Nok er det, at vi i det mindste saa hemmelig hos os selv, fattede stor Frygt for hvad, der maaskee forestod os; den ene faae paa den anden med mørke Ansigter, ægte Fornøyelse og Roe var ikke at spore i noget Selskab; det bange Hjerte gjorde al Glædskabs Viin til Mara for os.

5

Jeg var just hos et Par gode men modløse Venner, da jeg modtog din ærede Skrivelse: Nu skal I see, der er værre end før, sagde min Monfrere! kandskee desvær! siger en anden; jeg svarede: Bie dog lidt. Men da Dit Brev gik i lutter høye Toner, vinkede jeg med en Smiil ad de andre, hvorved de gave Lyd, og din velsignede Skrivelse blev som en Freds-Tractat hørt med Agtsomhed og Forundring. Vi bleve alle opvakte, som drømmende, veedste ej om vi skulle troe vore egne Øyne og Øren, enhver ville selv læse og kysse dit Brev; Farven omskiftedes i vore Ansigter, og vi kunde neppe staa paa vore Been. Store Gud! sagde den Gamle G.***, Du beviser Dig dog midt udi alle Forvirringer for den Du er: Jorderiges Beherskere og alle dine Skabningers Tilsynsmand! Vil man nu ikke troe paa Dig, saa troer man ej evindeligen! Jeg tvivler ikke paa, at Du jo udfører dette, Du har begyndt, til en god Ende! Denne Dag bør være en Takke-Fest, om ej offentlig, saa dog i alle skjønsommes Hjerter! Herre, min Gud! Evindeligen vil jeg takke Dig!

Min oprigtige Ven! Du kan aldrig forestille dig hvor Scenerne forandredes! Vor Forsamling begyndtes visselig som en Tragoedie, men see den endtes uformodentlig som en Comoedie, ikke forstilt, men veritabel. Nu

6

vare ikke vore Tunger længer bundne som før, men taledede ægte patriotisk Fædrene-Landets Sprog. Vi takkede Gud, og velsignede Kongen med høy kongelige Familie. Vi opførte Sejers-Musik, og ønskede Arvehuuset Bestandighed, Lykke og Fred! Det forekommer mig, som alle Nationer maa spille Øynene ved saa vigtig en Tildragelse og i ærbødig Respect ønske os til Lykke, som et Folk, Gud holder sig nær til med sit reene Ord, med sin mægtige Frelse! O! den lange besynderlige Fred vi har haft, hvor er den ikke Beviis paa Guds Godhed mod vort kjære Fædrene-Land! Andre vaage af Frygt, vi sove roeligen; andre svømme i sit Blod, vi ligge tørre og beskiermede under Almagts Vinger. Dette burde gjøre os skiønsomme; Ja gid det endnu var saa vel! Men ach! mig synes Ukruddet tager over Haand, og vi ere, midt i Frelsen, saa ubevægelige som de, der aldrig havde været i Fare! Det har jeg lagt Merke til, at, eftersom Ryggesløshed har tiltaget, saa har Velsignelse aftaget, og var nu end Ulykken paa det høyeste, saa var vist nok Ondskaben ogsaa paa det galeste.

Troe mig, vort Saar var snart oprevet, nren bliver ikke saa hastig Lægt. Gud give Kongen og hans æMnd gode Raad, og forfremme deres Overlæg til Riger-

7

nes Bædste, særdeles dette vort kiære Fædrenelands Nore, som er til visse kommet paa Knæerne. Her er stor Penge-Mangel blant alle, Handelen ligger som i Dvale, Dyr Tiid tager over Haand, og Gud veed hvordan det vil gaa den fattige i denne knappe Tiid, af hvilke her ikke findes en liden Deel. Gud give vor kiere Konge Naade og Viisdom til at afhielpe vor Mangel; og gid philonorvagus maatte værdiges hans Overveyelse, mig synes den Mand har god Indsigt i Landets Mangler og Lægedom.

Vi ønske tit at være Kongen saa nær som I ere der i Dannemark; men hvo veed, (thi Haabet og Ønsket troer alle Ting,) om vi ikke faar vor Lands-Fader at see i disse vore Egne! Kunde vore Bønner formaa Himlen til at unde os den Lykke, saa ville vi være ret Hjerte-Glade. Da Han rejste uden Lands, tænkte vi: Touren kommer snart til os! Nu haabe vi atter, det skeer, om ikke i Aar for nødvendige Forretnings Skyld, saa dog neste Aar. Han skal ikke fortryde at have gjort den Rejse, thi saa kan Han faa Troen i Hænderne, at Nordmænd ynde sin Konge, og tillige kan Landets Mangler da bædre afhielpes. Gid jeg maatte leve at see Faders Ansigt i disse Lande! Vi optegne gjerne saa glædelig en Tiid til hellig Ihuekommelse; af saadan vor Optegnelse erfarer jeg,

8

at de store Konger Christian 4 og Frideric 4, høylovliq Ihuekommelse, vare mere end een Gang i Norge, den sidste af dem bivaanede ogsaa vort Stiftes Latin-Skoeles Indvielse; Kong Frideric 3 og Christian 5, som regjerede imellem dem, saa ogsaa Kong Christian 6 og Kong Frideric 5 efter dem, glædede alle Indbyggerne med deres Nærværelse; slut nu selv, hvor velgrundet vort Haab er.

Men kjære! Disse Glædskabs Materier gjør mit Brev vel langt, jeg afbryder derfor, som jeg begyndte, med Glæde. Hils alle Vennerne og hver en redelig Sjæl, der ønsker Kongens og Landets Bædste! Min Familie og Slægtinge hilse, og bede om mere glædeligt Nyt. Gud velsigne dig! Jeg forbliver —

Oprigtige kjære Ven;

Din hengivne Ven og Tiener M* N*

1

Sorgens Skrift eller en oprigtig Undersaatters Følelser ved Eindringen

af Kong Christian den Syvendes

naadige Villie,

Dronning Juliana Marias

velsignede Arbeyde

og

Prins Frederichs

forenede Kræfter til at udføre den vigtige Plan, som Forsynet havde bestemt over

det saa lykkelige Norden.

Med Devise:

Kongers Konge styre kand Christelige Kongers Haand.

Kiøbenhavn 1772, trykt hos M. Hallager.

2

3

Til Kongen. Har end vore Munde for kort tid siden hylet: i vor Fryd paakom os Bitterhed, saa smelter nu vore Hierter hen i, Glædes, den ægte Glædes Taarer, og enhver Dansk, der har den Lykke, at staae under den Christians velsignede Fane, raaber den fortrængte

Zions Taarer ere nu forvandlede til Glædes-Strømme.

Evigheds Fader! du alle Tings Regenter! men i sær det fordem fortrængte Danemarks almægtige Ophielpere! vi kiender endnu Sporet af din Haand, — den Haand, der saa ofte har udrakt sig til Danemarks Frelse, — den Haand, der udvik-

4

lede en Christian, velsignet for din Trone, du Evige! — ømmeligen elsket paa sin Trone, — ærbødigen betragtet fra alle Jordens Troner.

Det behagede dig, Algode! at Viise for en Verden, der, uden den alviise Bestyrelse, snart vilde falde tilbage igien i sit første Intet, at de Danskes Skiebne var som en vaklende Boble for din billige Vredes Veyrkast; men — ach! vare dog vore Siæle idel Lov! — du viiste tillige, at din Under-Haand endnu holdt ved den dene Ende af Nordens bævende og forviklede Lykke, — ja du viiste det, som vi i Evigheden skal siunge dig Takke-Psalmer for, dette, — o Eyegode ! al vor Haab, vor Glæde, vor Alt, vor Konge, vor Christian stod optegnet i din Hukommelses Bog iblant hans Høysalige Fædre og Slægter.

Ja! du aabnede, o! Verdnens Regenter! din Viisdoms og vor Skiebnes Bog, og staae, — men i Naade til det forlegne, det bedøvede Danemark, dette dit Skiøde-Barn, o! evige Kierlighed ! — du vinkede af dine Myriader, din Villies He-

5

rolder, og vor stille og skiælvende Andagt hørte disse Frydens Ord fra din glandsende Trone: Jeg vil hielpe det fortrængte Danemark.

O! Naaders Budskab! hvor sank du sagte og salig ind i de Bedendes, de Grædendes Hierter, der Dag og Nat bestormede din Himmel med Sorgens oprigtige og ydmyge Taarer og Bønner! O! vigtige Time ! — uforglemmelige Øyeblik! — Time, da dine evige Herolder, Algode! steeg ned fra din Trone til vor dyrebare Christian, og bebudede Høystsamme, da han i Søvnens troløse Arme dealte sin Roe imellem Frygt og Haab, denne for alle Nordens Slægter altid ihukommende Tidende: elskede

Fyrste! Evigheds Fader har gjort en naadig Ende paa dine vigtige

sorger. Saa flygtede den forskrækkede Søvn bort fra vor Monarkes Øye, og Herrens Klarhed omskinnede hans Seng.

Den mørke Sorg, der saa længe havde gjort de Kongelige Gemakker utilgængelige for de Oprigtiges Fied, iilede ind i Forrædernes Hierter, og den saa længe skiul-

6

te Glæde blomstrede først paa de Kongelige Ansigter, og siden udgydede sig i glade Taarers Strømme paa alle Nordens Slægter.

O! vort Haab! vor Christian! hvor smeltede ikke dine Børns, dine Undersaatters Hierter hen af Glæde, da de opklarede Morgen-Timer bragte os det uforglemmelige Ekko af vor Salvedes Billie, da denne vigtige Straf af den vigtige Bøn: skee din Villie, min Gud! aabnede din Høye Siæl

Veyen til Himlen, os Veyen til dit Faderlige Konge-Hierte, og Forræderne Veyen til det for dem saavel fortiente Fængsel.

Hvad yndigere Morgen-Soel har ved nogen Tid beskinnet det belykkede Norden, end den Soel, hvis Straaler opvarmede de af Skræk og Frygt stivfrosne danske Hierter, imens dens truende Skielmer blændede Guds og Nordens Fienders forseglede Øyne saaledes, at de for et prægtig Slot og et halv-bemestret Scepter fandt for sig et velbevogtet Fængsel og de Lantser brækkede, hvormed Voldsomhed havde bevæbnet deres frække Arme, for at fælde det fredelige danske Rige.

7

Imens dette glade Rygte mælder sig Hos hver en dansk Mand: et Hævnens Sværd var draget og blinkede over Tyrannernes forvovne, men nu nedbøuede Hoveder, laae endnu Frygt og Tillid i en stille Andagt for den evige Kierligheds Fødder, og under de meest brændende Taarer og Sukke udaandede disse halvfabrudte Ord:

Timen er kommen! skee din Villie, o! Herre! og lad denne Time naae ved din Viisdom og Almagt en lykkelig Ende!

O! hvor iilede denne Bøn til de evige Boeliger, og hvor antagelig var den ikke for Kongers Konge!

Neppe var den udsukket, før den var antagen, neppe antagen, før den var bønhørt.

Og vore Siæle, drukne af uudtrykkelige Glæder, tabte sig i et Hav af ubekjendte Vellyster, da vi saae vor Konge, vor velsignede Landsens Fader roelig, frelst og synlig midt iblant sine forknuste og forgrædte Børn.

8

Vor Soel i Norden! dyrebare Christian aldrig skal denne Dag, da dine og Rigets Fiender - blev styrtet efter en evig Raadslutning tabes af vor Ihukommelse, men evige Mindes-Mærker skal opreises i alle Hierter. Til Enke-Dronningen.

Nedslagne Norden! du for kort Tid siden forsørgede Rige! — Endnu opstiger en vigtig og dyrebar Ester, som vil drage dig ud af dine mørke Sorger, og med et tage det Skiul fra dine Øyne, der hidindtil har skiult dig for Forderveren, skiult dine Fordeele, dit Vel, din Lykke for vor nordiske Ahasverus.

Saaledes skal den farlige egennytte,

det sorte Forræderie, den blodige Voldsomhed tumble i en drukken Svimmel ned fra Ærens Spidse i Vanærens Afgrund.

Vort Haab stod og bævede paa Kanten af Mistvivil, da Herrens Haand udtrakke sig til vor Frelse.

9

Men endeel af vor Takoffer, som opstiger for Alfaders Trone, kommer tilbage igien, og i en dobbelt Velsignelse møder for vor Velsignelseværdige Julianes Fødder.

Vigtigste iblant det Kiøn, der tilforn har ziiret den danske Trone! glørværdigste Dronning! o! kunde du, som den Alvidende læse i vore Hierter, da vilde du der see dit heldige Navn i evig Minde; thi naar mærkede vi tydeligere, at Norden trængte til en Juliane end i disse kritiske Øyeblikke, da Nordens Foragtere havde soren vor Konges og vores Ruin; da — ja! dyrebareste! da mærkede vi først, at alle Tings Regenter havde bestemt

dig til at udføre et Arbeyde, bestemt i Himmelen og fuldbyrdet paa Jorden, men — Glorværdige! ved din af Almagten styrkede.

Vore Hænder sank afmægtige ned, Byrden var os for svær, for vigtig; vore bævende Knæ seynede, naar vore taarefulde Øyne igiennemsaae heele Omfanget af vor fælles Jammer.

10

Vi saae vor tilstødende og til os ilende Fare, men ach! vi saae ikke Midlerne til den Frelse, vi saa glade oplevede.

Men see: da vi alle trøstesløse redningsløse kastede vore matte Øyekast omkring paa Jorden, tænkte Himlen i Naade paa et Folk, der stod blot for Fritænkernes blodige Flinter, for Forrædernes giftige

Dolk.

Engle! I selv synger Lov-Sange —eders salige Chore klinger i harmoniske Slag omkring Alfaders Trone over den nye Seyer, det forviklede Norden fik i den Time, da Mørkhed skiulte vor Jord, og Søvnens laante og den uvisse Roe.

I salige Muntre! hvor tindrede ikke Glæden af eders salige Øyne, da den evige Beherskere opmuntrede eders altid velgående Villighed til at tiene Jordens Oprigtige.

Den Eyegodes uforanderlige Ordreklang, og I ilede ud af eders for Forkrænkelig-

11

heden utilgiængelige Kredse, for at nedstige til de bedrøvede Nordens Børn, men eders Glæde var ey fuldkommen, førend I fik omringet vor dyrebare Juliane med eders beskyttende Vinger.

Liig den Glæde, som fremskinner af eders muntre Ansigter, naar en salig Synderes Omvendelse forkyndes eder i de Himmelske Egne, saae jeg eder beredvillige til at udføre den Eviges alvise Ordre, og at nærme eder til vor velsignede Juliane for at styrke hendes af Afmagt og Andagt segnende Haand.

Men ach! Hvilken guddommelig Kraft løb ikke i Hendes Aarer!

Hvor snart blev ikke vor reneste Dronning, vor største Heltinde.

Almagten opløftede den segnende Arm paa vor sorgende Juliane, og hendes vaklende Fied forkyndte den tilstundende og længe forønskede Velsignelse, der for en vis Tid var viget fra de meest velsignede Lande paa Jorden.

12

De muntreste Ahnelser indfandt sig i de forknuste Herter, og Haabet, det velsignede Haab, der næsten ikke mere var til for danske Hierter, sang en Seyer-Sang; denne dyrebare Sang: Vel ligger den

uskatteerlige Perle forborgen i en uanseelig Skat, men naar den udvikles af sit raae Element, og kommer i Kienderens Haand, faaer man først med Glæde at vilde, hvad den er værd.

Saaledes og vor Juliane. Denne Nordens Perle kiendte ingen bedre, end Hiertekiendere, fordi ingen kunde skattere den, uden den alvise Kundskab selv; men da den almægtige Haand, der dannede de nyefødte Kloder og Lyset og Verdner drog Tidende Nordens længe ukiendte Skat frem for Lyset, saae først Kienderen, og den Retsindige og den Fortrængte, at Juliane, død i Dansk-Haderens og Forrædernes Sind, levede, naar det kom an paa at fægte for den gode Sag.

Nordiske Heltinde! du kiender vor Afmagt, hvad kan du vel forlange af dine arme Børn, dine ømme Venner, uden Taa-

13

rer, øste af det kierligste Bryst, af de mest rørte Hierter.

Her ere de, disse Taarer — disse billige Glædes-Taarer! og de skal daglig vande dine Himmelsigtende Trin, og naar Dødens Blye-Hænder tiltrykker vore brystne Øyne og læspende Læber, skal endnu vor sidste Suk ydes dig; — dette: den Algode udvalgte en Juliane til at gaae i Spidsen af en heel Nations dyrebare og vigtige Frelsere.

Naar saae vi Det forenede 3 Tal at svare vissere og viisere til sit Hemmeligheds Navn, fuldere end da en nye Grund-Steen skulde legges til Verdens Lyksalighed.

Dyrebare Printz! vel vare dine Kongelige Dyder en Tidlang skiulte, Men det var ikkuns for de kortsynede Forrædere; de kunde ikke faae Øye paa andet end paa Laster, og paa det, der lignede deres lastværdige Hensigter.

Men ligesaa vel som den yndigste Rose, endog blant de skarpeste Torne blomstrer, og giver sin balsamiske Lugt fra sig, ligesaa blomstrede og

14

vor dyrebare Printses velsignede Dyder, de vare de meest kraftige Frugter til velbeleilig Tid, endskiønt Ondskaben havde opkastet en Vold og Gierde om dem, — men Hevren være lovet! Forsynet nedbrød denne Mellemvæg, og banede Vey for de Dyder, der nu har udbred en velsignet Lugt over det hele Norden.

Er der vel noget dansk Hierte, der ofrer den Høyeste sine oprigtige Bønner, at de jo begyndes og endes med Bønner og Forbønner for vor ulignelige Konges Broder.

Og var jeg en Engel eller forstod jeg Aandernes viise Sprog, o! hvor vilde jeg ikke da fortælle det oplivede Norden mange dyrebare Hemmeligheder om vor velsignede Prins; — dog jeg fortaler mig ikke, men mine Tanker og Følelser faaer en nye Værd, naar jeg siger, at Engle selv, og de saligste Aander glemmer ikke i deres hellige Lovsange at anbringe de Velsignelser, der hører vor dyrebare Prints, vor velsignede Frideric til.

Ja velsignede Frederic! - vi kan aldrig, var vi end de uskiønsomste Jordens Slægter, glemme dine forenede, og af Himmelen belykkede Kræfter, hvormed du har ledsaget den glørværdige Moders uforglemmelige Hensigter og himmelvigtige Arbeyd.

Vi kan ikke igiennem alle Historierne finde noget af det, der kaldes Helte-Gierninger, der kan settes i Ligning, Velsignede, med de Gierninger, dine høye Indsigter har foretaget.

Jammer og Frygt havde omgivet vort Riges Støtter; der skulde banes en Vey igiennem alle disse forvovne Farver, som Hovmod og Egennytte havde optørnet omkring det Kongelige Sæde.

Hvem torde vel nærme sig til den saa stærk forskantsede, saa stærk bevæbnede Overmod?

Almagten maatte bestyrke med uovervindelige og meer end almindelige Kræfter den Haand, der skulde vriste den forgiftige Dolk af de hemmelige Morderes Hænder.

15

Men, mine Med-Borgere! naar har vel Himmelen nægtet sin almægtige Hielp til dem, der daglig vandrer for Herrens Øyne i sand Oprigtighed og uforfalsket Hellighed?

Hør mig, du Jord! - og Nationer fra os til Verdens Ender! - I Norden er skeet et Under, den vigtigste af Foretagender, en Helte-Gierning af de vigtigste Helte og Heltinder iblant de lyksalige Danske.

Vor Christian, Herrens Salvede, var indelukt i en Kreds af de skiændigste Forrædere, af nedrige Folk, der jeg veed ikke ved hvad guddommelig besynderlig Tilladelse havde i en forunderlig hastig Fart opsvinget sig til de formasteligste Foretagender.

Vel vidste vi, Norden havde en Konge, men ach!— hvor skulde vi søge ham? - hvor finde ham?

Den fredeste Vittighed havde talt et Skiul imellem ham og os, havde blændet hans og vores Øyne, at vi ikke kunde faae Adgang til hans hellige Person, og høre vore bittre Klager: men den Evige være altid priset og lovet! stolet skiønt Ondskaben paa sin Magt og Vælde, saa viiste dog det evige Forsyn, at disse Forræderes Magt var ikkuns som Straaet, der snart maatte fortæres for Herrens Vredes Ild, da deres Synde-Maal havde uaaet sin ugudelige Fuldkommenhed.

Den sandfærdige Erfarenhed har lært os, at naar de afmægtige Menneskers Nød er haardest, er den almægtige Skaberes Hielp nærmest; og hvordan vilde det vel see ud for os, naar ikke Herren selv vaagede over os.

Da vore Øyne vare idel Taarer og vort Hierte idel Suk, bliver alting klart, der hidindtil havde været for os, som en forseglet Bog.

Vore Munde blive idel Lov; og vore Hiertet smelter hen i Taarer.

Blant Nordens lyksalige Mænd opstiger vor dyrebare Prints Frideric, og legger sine forenede Kræfter til sin vigtige Moders velsignede Arbeyd og til sin høye Broders naadige Villie.

16

Elskværdige Frideric! skulde vi vel kunde ansee disse dine vigtige Skridt, uden tillige at see Guds Fingere.

Ndy! vi spører herudi den almægtige Haand, der saa længe har draget der belykkede Norden i Naade, den Viisdom, der saa mange Aarhundrede har sparet det syndige Norden; det kierlige Øye, der saa længe har seet til for det forlegne Norden.

Vi og alle vore Efterkommere skal besynge den Dag, da vor velsignede Konges Broder ikke sparede sine Kræftter, for at rædde det under Ondskabens Byrde næsten nedtrykte Norden; Og hver Gang vi nævner dig, allerdyrebareste Prints! da skal vore Hierter opofre de meest brændende Bønner for dig til den Gud, der er Nordens naadigste Gud, og som daglig viiser, at det danske Folk er et Folk, som Herren elsker.

Jordens Beherskere! Evigheds Fader! Kierlighed selv!

Vi tabe os gandske i dine Under, naar vi betragte og beundre din Viisdom mod os arme.

Vi vare allerede dømte til en uoprettelig Jammer af alle andre Nationer, men vi vare endnu ikke dømte hos dig.

Du vilde ikke, at det Folk, du havde givet saa mange Prøver paa at være et af dine elskede Folk, skulde tiene alle andre Folk til et Vidunder, derfor ræddede du os ud i Tide af de grumme Lovers Tænder, af vore Fienders Haand da de endog mindst tænkte derpaa.

Skulde vel da denne din høyeste Naade nogensinde blive forglemt af os; ney, Herre! — men Vi vil, saa længe du tillader os Livet, ophøye dit Navn for alle Folk og Slægter, og hvor man nævner Norden, nævner man Prøver, uforglemmelige Prøver paa din Viisdom, Naade og Kierlighed imod dine Skabninger.

Herre! dit Navn være evig lovet! og vore Siæle skal idelig siunge dig Æres og Taksigelses Sange fra Slægt til Slægt, indtil vi evig faaer Leylighed til at siunge dig en nye Sang.

1

Daglig Bøn af Alle Danske og Norske for Kongen, Fædrenelandet og hver Mand.

Kiøbenhavn, 1772. Trykt og tilkiøbs hos August Friderich Stein, boende i Skidenstrædet i No. 171.

2

3

Til Læseren Er Du min Landsmand, bør Du tænke som jeg: Det er: Du bør elske Din Konge og Hans Arvehuus, Dit Fædreneland og Dig selv. Hvad enten Du hører til de Store eller Smaae i Landet, bør Du bede for det; thi ellers beder Du aldrig vel for Dig selv. Endog med Din Bøn kand Du gavne det; thi Gud hører Bønner: og et heelt Lands Bønner i Jesu Navn, dagligen udøste for hans Ansigt, kommer tilbage med Velsignelse, og skal blive stærke til at modstaae Kongens, Guds og Landets hemmelige og aabenbare Fiender. Beed selv uden Afla

4

delse, og om Du vil, kand Du her bede med mig. Aldrig kand jeg glemme Guds Velgierning ved Kongens Huus; og glemmer Du den, saa hverken frygter Du Gud eller ærer Kongen. Elsk Gud, troe paa hans Søn, beed daglig for Kongen, Hans Huus, Dit Fædreneland og Dig selv: og arbeid daglig troligen i Dit Kald, og opmuntre andre, hvem Du kand, til alt dette: og Du skal see, at det skal gaae Dig og Dine vel, og det Folk vel, som Du hører til. Gud vil være os naadig; thi han forbarmede sig over os i Nødens Tid; det har Du seet:

Gjør Du da, hvad Gud har foreskrevet Dig; thi skulle Du ville gjøre Guds Naade forgieves?

5

Herre, vort Herskab, Du som skabte Jorden, og gjorde, at alle Menneskens Børn boe derpaa af eet Blod, Du deelte Landene imellem dem, og satte hvert Folk deres bestemte Grændser: ogsaa vore

Fædre førde Du til Norden og udbredte dem

6

der: Du gjorde dem til Folk, og satte dem Fyrster: Du forenede os efterhaanden under eet Hoved, og bød os at være Brødre. Din Kundskab gav Du os, da vi gik til de stumme Afguder, ja i Din egen Tid adspredte Du Vildfarelser fra vore Grændser; og aabenbarede for os Dit Ord, der er et evigt Livs Ord; thi det lærer os at kiende Dig og den, Du udsendte, Jesum Christum. Ved dette Dit Ord samlede Du imellem os en liden Hiord, som troede paa Din Søn, og i hans Navn paakaldte dig i Sandhed. Du gav os Konger, som kiendte Dig, og agtede det for deres største Ære at bekiende Dig og være Dine: Derfor velsignede Du dem, og gav dem Lande til Arv, og en lyksalig Regiering til et Pant paa Din Velbehagelighed : Vore Fædre levede under deres Scepter et roligt og stille Liv i al Gudfrygtighed og Ærbarhed: Landet gav sin Grø-

7

de: Sandhed og Miskundhed boede inden vore Grændser: Din Velsignelse saaes imellem os; og syndede vore Fædre og deres Konger, saa forlod Du dem dog ikke, men tugtede dem og førde en Fiende op over dem, og naar de igien ydmygede sig for Dig i deres Hierters Bodfærdighed da jog Du deres Modstandere tilbage, og vederqvægede dem. Ach! vor Fader i Christo Jesu, Du, vor eeneste Tilflugt, til Dig vende vi os i vort Hiertes Angest, og Dig anraabe vi. Forlad os ikke; men forbarm Dig over os, som Du forbarmede Dig over vore Fædre. Vore Synder ere store, og vore Misgjæringer maae skringe over os til Din ophøiede Throne, og udkalde Din Retfærdighed til at hevne Din Æres og Dine Velgjærningers og Dit Ords Foragt iblandt os. Du har givet

os en langvarig Fred, længere end noget andet Folk paa Jorden, og dog ere vi forgiældede,

8

og Fremmede fortærre vort Gods. Du har givet os et frugtbart Land, hvor Korn og Fæe kunde være i Mangfoldighed: og see vor Jord er bleven Aar ester Aar, som det Land, Du forbandede, og vore Hiorder omstyrte iblandt os. Du gav os Skove og Bierge at udføre Rigdomme af, og et stort Hav fuldt af Fiske; men Du tog Velsignelsen bort, og Havet gav intet, og Træ og Metal tabte sin Priis, saa Armod blev vor Deel, og Hunger fortærrede vore Brødre. Du gav Kundskab imellem os, større end den, vore Fædre havde; og dog blev vor Viisdom til Daarlighed: galne Raad ginge frem, og de Kloge kunde intet udrette. Dit Ords Lys udbredte sit Skin iblandt os, og Saliggjørelses Forstand blev overflødigere end hos vore Fædre: og dog rasede Ugudelighed, og Ondskab og Spotterie forenede sig, for at gjøre os til et Sodoma, Din Vredes Ild burde

9

opbrænde. Ja! Vore Øine saae Ødeleggelsens Vederstyggelighed: Tyranie og Horerie og Guds Bespottelse at herske og træde aabenbar frem for vore Øine; at skiule os med Skiendsel og true os med den sidste Ødeleggelse. Afskum og Folkenes Vemmelse afløste hinanden for at plage os, og fornedre vor Herlighed: hvert Aar gav os nye Græmmelse: og tilsidst forenede en rasende Bande sig af Egne og Fremmede for at begrave vor sidste Ære og nedstyrte os i al Ulyksaligheds Afgrund. O! Du Jordens Dommer, som tugter et syndigt Folk, og revser de Ugudelige, Din Haand føle vi, og lær os at erkiende, at det er vore Synder, der tugte os, og vore Misgjæringer, der have ført Din Dom over os. Ja! Fader, vi ere afvegne Børn, som ikke have vildet kiende de Ting, der høre til vor Fred. Vi have Dit Ord og Din Søns Befalninger, og dog have vi

10

ikke elsket og holdt dem: saa mange af os have foragtet Dine Vidnesbyrd: saa mange ikke holdt sig til Jesu sande Ord, men vandret efter deres eget Hiertes Tykke. Du haver befalet os at komme til Dig ved Din Søn, og grunde vor Troe paa ham, som Du gav os til Forsoner og Talsmand; men vi forlode i Hobetal denne vor Saligheds Klippe, og ville selv være reene og Din Naade værdige. Du truede os med en ødeleggende Fiende: Vi kaldte paa Dig i vor Nød, og ved en eftertænkkelig Almagts Virkning reddede Du os; men neppe vare vi frelste, førend de fleste af os glemte Din inderlige Barmhertighed, og henkastede sig i den skammeligste Utaknemlighcd. Du tugtede os med egennyttige Mænd og ulykkelige Raadgivere: i steden for at omvende os til Dig, knurrede vi, bleve Syndere og dog torde være misfornøiede. Vi saae vort Lands Armod og

11

Elendighed: og ikke desmindre vare vi overdaadige, søgte at røve det og hinanden, paa det vi siden kunde fortære alt i vore Vellyster. Vi burde elske vor Konge og vort Fædreneland; men hvor mange iblandt os have søgt at berige sig ved hans Skade, og hvor faa ere de, som sandeligen elske deres Folk! Ach! Herre, Herre forbarmende Gud og Fader i Christo Jesu, ynkes over os, og leed os til at kiende os selv, at vi kunde forlade vore onde Veie og omvende os, enhver fra sine Overtrædelser. Du seer dem, som endnu ikke røres af vort arme Lands Ulykke og deres egen Uselhed. Du seer de Foranderlige (og hvor mange ere ikke de iblandt os) som af Vanvittighed eller Ondskab kun ønske at see Omstyrtinger, for enten at føde et daarligt Sind, eller opnaae et ugudeligt Haab. Du seer de Utaalmodige, de Knurrende, Din Siel hader, som hverken kand taale de onde eller

12

gode Dage; men stedse hige efter nyt, ere kloge i deres egne Øine, og forgribe sig mod Dit Forsyn. Du seer de Vellystige og Letsindige, som forhen løbe, hvor Syndere kaldte dem, og endnu hige efter den ureene Glæde. Du seer den store Mængde: iblandt os, som ikke elsker deres Fædreneland, men dem selv, og vilde endog paa dets ødeleggelse opføre deres usle Lykkes Bygning. Ja! Dine alvidende Øine randsage dem, som lure paa Kongen og vort Fædreneland, og ville igien indvikle Begge i deres Snarer, for at omkaste vort sidste Haab, og gjøre os til det allerulykkeligste Folk i Verden. O Fader! O Jesu, vor Talsmand, ynkes over os! See til vor Elendighed, og oplad vore Øine, at vi maae selv see den. Ach! lad os bekiende vore Synder for Dig, ydmyge os af Hiertet, forlade alt vort onde Væsen, og søge Dit Ansigt i Jesu Christo, vor Forsoner!

13

Ach! giv os den Bedrøvelse efter Dig, der kand virke i os Omvendelse fra al Egenraadighed og Vellyst, og gjøre os bøielige for Dig; og lydige mod den hellige Lærdom, Du haver betroet os. Din Miskundhed og Trofasthed er stor mod Kongen, Din Tiener. Du har hidtil bevaret Ham: Giv Ham Saliggjørelses Forstand og Din Kierligheds Erkiendelse og Din herlige Naades Beskyttelse. Ophøi Du Hans Forstand til den Viisdom, hvorved Fyrster regiere lykkelig; og Hans Sind til den Fasthed, som alleene giver gode Raad Bestandighed. Du har givet Ham og alle vore Konger et troe Folk; Giv Ham og at elske dette Sit Folk, og skienk Ham den Glæde at see længe dets Lyksalighed og fryde Sig deri. Enkedronningen, som elsker Dig, og aldrig har bedrøvet os, ville Du al Godheds Fader, unde den Naade, Hun saa høit skatter, i mange Aar at see Kongen lyksalig,

14

Folket velsignet, og Dig æret iblandt os. Kronprindsen, lad Ham opvoxe i Din Viisdom og Kundskab, og dannes efter Din Villie til en god Fyrste i sin Tid. Giv Kongens Broder Din Viisdoms Aand, og Din mægtige Naade følge og omringe Ham, Pindsesserne, lad Dem blive i Din Samfund, og glædes ved at kiende Din Miskundhed. Ja! Barmhiertige Frelser! Beed Du for os, Dit arme Folk, og befæst Du vor svage Gierning. Giv Kongen troe Raadgivere, og viis dem de Raad, Du vil velsigne. Lad Eenighed boe i Kongens Huus, og Klogskab i Hans Raadsal, og Din Frygt i alle Hans Tienere. Ved den Hevns Dom Du har udøvet over de onde og falske Tienere, skræk Du alle dem, som kunde lyste efter at følge deres Exempel, og ville igien besnære Kongen; og adsplitte Hans Huus. Ja ! Du mægtige Herre, som sønderknuser Dine Foragtere, kast hver en Ugudelig, hver en Un-

15

derfundig, som Du seer at ville endnu skade Kongen og dette arme Land, kast Du dem ned i Beskiæmmelse og den Elendigheds Følelse, som kand omvende dem; og redde os. Du har viist, at de fare vild, som tænke at spotte Dig, og forstyrre os, stil delte Din Vredes Exempel saa levende for alles Øine, at Efterstræbelse og Skalkheds Paafund engang maae ophøre iblandt os. Ach! Herre, Herre, Din Frygt være for vore Øine, og Din Aand bevare vor Aand. Formindsk de Ugudelige blandt os, at Din Vredes Haand kunde ophøre over os, formeer Dine sande Børn i vort Land, at Vederqvægelsens Timer kunde komme, og vi igien kunde blive lyksalige. Velsigne Du, Du, der alleene kand, Ordets Prædiken i vore Kirker, og Forligelsens Tieneste, Du haver sat iblandt os. Velsigne Du Kongens Raad til Landets Bedste, og alle ærlige Handteringer til Kongens Ære, Giv Du os Flittighed og

16

Redelighed hver i sit Arbeide og Lyksalighed og Stadighed i vore offentlige Sager. Herre! lad os leve Dig, og døe Dig. Amen.

1

Til mine Landsmænd og Medborgere De Danske, Norske og Holstenere.

Kiøbenhavn 1772.

Trykt og bekommes hos August Frid Stein,
boende i Skidenstrædet No. 171.

2

3

Kiære Landsmænd

og

Medborgere!

Jeg har ofte overvejet hos mig selv den Nød og Ælendighed, som vi alle vare bestædde udi i afvigte Aar, og den Lyksalighed som vi derimod nyde i Aar, og med rette kunne haabe at ville mere og mere tiltage. Mit Hierte er saa opfyldt heraf, at jeg umuelig kan lade mig nøye med at meddele til mine Venner og Bekiendtere mine Tanker herom, men jeg maa endeligen give dem tilkiende for Eder alle. Ikke at I behøve nogens

4

Undervisning for at indsee dette, eller Opmuntring til at føle det, ney dertil ere I alt for klarseende og følende, og retskafne; men jeg gjør dette alene, fordi det er mig umueligt længere at kunne dølgje min Glæde, og fordi at ikke alle gjøre sig just dog alle de samme Betragtninger, hvorvel de alle gjøre sig gode Betragtninger, og prise Himlen for den ønskelige Forandring, og endeligen fordi jeg ønsker og haaber herved at bringe flere til videre at udføre disse Tanker, og med en heldigere Pen at forestille dem.

Vende vi da Tankerne til vor Tilstand i Fior, og som billigt, først betragte Religionen, der er det ypperste Gode, hvor foragtet finde vi den da at have været. De som skulde være Mønstre for andre, saaes sielden eller aldrig i Guds Huus, og opførte sig der med liden Anstændighed. Man lod haant om Præsterne, man taledede offentligten ilde om Religionen. Man opførte Skuespil paa Sabbathen, hvilket sidste i de fleste protestantiske Lande ansees for uanstændigt, og stridende mod Guds Ord. Og hvorledes vare Sæderne beskafne. Man til-

5

lod al usømmelig Frihed og Utugt. Ved falske Forestillinger misbrugte man Kongens Fortrolighed, og fik den skændige Forordning udstædet, at det maatte være Hoerkarlen tilladt at ægte den gifte Kone, som han havde bedrevet Hoer med. Tak være Forsynet, som holdt den tilbage fra at blive kundgiort i Kongerigerne, saa at Hertugdømmene alene nøde denne usle Frihed. Da Mennestets Hierte er af Naturen fordærvet, hvorledes mene I vel at det vilde have om nogle Aar seet ud med Eenighed og Troskab i Familierne, om denne Forordning havde staaet noget længe ved Magt. Hvortil sigtede vel den Anstalt, at Politiet maatte ei gjøre Undersogning i noget Huus i Kiøbenhavn, hvorved Utugt og Tyverie opmuntredes, hvilken sidste Last man desuden ved mange andre Anstalter gav Tøilen. Dersom nogen af Eder skulde være ukyndig om Hensigten her af, da vil jeg sige Eder hen. Man tænkte, Mennesket elsker Frihed, ja Selvraadighed, af Naturen er han tilbøielig til Vellyst, som gjør ham utugtig, og derhos mild og medynksom imod Tyve, og saa-

6

danne der ei begaae Laster, hvorved Blod udøses; og herover indbildte man sig herved at faae Mængden paa sin Side, og at formaae den til at lukke Øinene til over eens andre Foretagender. Man vilde dysse den i Søvn ved slig Frihed, ved Skuespil, ved at give stegte Oxer til Priis, ved Penges Udkastelse, ved Brøds Uddelesfe, ved Trykke-Friheden, ved den frie Spadsere-Gang i Rosenborger Hauge, ved Dystrenden. Men man feilede, thi endskiønt jeg ikke kan sige, hvor gjerne jeg end vilde, Eder alle, mine kiære Landsmænd og

Medborgere, frie for lastefulde Tilbøieligheder, saa følte I dog Skammen og Synden, I undsaae Eder selv ved at begaae den, og I vilde ikke at den ved Love skulde offentligent tillades. Og heraf kom ogsaa meget Eders heftige Glæde den syttende Januarii, og nogles derpaa følgende ubesindige, ja nedrige Opførsel, ved at ville tiene Gud med Hænder og Fødder, og ved at ville afstaffe dem, som det alene tilkommer Øvrigheden at afstraffe.

7

Men de, som da regierte, havde desuden den Hensigt ved den utilladelige Frihed, som de gave, at retfærdiggjøre deres eget Forhold, og at gjøre den lovmæssig. Jeg er vis paa, at enhver af Eder grues ved at tænke paa den Adfærd, som han saa til Hove, paa Bal, paa Skuespil. Riget var vanæret, Folket foragtet, og dets Ulykke beredt endog for den følgende Tid: dets Sæder traadde under Fødder; Dyden blev beleet, og de mest ublue Fruentimmer bleve trukne frem for andre, hvorimod de anstændige bleve paa alle optænkelige Maader forhaanede. Man skiæmmede sig ved at være Qvinde, og søgte i alle Ting at ligne det mandige K'ion. Men det er best at lade Forhænget falde ned for saadanne Skiændsler, som bør begraves i et ævigt Mørke, men som, i Fald det behøves og fordres, kan bevises paa en uimodsigelig Maade.

Hvad Ære bar man for Folket? Jo man udstædde Befalinger i et Sprog, i det Tydske, som det ei forstod. Grev Struensee, som skulle være den øverste,

8

eller rettere den eneste Minister, forstoed ey Dansk, da han kom til denne høie Værdighed; nu, deete kan undskyldes, hvorvel at tragte efter at regiere et Folk, hvis Sprog, og følgeligen Love og Skikke, man ei forstaaer, dog neppe kan undskyldes, men han lagde sig siden ikke heller efter vort Sprog, ja han foragtede det aabenbare, hvorledes dette rimer sig med hans gode Hensigter, som han ideligen i sin Ulykke raabede paa, er vanskeligt at begribe; thi naar man vil naae Maalet, maae man og gribe til Midlerne, naar man vil vel regiere et Folk, maae man og kiende dets Sprog, Love og Skikke. Men han kiendte saalidet til vort Sprog, at man maatte oversætte paa Tydsk de Memorialer, som bleve indgivne til ham paa Dansk, og det Danske Cancellie maatte lade paa Dansk oversætte de Kongelige Befalinger, som det fik paa Tydsk, at de Danske ikke skulde tænke at de vare blevne undertvungne af de Tydske; thi hvor intet Sprog er, er ikke heller noget selvstændigt Folk. Om en vis from Dansk Herre sagde bemeldte Greve: Was will der dumme Däne thun. Den Nidkiærhed han viste for at fordærve

9

Sæderne og at gjøre os til et Folk af blodagtige, og feige Keltringer, viser og hvad Ære han bar for Folket.

Men hvorledes forestode han og hans Medhielpere Staten i andre Maader. Jo, først arbejdede han længe paa, at tiltetgjøre den gode Forstaaelse, som herskede imellem os og Rusland, og som er begge Stater saa gavnlige. Dog maa jeg herudi lade ham vederfares den Ret, at han i de tvende sidste Maaneder af sit Ministerskab, syntes at have forandret Tanker herudi, uvist af hvad Aarsag. Dernæst afsatte han pludseligen ei alene enkelte Æmbetsmænd, men endog hele Collegier, uden Lov og Dom; Og derudi vare tilforladeligen mange indsigtfulde og redelige Mænd. Norge savnede sin Benzon, Kammeret sin Schack, Conseillet sin Bernstorff og Thott; Og hvad vil jeg tale om Conseillet: det blev jo reent afskaffet, under det Navn at Kongen skulde regiere eene, ligesom den meest oplyste Konge ei behøver Raadgivere; thi andet ere jo Conseille-Herrerne intet. Men kort efter lod Struensee give til sig alene

10

en ganske uhørt Magt i vort Dannemark, større end det hele Conseil nogensinde havde havt, og en Magt som desuden aabenbare stridede imod Konge-Loven. Hvo seer i alt dette ikke et snedigt Anleg, som sigtede til endda langt højere Ting. Vel sandt at han om dette ey er bleven overbevist, eftersom vore milde Love ei tillade at bruge pijnlijk Forhør, og han paa Friderichsberg havde opbrændt utallige Brevskaber, da Bulderen var med Livvagten.

Ikke nægter Jeg, at der jo var noget Got i endeel af de Forandringer, som Struensee gjorde, og at han trak en og anden fortient Mand frem for Lyset, thi det traf sig at han undertiden spurgte fornuftige Mænd til Raads. Men saa er det dog vist, at Conseillers Afskaffelse var heel skadeligt; at Magistratens Afsættelse var voldsom; at man nok kunde have ladet sig nøie med at bringe Waysenhuset til sin Stiftelses Øiemærke, og ei have reent ophævet det, allerhelst man ei sørgede got for mange af de unge Piger, som derfra bleve udstodte, og hvilke bleve et Bytte for Vellyst; at Friderichs Hospital blev for-

11

andret til Borgernes Fornærmelse; at man raabte paa Sparsommelighed, og ogsaa satte den i Værk i nogle Ting, som i Kongens Kiøkken og Kielder og Stalde, hvorved mange Indfødde bleve brødløse, og derimod anvendte aarligen 120000 Rdlr. paa Skuespil, for at fode Fremmede, som man gjerne kunde undvære, og lod

give til sig selv, og sin Ven Grev Brandt, 60000 Rdlr. til hver, hvilket var mere end nok i en Regiering af eet Aar, og vist vilde have blevet langt mere, og anseeligen tiltaget, dersom deres Regimente havde varet længer. Og desuden saa skeede alle disse Forandringer saa hastig, at Landet fik ei Tid til at puste, at alting blev opfyldt med Skræk og Frygt for det tilkommenae, at enhver Æmbedsmand indskrænkede sig, og turde hverken sælge eller købe, at de Afsatte forlode Kiøbenhavn, hvorover Gaardene stode der ledige, og alting tabte sin Priis. Dette foraarsagede, at de Ukyndige, som i Førstningen havde glædet sig over nogle af de Stores Fald, ved at staae i den falske Tanke, at alting vilde blive got, naar de kun vare borte, som de indbildte sig at gjøre dyr Tid, og

12

at være Aarsag i deres Fattigdom; at de samme, siger jeg, nu for sildig indsaae deres Daarlighed, da der var intet for dem at fortiene, og derover Hungeren nu mere plagede dem end tilforn. Nei, ere alle lige, og alle derfor ogsaa Staadere, saa ere ogsaa alle ælendige, derfor er det nødvendigt at store og rige Folk maae bære til, som kan sætte de mindre formuende i Arbeide.

Men nu ville vi og betragte Grev Struensees Person, og paa hvad Maade han kom til sin høie Værdighed. Han var af maadelig Herkomst, og fød fremmed, hvorvel hans brave Fader nu tiener vor Konge. Og dette er ingen Skam for ham; Schulin var og fremmed. Han steeg meget hastig fra Doctor i Medicinen til den høieste Værdighed. Schulin steeg og hastig, men langt fra ey saa hastig. Men Struensee var ei bekiendt for andet end en liderlig Doctor, og alene Berømt for at forføre Fruentimmer. Schulin var derimod en skikkelig Student, som vel havde anlagt sin Tid, med Ære underviist unge Herrer, ved at opholde sig endeel Aar hos os, og at beklæde

13

adskillige Æmbeder, gjort sig Landets Tilstand og Sprog bekiendt, og duelig til det meget store Æmbede, som han siden i nogle Aar forestod saaledes, at hans Navn endnu er i Velsignelse hos os, saa at ingen skal med Villighed beskyldte de Danske eller Norske for at hade de Fremmede, der ved udmærkede Fortienester bane sig Vey til stor Lykke hos os. Desuden lod Schulin, som en indfød Tydsk, sig nøie med, at forestaae det Tydske Cancellie og de udenlandske Sager; hvorimod Struensee vilde være alt i alt, og uden at forstaae Dansk, og uden at kiende Danmark eller Norge, dog forestaae begge. Ingen Under derfor, om en der var fremmed, af maadelig Stand, af ringe Indsigter, af bekiendt liderlig Opførsel, en der var stolt, haard, som tog fra alle og berigede sig selv, som offentligen foragtede Nationen, som ei kunde, og ei vilde lære dets Sprog, som tilspærrede Indgangen for alle, der ei vare hans Creature, til Kongen, og som endeligen paa saa fræk, ublue og skammelig en Maade, hvilken er bekiendt for alle, og som jeg blues ved at beskrive,

14

havde med en utrolig Hast svinget sig til Ærens Top, ingen Under, siger jeg, om saadan en ei var elsket. At hade ham er ei uret, men billig Fortrydelse og Hevn; Jeg fremkalder Eder her, alle I Folk i Europa, om nogen af Eder vilde villigen taale sligt, og bøie Halsen under saadant Aag. I vilde vist kalde hvert Folk, som fandt sig herudi, et lumpent og feigt Folk, og I vilde ei kalde det barbarisk, som afstraffede saadan Uhyre. Hvad Karl Grev Struensee var i sin Velmagt, kan best sees deraf, at hans egen Staldbroder Grev Brandt sagde i et Skrift til ham, ham lige i Øinene: I finde Behag i at alting skal skiælde for Jer. Naar hans udvaldeste Ven, som han stedse delcde Byttet med, maatte skrive saaledes om ham, hvad havde da andre vel Aarsag til at tænke om ham. Men ligesaa stolt, overmodig og haard, som Grev Struensee var i sin Velmagt, saa at han paa Veien aldrig hilsede nogen, ved Af og Paaklædning overfusede, og slog sine Betientere, og truede med at lade dem sætte fast, saa feig og frygtagtig var han derimod, efter Tyranners Vis, i nogen

15

kommende Fare. Det viste han han, da Tømmermændene vare ude paa Hirschholm, og da Livvagten gjorde Opstand.

Men vil nogen sige, det Onde han gjorde, strakte sig ei meget uden for Kiøbenhavn. Sandt nok i visse Maader, thi hans Regiering varede dertil alt for kort. Ellers var det afgjort, at de samme Forandringer, som vare skeede i Hovedstaden i Rettens Pleie, skulde og have Sted i Norge og i Provincerne. Maaskee gode i sig selv, men maatte blive onde deels ved den voldsomme og pludselige Maa-, de, hvorpaa de bleve satte i Værk, og deels ved det endeel fortiente Mænd bleve afsatte; thi Grev Struensee havde en forunderlig Beqvemhed til at bedærve endog sine gode Gierninger, og til at gjøre sig forhadet. Hans Broder havde han allerede kaldet ind, og betroet det Tydske Kammer, og hvis hans Fald havde imedens ei indtruffet, saa skulde han have forestaaet alle vore Financer, og det uden at kunne Dansk, og følgerigen uden til Grunde at kiende vore Indretninger. Men det havde ei blevet derved, thi en heel

16

Skare af Tydske var desuden forskrevet hid ind, som skulde undes Stæd baade i geistlige og verdslige

Æmbeder, saavel i Kiøbenhavn, som i Sorøe, til liden Glæde for Landets egne Børn; Ja man tænkte paa en Forordning, hvorved det danske Sprog skulde afskaffes i begge Riger, og det Tydske derimod indføres, baade i Love, Forordninger, Memorialer, offentlige Skrifter, Prædikener, Un derviisning i Skoler og paa Academiet. Jeg kan tænke for endog at udrydde Hukommelsen af det danske og norske Navn. Og saadan Karl skulde man agte og elske, saadan Mand skal roses for Indsigt, og siges at have været en stor Geist. Ei misunder jeg ham hans Salighed, som i Past. Münters smukke Beretning om hans Omvendelse giver Haab til at troe; thi hvad kan vel være ønskeligere end at favne alle fornuftige Skabninger i det glade Himmerig; jeg elsker derfor og den ydmygede, den omvendte Struensee, men jeg hader derimod den ophøiede, den uomvendte Struensee, i det mindste hans Gierninger, og hans Omvendelse kan ei hos

17

os til intet gjøre det onde, og dets flemme Følger, som han har været Aarsag i.

Nu haver Jeg betragtet det sørgelige Optrin; nu maae jeg og betragte det Glædelige. Hvor behageligt er det da, at see de Høieste i Landet foregaae de andre med et got Exempel ved flittig at besøge Kirken, ved at vise den tilbørlige Ærbødighed for Guds Ord, og den sømmelige Agt for Geistligheden. Hvor henrykkende er det at see Kongens høieste Person omgivet af værdige Personer; at overveie Eenigheden i den Kongelige Familie, og see Kongen i Sælskab med hans Moder og Broder, som forhen ved de onde Folk, som da regierede, vare næsten betagne al Samqvem med ham. Nu høres ei mere ublue Snak og bespottelige Ord til Hove; nu bramme ei frække Fruentimmer der, saadanne som havde sat al Blusel tilside; nu vanæres ei Sabbathen; nu forundes ei liderlige Personer Skyts og Naadestegn; Utugt og Tyverie hemmes. Og dog nyder enhver al sømmelig Frihed og Fornøielse. Enhver kan spadsere i de Kongelige Hauger, og de Indelukker i Rosenborger

18

Hauge, som forhen havde ved Gartnerens Særsindighed staaet tilsluttede, og bleve aabnede i Struensees Tid, de staae endnu aabne for alle. Hvo der elsker Skuespil og Bal, kan endnu nyde sin Fornøielse, thi de milde og vise Kongelige Personer indsee heel vel, at den sande Gudstieneste ei bestaaer i et suurseende Væsen, og i et bedrøvet Liv, men i at nøie holde sig fra de Ting, som Gud haver forbudet, og derimod at udøve de Ting, som han haver befaleet, nemlig at dele Almisse ud, at sørge for de Syge, og at behandle alle lemfældigen. De tvende første Poster udøves flittigen af dem, saavidt den slette Tilstand af den offentlige Skat det vil tillade, endskiønt de ei rose sig deraf, eller lade det udbasune. Og det sidste have vi utallige Beviser paa; Endog de tvende groveste Misdædere, begge Greverne, bleve behandlede med al den Lemfældighed, som deres Forbrydelse og Tingens Natur tillod; Man gav dem, som billigt, Tid til at forsvare sig, Tid til at omvende sig, og til den Ende udsøgte saavel Advocater, som Præster til dem, der ere bekiendte for deres Redelighed, Nidkierhed og Ind-

19

sigt. Mail beskikkede de lærdeste og beste Mænd i det gandske Land til deres Dommere, tage af alle Collegier, thi man kunde for Sagens Langvarighed ei lade dem dømme af Høieste Ret alene, thi det var jo ikke billigt at alle andre skulde for deres Skyld i saa lang Tid have misted Rettens Pleie; Men dog vare adffillige af Høieste Ret, og deriblant dens Justitiarius, iblant deres Dommere. Vel sandt, at piinlig Forhør er aflagt hos os, men sandelig havde man kunnet undskylde, ja tillade det i noget Tilfælde, saa havde det været i dette; men man vilde undgaae al Skin af Vold og Overilelse, og derfor brugtes den ikke. Og de andre mindre skyldige, med hvor megen Lemfældighed ere de ikke blevne behandlede; De ere alle blevne, undtagen een, satte paa fri Fod, og aflagde med Pensioner. Naar de som have forseet sig behandles saaledes, hvad kan da de, som gjøre vel, ei love sig. Vel veed jeg, at nogle faa af Eder have i en god Mening ei været fornøiede med, at man i Statens pengeløse Tilstand, haver givet Pensioner til disse Ulykkelige, og ei heller til nogle andre, som siden ere af-

20

gangne; men naar I betænke de anseelige Æmbeder, som disse Personer have beklædet, de Tienester, som de tildeels have gjort, den Straf, som de have lidet ved overgangne Skam, Fængsel, Værdigheders Forliis, og Tab i Gage, saa indsee I vel selv at det er menneskeligt, at unde dem noget at leve af, som man under Liv og Frihed, og at alle andre Betragtninger bør vige for Billighed, og at det er herligt, naar Mildhed kan udøves uden Statens Fare.

Lader os nu og betragte hvorledes Staten i andre Maader regieres siden den 17 Januarii. Man haver kaldet nogle faa Store tilbage, som efter alles Tilstaaelse ere de dueligste, som derhos ere Indfodde, og man haver givet dem en Gage, vel ei nær saa stor som forhen, men dog saadan som de kan og bør komme ud med, og som Landets Tilstand kan taale, og herudi haver man jo da i alle Maader sørget for Statens Beste. Man haver altsaa kaldet nogle af Adelen tilbage, men ei alle, og derved viist, at man er ingen Fiende af duelige og retsindige A-

21

delsmænd, hvilket vilde være uretfærdigt og daarligt, men at man tilligemed er ei blindt hengivet til Adelen, og at man ikke vil lade den faae alt for stor Indflydelse, da det er en bekiendt Sag, at af alle Slags Regjeringer er den pure Adelige den alettteste og haardeste. Man gaaer med største Langsomhed og Betænksomhed, tvende uadskillige Ting, til Værks i at forandre Indretningerne af Collegierne, ja endog at udsætte Personer af dem, som vare indrettede og indsatte i Struensees Tid. Og mon nogen skulde være saa daarlig og fremfusende at ønske, at man vilde fare hermed ligesaa hastig og voldsom frem, som hiin ulykkelige Greve og lidet Statskloge Minister; Jeg kan ikke troe det, thi hvad som lidet overlegges, maae og hastig ændres, og hvad Virkning hastige Forandringer tilveiebringe i Staten, det have vi i nogle Aar havt bedrøvelige Prøver paa; Alting bliver da uvis, vaklende, maae stedse omgiøres, Skræk bespænder Æmbetsmænd; de forrette altsaa deres Sager ilde, de blive ei saa længe i Æmbederne, at de kunne blive kyndige i dem, og hvad lider ikke derved Statens Velfærd, Ret-

22

tens Pleie, og de Fattiges Beste. Nei have I nogen Skiønsomhed og Indsigt, og jeg veed at I besidde megen, værdige Landsmænd, saa erkiender fornemmeligen den store Forskiel mellem forrige og nærværende Regjering, deri, at alting nu vel overlegges, at man ei vil fornærme nogen, at faa egentligen afsættes, men kun forflyttes, og at de faa, som for gyldige Aarsager afsættes, bekomme fornøden, ja undertiden rigelig Underholdning. Hvilken Vold, ja Grusomhed, øvedes derimod under den forrige Regjering. I fandt det, sukkede, og ønskede at Himlen vilde forandre alting til det beste. Himlen har nu gjort det, og kastet et naadigt Øie til os, værer derfor glade, takker den, elsker Eders Befriere, og haver en uind: skrænket Fortrolighed til dem. Men Tiden falder lang for dem med Uret Afsatte. Hertil svarer jeg: Nogle ere allerede indsatte igien, og andre blive det vist inden foie Tid. O at Omstændighederne, og Statens Giæld tillod det, saa vist som vor allernaadigste Konge ei vilde, at nogen Undersaat skulde klage eller være misnøiet. Men er det billigt at indsætte brave for-

23

urettede Betientere, saa er det ligesaa billigt ikke at afsætte brave Mænd, alene fordi Struensee haver indsat dem, og saadanne findes der gandske vist mange. Fremfusenhed og Vold kunne i nogle Maaneder bringe saa meget af Lave og i Uorden, som Forsigtighed, Overlæg, Billighed behøve lang Tid til at sætte igien i Stand. Langsomheden af visse Feils Ændring er altsaa ei Regjeringens Skyld, men Skylden ligger i Sagens egen Natur, og hos dem, som nyeligen ved deres Voldsomhed have bragt alting i Forvirring. Naar et Menneskes Legeme er reent i Grund og Bund fordærvet, saa er en hastig Cur ei muelig, og skulde det end synes hastig at komme sig, saa vilde det dog kun være en falsk Cur, og det i kort Tid blive med saadant Legeme værre end forhen. Man kan hastig tænke, men der behøves lang Tid til at sætte i Værk.

Nogle faa Personer i Collegierne ere blevne derfra Forafskedigede, fordi man troede, at de ei vare paa deres rette Stæd; men paa hvilken Maade? har man reent afsat dem, som Struensee gjorde, har

24

man enten givet dem slet intet, eller saare lidet at leve af? Nei, man haver betroet dem andre vigtige Æmbeder igien, saa at de have Aarsag at være fornøiede. Og hvad bør mere opvække og vedligeholde vor Fortrolighed til nærværende Regjering, end saadan Mildhed og Lemfældighed. Med Junii Maanedes Udgang var den Tilladelse til Ende, som Struensee havde udvirket, at fremmed Korn maatte indføres til Dannemark. Paa det enhver kunde vide dette, saa gjorde man det ved en offentlig Forordning bekiendt. Det eneste som Dannemark næsten har at udføre er Korn; Skal Landmanden og Bonden leve, og Staten ei reent forgaae, saa maa Kornpriserne ei blive alt for lave; thi ellers har Bonden intet for sit Arbeide. Men saasnart Regjeringen mærkede, at Kornet steeg noget for høit, strax tillod det frie. Indførsel imod en taalig Afgift, thi det er billigt, ja nyttigt for Landet, at vort eget Korn, og vor egen Bonde, bør have nogen Fordeel frem for fremmed Korn og fremmed Bonde. Regjeringen elsker Borgeren og Bonden lige, thi de ere begge dens Undersaatte og

25

Børn. Borgeren bør ei ved at paastaae all for lette Priser forarme Bonden, og Bonden ligeledes ei heller Borgeren ved at kræve alt for lette Priser af ham. Men vil nogen indvende got Kiøb er dog en herlig Ting; jeg svarer, det er endnu herligere intet at betale, men er saadant mueligt, Naar Borgeren vil, at Bonden skal sælge sine Vare for saa got som intet, saa bør han og sælge sine ligeledes til Bonden, og mon han vil det, og hvad vinder han da derved. Det er billigt, at alle arbeide, og at enhver nyder skikkelig Betaling for sit Arbeide, og at den, som ikke vil arbeide, ikke heller æder.

Norge plages med dyr Tid; Regjeringen sender Korn did op: Ei saa meget, som den gierne vilde, men saa meget som den kan afstæd bringe. Extra-Skatten trykker bemeldte Rige; Regjeringen forbyder at udpante noget hos de Fattige, og jeg er vis paa, at den af al Magt stræber efter reent at ophæve bemeldte Skat; Men da Statens Giæld er der, og det er af en uomgiængelig Billighed og Fornødenhed at betale den, siden Staten

26

virkeligen haver oppebaaret Pengene, saa kan den Skat ei ophæves uden ved at indføre en anden, men som dog bliver mere lige uddeelt, og ei saa trykkende for Almuen.

Udi Struensees Tid udkom en Hoverie-Forordning, for at bestemme Bondens Hoverie, hvilket var billigt, men som alting skede overilende og i en Hast, saa gjorde man denne Forordning almindelig for det hele Land, da dog hver Province, og hvert Stift udfordrer sin; og hermed er man nu i Begreb, og viser derved, at man ei vil kuldkastrere Ting fordi Struensee har gjort dem, eller ladet dem gjøre, men alene fordi de ere ilde gjorde. Og hvad nyttigt haver man forandret, som er bleven indført i hans Tid. Endda staaer Trykke-Friheden, og da vor nærværende Regjering er klog og billig, saa bliver den vist altid staaende, thi den beforder Videnskaberne, den gjør at et Folk føler sig, den giver Frihed, Styrke og Rigtighed i Tankerne, den legger Sandheden for Dagen; og hvi skulde retsindige og kloge Mænd frygte for

27

at deres Opførsel bliver offentligen undersøgt, ja dadlet, naar en Struensee ei haver frygtet derfor; Nei, saadan nedrig og feig Tanke kan ikke komme op i ædle Gemytter. Vel sandt, at ved Trykke-Friheden beforders ogsaa slette og ondsksfulde Skrifter, men de forgaa af sig selv, naar man kun ikke gjør dem den Ære at forbyde dem. Endnu staaer Stads-Retten, og da alle Upartiske indsee dens Nytte til Processers Afkortelse, saa bliver den vist ved Magt. Struensee afskaffede Livgarden til Hest og Fods, for ingen Indfødte at have om Kongen, og just denne Aarsag har igien oprettet dem, som billigt.

Overdaad haver længe, som en tærende Feber, udtømmet vor Marv; tænk Kiøbenhavn haver i ti Aar hvert Aar ført for tolv Tønder Guld flere Vare ind end ud; nu er man i Begreb med ved vise Anstalter at sætte den de billige Grændser. Sandt nok, kunde man igien føre ild til Fremmede de Vare, som man førte ind, da skadede det ikke, at mange Vare indførtes; Men da der hører Tid til

28

saadan udbredet og fordeelagtig Handel, saa maa man tænke paa det, som nu er nødvendigt, og redde Staten fra sin visse Undergang ved en klog og Stats-mæssig Sparsommelighed. Ingen sig mig, at man ei haver Beviis paa, at nogen Stat er bleven mægtig herved; man betragte kun Holland; Den haver samme Styrke af sin vise Sparsommelighed, som af sin udstrakte Handel.

Kronprindsen, Landets Haab, blev under Paaskud at faae et hærdet Legeme, opfød paa en vild Maade, der skadede baade Siaæl og Legeme, og vilde i Fremtiden have frembragt de skadeligste Følger; man havde foresat sig ei at lade ham lære noget, og ingen Underviisning nyde, førend han var kommet noget til Alder, og agtede paa saa dyrebar en Person at forsøge Rousseaus Opfostrings-Maade. Alt dette er nu bleven forandret, og han opfødtes anstændigen. Ved Guds Velsignelse kan man derfor nu i Fremtiden i ham haabe en Titus, da man ellers maatte have frygtet for en Nero.

29

Værdige Landsmænd! alt dette nu opregnede bør give Eder den største Fortrolighed til Regjeringen. Betragte I Stats-Raadet, da finde I det besat med lutter Indfødte, og den første deraf er Kongens Broder, en Prinds, som fra sin Ungdom af haver ved sin Flittighed, Adstadighed, Agtpaagivenhed, Ustraffelighed i Sæder, givet Eder den største Forhaabning om sig. Og mon han nu haver bedraget Eders Haab; Er han ikke den samme? Hans kloge Opførsel i Stats-Raadet kan det hele Stats Raad og Collegie-Herrer bevidne. Han gaaer sildig til Sengs, og staaer tilig op, saasom han idelig er i Begreb med at læse og skrive, ei til sin egen Fornøielse, men til Rigets Beste, for at gjøre sig dets Sager bekiendte. Med hvad Omhue han antager sig Norges, ja alle Provintsernes Vel, kan Rentekammeret som og de øvrige Collegier best vidne. Og hvorledes kunde han blive anderledes, da han er opfod under saa vis og mild en Moders Øine, som Juliana Maria, en Dronning, hvis Glæde det er at gjøre Got, som elsker vort Fædreneland, som aldrig haver blandet sig i

30

noget hende uvedkommende, men stedse udøvet de stille Dyder og Pligter, været god Moder, god Ægtefælle, god Huusmoder, aldrig mænget sig i Regjeringens Sager, saa længe hendes Herre levede, ja aldrig trinet frem paa Skuepladsen, førend den 17 Januarii, da det Kongelige Huses Ære, og Landets Nød tvang hende dertil. At Sandhed fører her og i alt hvad jeg har skrevet, min Pen, veed den Gud, som kiender alles Hierter, det kan alle Kongens Undersaatter eenstemmigen bevidne, og der kan ingen nægte uden

alene de, der enten drives af egen

Fordeel, eller af Ondskab. Og Fordeel venter jeg mig ikke heraf, da jeg er ubekiendt, og om jeg var bekiendt, da er jeg vis paa, at ingen vilde nægte mig det Vidnesbyrd, at jeg aldrig haver søgt nogen egen Fordeel. Kierlighed til Sandhed, til Fædrenelandet, og til det Kongelige Huus, driver mig alene, desuden

forbindes jeg ikke alene, som en fød Undersaat til at elske alle de Lande, der lyde under Kongens Scepter, men jeg haver desuden ogsaa flere Aarsager til at elske dem, thi min Slægt er fra Norge, selv

31

er jeg fød i Holsteen, og nu bosiddende i Danmark, saa at jeg derfor haver Deel i dem alle.

Men for nu at indfatte i et kort Begreb alt hvad jeg forhen haver sagt, saa herskede under Struensee: Foragt for Religionen, Uorden, Utugt, Vold, Frygt, . Usikkerbed, Standse i de fleste Nærings-Veie, Majestæten Tilsidesættelse, Haanhed over Folket og Kongehuset; nu derimod Ærbødighed for Religionen, Orden, anstændige Sæder, Sikkerhed, Forbedring i Nærings-Veiene, Love, Agt for Folket og for Majestæten. Elskeligste Landsmænd! veier med en upartisk Vægtskaal alt dette, og vælger da selv under hvilken Regiering det er best at leve. Hvad mene I vel at der havde blevet af os om den forrige Regiering havde endnu staaet eet Aar, og hvad Tillid og Kierlighed bør I ei have til den nærværende, og hvilket Haab om det Gode der endnu vil skee, da saa meget er Eder vederfaaret i saa kort en Tid. Kiære Dannemark! Elskelige Norge! O I Forstendømme, og alle Kongens Lande, I som ligge mig

32

samtligen om Hiertet, I som alle elskes uden Forskiæl af Kongen, Kongehuset, Regieringen, Jeg veed at I elske dem, at I med et uopløseligt Baand ere forbundne til dem; See Kongen, see Juliane, see Friderich elske Eder, sørge for Eders Vel. Nu saa sværger da en Eed; Før skal alting gaae til Grunde, før Dansk, Norsk og Holstener ei være til, forend vi ville taale mindste Skaar i vor Lyksalighed, i den Indretning som nu er, eller tilstæde at de forrige onde Dage skulle kaldes tilbage.

Mægtige Gud, du som af Ævighed haver seet hvad som skal skee, leg din Velsignelse til dette Forsæt, og lad ingen hemmelig Fiende forstyrre vor Glæde. Bevar Kongen og det gandske Konge-Huus. Giv os Eenighed, og Moed til at fortsætte det begyndte. Lad os mere agte Ære, Dyd og Lydighed imod dine Love end egen Fordeel. Lad os elske hinanden indbyrdes, og tilsidesætte al Kiv og Trætte, da skulle vi tryggeligen boe under dine Vingers Varetægt, nyde Landets Gode, og

intet ont skade os. Det skee!

Det skee!

1

Beelzebuls Breve til Nogle sine Venner i Kiøbenhavn.

**Kiøbenhavn, 1772. Trykt og finders tilkiøbs hos
A. F. Stein, boende i Skidenstrædet, No. 171.**

2

3

Underretning

for

Læserne.

Man maae undre sig, hvor jeg er blevet Eier af disse Breve; nen man maae vide, at da jeg som Præst besøgte H. F., i hans Helsot, og med megen Nøie havde aabnet hans Øine, og ledet ham til Sandheds Erkiendelse, kunde han paa ingen Maade finde Roe for hans Siel, førend han maatte den 12 Septembr. tilstille mig en Samling

4

af disse Breve. Jeg saae da, at her inden Voldene er et til Dievelen hensoret Selskab, og ligesom mit Embeds Pligt er at aabenbare denne Fiendes listige Anlæg, saa skynder jeg mig, herved at legge dem frem for mine Landsmænds Øine, ønskende dem i den Herres Jesu Navn, at de maae staae faste i Troen imod denne glubende Love, og udslukke alle hans glonde Pile.

5

Første Brev

tit

A. Ø.

Ach! hvilken Ulykke! hvilken græsselig Tidende! Saa ere da vore Venner styrtede? Saa skal de ei meere tiene mig? Saa staae de endog Fare for at vise mig tilsidst den fuldeste Utroskab. Hvor havde jeg med Møie sanke dem, og hvor var jeg stolt af mit Valg! De torde ligesom jeg opreise Hoveder mod Himlen: De spottede ham der oppe: Jeg

6

gav dem Rigdom og Ære: Jeg gav Mændene geile Qvinder til Deel, og Omvinderne raske Mænd, og begge saadan Overflod af Forlystelser, at Timerne tabtes som Øieblikke. Og mit Kiøbenhavn, hvor blev du Dag fra Dag meere min kiere Stad! Jeg saae ved mine første Bekiente at samle sig Mænd, der føre mig og dem, og som ved en ædel Stolthed foragtede Jehovah og hans Lære: jeg saae dem, som endnu ikke havde overvundet sig selv nok for at tale frit mod den forfærdelige Herre, men dog hyklede: og Du veed, mm kiere Ven, hvor meget dermed allerede var gjort: jeg saae iblant den Ungdom, der opvoxede, Personer, som kunde indtage mine Ministrers Plads. Og naar jeg kom til Byen, hvor roede jeg mig at see de Glædes Boliger, som Lovene selv havde betrygget, og hvor jeg ved mine anstillede Hververier saa ubehindret formeerede min Hær. Ja Du saae min elskeligste

Ø., min Fryd over den Sorg, der hvislede paa de sande Christnes Ansigt, og over den Foragt, de daglig maatte inddrikke. Men disse søde Dage ere ikke mere! Jehovah vandt. I et Øieblik er mit Herredømme kuldkastet. Dog det er kun rokket.

7

Endnu Har jeg Venner hos Eder. Dine Venner ere mine, og mine ere Dine. Ach! kunde jeg komme Eder til Hielp! Men jeg er skrækket. Gabriel har sat sig ved Thronen, og Jehovah er nu naadig; thi hans Ære bekiendes offentlig, og hans Love befaler man at følge. Min Ven! her er kun een Redning: og Du fortjener at vide alle mine Hemmeligheder. Ugudelighed made igien herske, og det skeer ikke saa længe Kongen selv regierer, og har sin Moder og Broder til Venner, og visse Mænd til Raadgivere. Alle dem maae vi styrte. Men ogsaa det vil blive vanskeligt; thi Jehovah vil antage sig deres Sag. For da at trette hans Langmodighed og pirre hans Nidkierhed til Hevn og grusom Vrede, maae vi søge at ophidse Folket til Utaknemmelighed og til de Knur, som altid har fortørnet denne Himmelske Majestet. Nu smager jeg igien noget Haab: tab kun ei Modet, min Ven! jeg gaaer til mit Arbeide, og Du foreen Dig paa nye med mine og Dine Venner, og følg i alle Eders Beraadslagninger den Hovedplan, jeg her har givet Eder. Maaskee vi endnu inden en føie Tid kand see den afskyelige Religion traadt

8

under Fødder og Vellystens Strømme at niette os, og Magt og Ære og Myndighed at være i vor Haand, og det, som giver os saa rusende en Glæde, vore Fiender at nedkastes og at betale, under vor hevnenende Arm, hvad de har gjort imod Os og vore kiereste Venner.

Paa Vesterbroe,

den 18 Jan. 1772.

Beelzebul.

Andet Brev

til B. Æ. Endnu er Gabriel ved Thronen, og Ild-Støtten bedækker Slottet. Michael foer ned denne Morgen, og bragde sin Ven en Befaling fra Jehovah. Han truede mig, og jeg foer til de Bredder, Veixelen væder; men jeg er kommen tilbage, da jeg saae ham at ophøie sig over Jordens Dunstkugle. Dog tør jeg ikke nærme mig til Eders Raad; thi Jehovahs Arm er endnu udrakt:

9

og gjerne vilde jeg dog et Øieblik tale med Dig; thi Du er min ægte Ven, min bedste Discipel, og mig ligest af alle Adams Børn. Du er for klog til ikke at vide, at Jehovah er til: og endda tør Du trodse Ham. Du agter intet Baand, og har ophøiet Dig over hver en Følelse af kielen Ømhed og blød Menneskelighed. Du er for Dig selv og for mig; og var det mueligt, at jeg kunde døe, ingen uden Du kunde befale over mine Aander. Hvor elskede jeg Dig, da Du saae Religionens Foragt, Eders Fædrenelands Vanære, Folk styrtede fra Brød, Ægteskaber skiændede, Horerie og Vold og Slaverie at faae Overhaand, alt forfærdet, Kiøbenhavn truet med et sødt Blodbad, og Kongen og hans Huus i den nærmeste Fare: og dog var Du glad, og gysede aldrig, og ventede hvert Øieblik, at nu rørdes Trommen og Borgerne slagtede hinanden. Næsten overgik Du mig; thi Abaddon fortælte mig, hvorledes han langt fra saae Dig at klappe over vore Venners Fald, fordi de nu vare ulykkelige, og Du haabede herved at bane Dig en nye Vei til at stifte tørre Ødeleggelse, og at give Dit Folk sit allersidste Banesaar. O!

10

hvor er Dit Syn skarpt og Dine Udsigter vidt udbredte! Abaddon standsede af Forundring, og havde Du ikke lært ham, han havde ikke begrebet Din Viisdom. Du Har Ret, kiereste Ven. Kand Du berøve Danmark den Understøttelse, det nu har af Kongens Huus: saa skal Du og jeg see dette Land, som Jehovah altid har yndet, at blive som Pohlen, en Valplads for sine egne Borgere og et Rov for Fremmede. Dit Haab er stort, og Dine Grunde ere vigtige; thi for at redde dette hans eget Land anvendte Jehovah Landets sidste Tilflugt, og kunde vi nu, ja kunde vi spilde ham dette Middel: saa øiner jeg en heel Hær as ødeleggende Ulykker. Men Du er ligesaa hidsig, min Ven, i Din Udførsel, som Du er fortreflig i Dit Valg. Du vil strax angribe, og jeg undrer mig ikke, at Du vil; thi Dine dødelige Øine see ikke Gabriel og det Guddommelige Lys. Du knuses, Du fortæres, om Du fremvover Dig med et uforsynligt Mod. Nei! hør mine Raad og annam Midlerne af min lange Erfaring. Eders Folk er fattigt: en lyksalig Misvæxt har beredet for os de dyre Aaringer: ved de taabelige og voldsom-

11

me Lægemedler, vore gamle Venner brugte, faldt Kiøbenhavns Nærestand i den heldigste Afmagt, og beholdte ikke Liv uden til at dømme om Statsager. See! min Ven! her er den Tilstand, vi skal betiene os af. Folket vil nu fordre, at Regieringen strax skal skaffe bedre Tider, og Du veed, at det kand hverken Engel eller Menneske, men Almagten alleene. Naar nu de eenfoldige Borgere ikke strax fortiene Penge og see lette Priser: saa blive Gemytterne beqvemme til at modtage den Sæd, jeg nu allerede vil levere Dig. Du og vore ikke saa faa Venner maae strax udbrede Eder i alle Selskaber, og da Folket er blevet politisk, og hver Brændeviinsmand forstaaer Konsten at regiere en Stat, saa skal I sette Mundene i Gang, og begynde at giennemhegle dem, som Kongen har betroet Sagernes Bestyrelse. En Leilighed, sær ypperlig, haaber jeg, at I skal faae; thi uden Tvil vil Jehovah give til sine Dyrkeres Glæde og sin Selers Ære et frugtbart Aar. Skeer dette: kand Kongens Raad let falde paa at standse fremmedt Korns Indførsel for at beholde i det fattige Land de for Korn udgaaende Summer. Strax

12

I mærker dette, skal I paa Øieblikket skrige over Haardhed, Egennyttighed, og Ondskab, og derved stifte saa megen Misnøielse, som mueligt. Ophøi den Struenseiske Regiering, og prøv paa, om I ikke kand lede Folket til at blive utaknemmeligt mod Jehovah, som ved sin frelsende Haand udrev dem fra den Afgrund, der aabnede sig over dem. Opnaaer vi dette, kiereste Ven, saa skal den vrede Gud enten selv betage dette Folk de Støtter, det nu helder sig til, eller og kalde ad Krig og andre Ulykker, da vi altid faaer Leilighed til at berede dets Ødeleggelse.

Uden for Østreport

den 4 Febr. 1772. Beelzebul.

Tredie Brev

til

B. Æ.

Kald B. til Dig og alle dem, som have hiulpet ham til at skrive hans Betænkning over Suhms Brev, og forkynd dem paa mine Vegne, at jeg er fornøiet med den Maade,

13

de have udført min Befaling paa. Vær venlig mod denne B.; thi han er mig et værdigt Redskab, og har Dumdristighed nok til at gjøre sig selv og mange andre ulykkelige. Hvor elsker jeg dem, som i denne mit Riges Trængsels Tid tør aabenbare bekiende sig for mine Tilhængere og mine Venners! Det var listigt, ikke at

forsvare Struensee, men angribe den Mand, som først fremlagde Landets Glæde og Haab; thi Regieringen vil taale dette. Og dog formindsker man derved nogle af de glædende Indtryk, som Suhms Brev gjorde. Siden kand man gaae videre, og B. skal igien laane mig sit Navn til et Ugeblad, jeg under Navn af Statsmanden agter, naar Tid er, at lade udflyve. Det gaae med denne Unge, som det kand! nok! han tiener os. Til Din Omhu, trofaste Ven, overlader jeg at hverve mig flere Vovehalse, som kunde ved smaa Blade dadle Regieringen, udskribe dens Raad, spyde paa dens Anstalter, og forvirre det Danske og Norske Folk, jeg hader ligesaa heftig, som Jehovah elsker det. Trænge disse Karle til Penge: saa samle hos vore Venner nogle Ducater til dem, og om ikke andet, viis dem de Rigsdaler, mine egne Bogtrykkere derfor skal betale dem.

I hast paa Østervold Beelzebul.

14

Frue C. Z.

Du har Ret, at et Liv, som dette lader at blive, er utaaelig for Dig og alle dem, der, som Du, ønsker at leve. Thi kand noget tænkes meere naragtigt, end at en Kone skal leve med een Mand alleene, som ofte hendes Valg aldrig gav hende, og hendes Modbydelighed tusende Gange har forskudt? Hun seer et Ansigt, der indtager hende, og Manerer, der lokke hendes Hierte: og hun skulle modstaae hendes Tilbøieligheder, og negte sig selv de Forlystelser, som hun ikke meer kand smage hos hendes Mand? Nei! min Sødeste, dette er et Slaverie, Du allerede har gjort Dig løs fra; og forsvar Din Frihed. Nyd Din Ungdom og Dit Hierte: vælg selv: vær tilbedet og skienk Dig, til hvem Du vil, og saa længe Du lyster. Vel sandt! Det er haardt, at Religionen, som nu igien offentlig skal æres, fordømmer offentligen dette Liv, og at det suurseende Hofs stille Sæder har allerede kastet en jammerlig Foragt paa den liv-

15

salige Vellyst, I tilforn med saadan Sikkerhed svømmede i. Men tab ei Modet, min Frue! og Du skal endnu see de søde Maskerader, høre Elskov, og smage Kierlighed i Loger og Gemakker og Vogne og aftalte Samlings-Steder. Du skal endnu kunde hindre at blive Moder, og om Du til Uheld bliver det, have den søde Tvil, hvem der er Fader. Du skal endnu kunde trodse Din Mand til at opføde fremmede Poder, og skiænke sin Formue til Din Glæde. Selv veed Du, at mine Raad hidtil har opfyldt Dine ønsker, og hør nu, hvad jeg vil lære Dig. Du er vittig, og kand lyve: Du Har Venner, som og kand lyve: slaaer Eder tilsammen; og lyver om Hoffet og om de Mænd, som Kongen har givet sin Tillid. Men for alle Ting bør I begynde med smaa Løgne, og efterhaanden kand I lade dem voxte til den Høide, som Tiden, Omstændigheder og Personer nogensinde kand tillade: jeg nævner Personer, og Du veed vel selv, at jeg mener, man maae afpasse Løgner om en Person saaledes, at den kand have et Skin. Ogsaa erindrer Du, at man bør betroe den som en vigtig Hemmelighed til adskillige Personer, der aldrig mangle at fortælle den til andre, og i et Øieblik ud-

16

breder sig Rygtet over den hele Stad. For at befordre dens Løb des hastigere, kand Du stille fortælle den til een af Dine Tienestefolk, til en Kierling, til Din Friseur, til Din Mand's Barberer og s. v. Men hvad! jeg lærer Dig? og Du besidder dog allerede den Konst at lyve, og desuden kand af en og anden af Dine Venner lære, hvorledes man i en Hast kand forplante i hele Staden og hele Landet de sorteste og taabeligste Løgne. Naar Du nu seer, at Byen troer saa temmelig, hvad der udsprede: saa opret Dit Hoved, og vent, at den Frihed og Vellyst, som I, mine Venner, nu stielende maae nyde, skal igiennem optrækkede Sluser strømme ind til Eders Siel. Dog at jeg endnu skal erindre det, I maae lyve klogeligen, og blive ved. Thi I har en svær Strid at udholde, siden Du selv veed, hvor god Kongen er, hvor ømt Han og Landet elskes af Dronningen og Printsens, og med hvilken Afholdenhed de fleste af de høiere Embedsmænd har staaet paa deres Poster. Passer I ikke Tiden, og griber den mindste Leilighed, hvortil I kand hefte den konstige og undertiden dristige Løgn, saa taber I Slaget; thi de, som nu sidde med ved Roret, anspænde alle Kræfter og udspiile deres Øine for at

17

ophielpe ved vigtigste Midler den forfaldne Stat: og ham Kongens Broder, min sorne Fiende, som den Eenbaarne beder for, ham veed jeg med stille Skridt at gaae mod mine Anlæg til at redde hans Fædres Folk. Ach! hvad skal vi lyve om ham? Jeg veed det ikke; men Æ. opfinder noget, og følg hans Raad. Og Dronningen? Ja! ogsaa med Hende ere vi i Danmark, i Kiøbenhavn forlegne; thi Hun er for kiendt, og vi troes ikke. Jeg ærger mig: dog lyve maae vi, og for at blive troede, vil jeg saasnart Eders Bye har glemt Jehovah's sidste Velgierning, og jeg kand slippe ind med de Aander, som brøle af Længsel for at tiene mine Raad, besette Sex Tusende af Eders Indbyggere, at de skal troe Løgn, og ikke være meer i Stand til at føle Sandhed. Lev vel, min Frue, og i den Time, Din Mand nu er borte, annam Din Elsker. Mit Ønske er for Dig og mine Veninder, at I maae, som tilforn, under store Exemplers Skygge glæde Eder i Buskene endnu i denne tilstundende Sommers skønne Dage. Hils min gamle Veninde, Kiøbenhavns største Løgnerske, og

18

næst Æ. Det menneske, jeg selv for hendes Konst meest ærer. I Østerport den 6. April 1772. Beelzebul
Femte Brev til D. Y. Tænkde jeg det ikke? Azal betroede jeg

det Kiøbenhavnske Roer, medens jeg disse 24 Dage maatte besøge mine Eiendoms Steder mod Sønden: og Azal lod den hadske Mand raade. Men denne Aand er alt forviist til Neu-Herrenhut imellem de stille Grønlænder: og Manden, han troede, skal af Hoffet blive kiendt og nøie paapasset. Var det Viisdom, at lade Holmens faste Stok famle sig til Kongens Vogn, og flokkes paa Veiene og sammenstimles ved Østerport? Azal ventede et Oprør, og roede sig ved, at disse Folk skulle forgribe sig mod de Kongelige Personer. Og denne dumme Aand

19

kiendte ikke, at disse Haandværker elske deres Konge og ære hans Huus. Hvad er Frugten bleven? De har skammet sig: Kongen befoel dem Underdanighed, skiærpede sin Omhu for dem, og handhævede sin Myndighed. Forbandet være den Dag, jeg reiste bort, og det Øieblik, da jeg gav til Azal min Post! Havde jeg været her, jeg havde viist den Karl, som opeggede disse Folk, til hans Ølkippe, og giemt mig deres Misnøielse, indtil den blev større, da jeg med eet havde indsprudet dem min frysende Arrighed, og gjort dem rasende. Helvede skiule mig, og Almagten besegle over mig, om jeg meere skal forlade Eder, mine Venner, og Dig, min elskeligste Y.; thi Du fraraadede dette dorskse Foretagende, og tænkte som jeg. Nei! for alt, hvad jeg kand bede, udbreder Misnøielse i Eders Stad, lyver mod hinanden, forvirrer den eenfoldige Almue, og anstifter Partier; men lader Luen ikke bryde ud, førend I seer mig i Eders Spidse, og mine Aander at blande sig imellem Eder. Endnu er Gabriel ved Eders Herskab og det Himmelske Lys omgiver dem: saalænge veed jeg, at intet kand udrettes. Skynder Eder dog at udsaae Løgn, at formeere Ukierlighed, at

20

udslette Taknemmelighed, at forjage Guds frygt, og at gjøre en Knurren, lig den Israelitiske, almindelig iblandt Eder: og da er min Tid; thi den Almægtige Varetægt slutter sig da alleene til de Faaes Siele, som ere hans Dyrkere.

Ved Castels-Pynten, den 16. Junii 1772.

Beelzebul.

Siette Brev

til

E. X.

Du er mig for frygtsom, elskværdige Ven, og har til de stolte Gierninger, jeg opmuntrede Dig til, alt for lidet et Hierte. Din Villie er god: ligesom jeg, vil Du og have Gud foragtet, Vellyst æret, Selvraadighed indført og Landet opofret for Din egen Fordeel; men Din Forstand vakler, og Dine Grunde svige Dig, naar Du seer Faren, eller blot formoder den. Hvad skal jeg gjøre for at give Dig Mod? Saalænge er Du i min Tieneste, og endnu

21

staaer Du i den nederste Klasse, og dog lunde Du (saa priselig er Din Villie) allerede være en gammel Mester. Har Du ikke forført femten Piger og tre Koner? Har Du ikke tillusket Dig med Dine Sødskendes Skade den store Arvepart? Du agter jo ingen Meeneed: Du er jo falsk: Du lyver med Overlæg: Du var jo villig at sværge Struensee. Gud har Du glemt: Evigheden leer Du ad: Fædrenelands-Kierlighed har Du aldrig følt: ja var Du ikke een af de søde Venner, der agtede det for intet, as hvad Stamme de bleve regierte? Og med alle disse fortrefflige Egenskaber er Du mig næsten ubrugbar, fordi Du skielver ved et bævende Blad, og gyser for den Død, der rammede den utroe Mand. Du frygter for Kongen: Printsens skrækker Dig: Love, Myndighed, høie Embeder ere Din Rædsel. Du siger, at nu da Landets Velfærd er i saadanne Hænder, vil det være Halsbrækkende at væbne sig derimod; thi Hvad vil man angive for Aarsag? hvor stort vil deres Medhold blive? og de ærlige Borgere, Matroser og Soldater ville vist nedhugge dem, som her forgribe sig! Nogen Ret har Du, og dog ikke aldeeles. Kom!

22

jeg vil oplyse Dig. Du har Ret i, at dersom disse for de Danske saa kiere Tree faae Tid til at befæste sig; Tid til at gjøre alt det Gode, De kand og vil: Tid til at opvarme Folkets ældgamle Kierlighed til dets Konger; saa er intet meere at udrette. Men just denne Tid maae De ikke faae: og derfor er det, at jeg uden Ophør skynder paa Eder mine Venner, at I i Begyndelsen selv skal lyve, bagtale, ophidse, forvirre, hade, forfølge, stifte Partier, kiøbe Venner, sælge Eder til Fremmede, og ved alle optænkelige Midler bringe Uroe tilveie og Oprør, Omstyrtelser og Ødeleggelses. Du frygter for at bevæge Dig, og seer ikke, at dersom denne Regiering bliver staaende, er Du hvert Øieblik i Fare for, at blive krævet til Regnskab for Dine Meeneeder, for Din

Uretfærdighed mod Dine Sødskende, og for Dine mange lumske Bedragerier: Du maae jo tilstaae, at Du nu i to Maaneder har ikke tordet tilsnige Dig i Dit Embede uden 100 Rigsdaler, neppe en Fierdedeel af hvad Du pleier, og med hvilken Angest eier Du dem? Du har jo al Aarsag at frygte, at da mange veed, og flere sucke over Dine forrige Gierninger, Du nu vil i en Hast faae Din fortiente Løn. Troe

23

mig (aldrig løi jeg for Dig) at der er et Løb i de nu værende Sager, som spaaer Dig al Ulykke. Vaagn dog op, og tving Dig det Mod paa, som alleene kand frelse Dig. Laan mig ogsaa Dine Arme, at vi kand rive de Støtter omkuld, som bære Bygningen, og igien opføre en anden, hvor Du og mine andre Venner kand leve sikre og med Glæde. Det kand være Dig saa meget lettere at fatte Mod, som min Hensigt ikke er at kaste Eder ubesindigen i en vis Fare, dertil elsker og behøver jeg Eder for meget. Jeg vil alleene,

at Du skal see, Forandring er muelig og hvad meere er, let, naar man retskaffen vælger sine Raad. Thi betænk, Du feie Mand, at vort sande Parti er vel meget lidet, men høist muntert, at min egen Trædskhed besieler dem, at min uovervindelige Hadskhed boer i dem, at den Løgns Magt, hvormed jeg har udrettet saa store Ting, styrker deres, at intet er dem helligt, dyrebart, ærværdigt nok, for at afskrække dem fra deres Hensigter. Med saadant et lidet sluttet Selskab kand en Fyrste, en Feldherre, som jeg, fuldføre endog det, der synes utroligt. Erindrer Du Dig ikke, at jeg for to Aar siden blot ved een

24

Mand kastede over Ende en gammel, en stærk Dæmning?

Ved Blaataarn,

den 18 Julii 1772. Beelzebul.

Syvende Brev til B. Æ. Du er utaalmodig, min udkaarne Ven, at vi saalænge intet udrette. Du tørster efter, at see Ulykke og Dit Fædrenelands fulde Ødeleggelse, og paastaaer, at jeg maae komme ind i Staden, for at virke med Eftertryk, og give vore Venner det Mod, dem mangler, og kaste paa den store Mængde saadan Forvildelse, at de uden at ville, uden at mærke det, løbe blindt til deres Fordærvelse. Underligt, at Du skynder paa mig, da Du dog veed, at jeg intet ønsker hellere end see vort store Anlæg blot i sin Iverksettelse; men skynd paa mig; jeg elsker denne Din Uroe, og agter Dig ligesaa høit som mig selv. Troe dog, at Skylden er ikke min. Gierne hastede

25

jeg til Dine Arme: gierne tog jeg min Bolig midt i Eders Bye, og førde med mig de 6000 Aander, som nu, for at fordrive Tiden, hist og her forføre en Pige til Hver, en Kone til Utroskab, et Menneske til Mord, et andet til Meeneed, Tyveri, Skielmstykker, en Embedsmand til Egennyttighed, en anden til Voldsomhed, og saadant smaa Tøi; men intet attraae de saa heftigt, som at Øieblikket vilde komme, at de kunde bryde ind paa Slottet, forstyrre Staten, see Blod flyde som Strømme, og eders Folk nedkastet uden Haab meere at opstaae. Gierne vilde jeg alt dette; men hvad skal jeg gjøre? Selv kiender Du jo den usynlige Magt, vi begge trodse, og dog maae føle. Tænk endnu engang paa den 17 Januarii. Hvor piinte jeg mig for at give mine Venner blot et Nys om den overhengende Ulykke, og kunde jeg? Gabriel jog mig jo, da jeg Aftenen før var nær derved, i Øieblikket tusende Mile bort, og hvad Angest der overfaldt mig, veed jeg bedst. Dig havde jeg spaaet dette Uveir, og nævnet Dig Tiden. Du gik, og vilde sige det; men kunde ikke oplade Din Mund. Nei, min allerbedste Ven, naar den forskrækkelige Herre vil frelse, hvad er da min Magt, Din Billie, og alle

26

vore Tilhængeres Ønske? Og værdigede han mig endda at bruge sin egen Almagt mod mig, var det mig dog nogen Ære? Men een ei større Aand end jeg, ja allerøftest en af de underste Engle befaler mig at rømme, og jeg magtesløs maae rømme. Nu jages jeg fra Sted til Sted om eders Bye, og tilsatte jeg endog min sidste Kraft, ikke opad den mindste Gade kunde jeg endnu komme. Ja vær vis paa, at hvis ikke den kiere Utaknemmelighed, Misundelse, Splidagtighed, Løgnelyst, Egenraadighed, Ugudelighed udbredde sig igien i eders Bye: saa blev jeg snart forviist langt fra Eder, mine Venner. Dette, at jeg saalænge taales: er (til Dig saa stille at sige) mit eeneste Haab om, at Jehovahs Vrede skulde dog med det første overveie hans Naade. Derfor, derfor tigger og anraaber jeg Dig, at Du ved Dig selv og ved alle dem, Du nogensinde kand hverve, formindsker den Velgierning, som Gud den 17 Januarii viiste denne Bye og dette Folk. Lyver, lyver om dem, som Himmelen da brugte som sine Redskaber og I intet Sandt kunde sige om: og kunde I, da søger at gjøre det samme om de to høieste Personer; Men kand I ikke, da prøver dog at nedsette deres Priis, og kand I

27

heller ikke dette, saa forsøger i det mindste, om I ikke kunde stifte ved Hoffet nogen Ueenighed, nogen Ulykke. Dette sidste maae I jo dog kunde; thi nogen af Folket, som der er, være sig Mand eller Qvinde, liden,

stor, ond, halvond (alt dette ligemeget) maae jo have den ved Hofferne sedvanlige Misundelse, Ærgierrighed, Pengelyst, Ondskab, Fuxsvanserie eller Bagvaskelse, og ved een af disse Ting være skicket til at blive en Struensee & c. Ved hvad Mirakel er Hoffet nu bedre end Byen? Ach! at jeg ei kand komme til Slottet! Ach! at Abaddon ei heller kand komme der! Kand Du dog ikke imellem Eder, mine Venner, udsøge mig een, som der kunde finde Indgang, og I have jo i Eders Selskab saadanne, som have Leilighed nok at komme der. Prøver mig (Du veed hvilke jeg mener) den Rænkefulde, den Misundelige, den Hadske, den Løgnagtige, den Lumske, den Stolte, den Geile, den Fattige, den Rige, den Indfødde, den Fremmede, den Naragtige, Hykleren, Fusentasten, Abekatten, Svinet, Horen, Geden: Prøver mig disse, flere tillige, og efter hinanden, alt som Du finder for got. Ach! kunde vi dog bringe Splid tilveie! og

28

Skilsmisse! og blot to Omstyrtelser! Dette var, kiereste Ven, den korteste Vei; men jeg frygter, at vi maae tage den længere; thi jeg har, nu snart i 6000 Aar, erfaret, hvad Møie det koster, at faae Bugt med Jehovahs sande Elskere. Og endnu seer jeg den for Eders Øine umærkelige Offer-Røg tidlig og sildig at opstige fra Slottet til den gruelige Throne: og endnu staaer den ophøiede Herre med sit Blod for dem: og endnu er Gabriel paa sin Post, og Tusende Engle bruges under ham til at styrke de Gode, velsigne Kongens Raad, forstyrre mine Anlæg, beskiæmme Eder, mine Venner, og redde dette Land. Du skal see, Kiereste Æ, at som jeg fra først af har formodet, den længere Vei maae bruges. Kiøbenhavn maae blive utaknemmelig: hele Landet maae blive uskiønsomt, uføleligt for denne sidste Velgierning, ligesom det tilforn er blevet for alle de mange andre. Du trøster mig og, at denne Utaknemmelighed tager temmeligen til: og det glæder mig at høre, at I, mine Venner, sparer ingen Umag for at lyve, stifte Misnøielse, forvirre Folket, bagtale Embedsmændene, anrette smaa Partier, og indføre i hver

29

Viinhuns, Økippe, lidet og stort Selskab politisk Snak. Ach! bliver ved, jeg beder Eder: trættes ikke: I ere mine Apostle, og Du! Dig elsker jeg, som jeg elskede min Ven Judas. Det skader intet, at I blive næsten hver Uge til Løgnere, naar I have opdigtet noget: det veed I jo selv: bliver kun ved: det gode glemmes: det onde huskes, og Byen er nysgierrig, vil høre Løgn, og tusende Gange bedraget, troer den dog. Seer dog og til, at I blive ved, som I har begyndt, at udstrøe Misnøielse imellem de smaae Folk, der er Mængden, og kunde den blive forvildet, var der ypperligt; thi tænk mig, hvilken Glæde for os, naar en Forandring i Regjeringen efter en anden kand udsue og udtære dette Folk, og maaskee omsider give os den søde Fryd at drikke Blod og vederqvæge os ved Plyndring og brændende Huse. Ja! ogsaa dette! Kunde I ikke bringe Pøbelen til, først at anfælde Horehuse, og bestiæle dem, og siden andre Gaarde. Det er sandt: vi give vore egne Skiøgers Boliger til Priis; men Fordeelen bliver, at vi faae alle Mennesker usikre, og Byen ødelagt. Endnu har jeg eet Middel. Jeg vil liste Abaddon ind i Byen, og om

30

faa Dage mage det saa, at visse fremmede Folk, der har en Fordeel af, at det kunde gaae ilde til hos Eder, vil kiøbe for Penge, hvem de kand faae til at blive Forrædere. O! saasart I, mine faa Venner, mærker dette, saa gaaer til disse fremmede Folk, som ere hist og her adspredte i Byen; tager Penge af dem; hverver, hvem I kand faae med i Eders Ledtog; besøger dem om Natten; skriver dem til; og med alt dette roser mine den 17 Januarii forstyrrede Venner: ja, at jeg ikke skal glemme det, just dette er Mærket paa dem, som kand blive mig troe; thi dette maae I vide, at hvem som roser og bifalder disse mine gamle Betiente, han er min, og stikket til min Tieneste. Derfor elsker jeg Forfatteren af Ugebladet Statsmanden og Antistatsmanden.

Endeligen tilsidst formaner jeg Dig til, min Kiere Æ., at have dog nogen Taalmodighed;

thi Du maae troe, at det alt for gode Danske og Norske Folk, som har en saa gammel Kierlighed til deres Konge og Kongehus, behøver Tid til at blive fordærvet: og nu er det til al min Ærgrelse Kongehuset selv, som styrer Folket! Ah! skulle dette

31

kun ikke faae Tid til at stifte alt der Gode, det vilde! Ach! vilde disse Kongelige Personer dog gjøre en eeneste ond eller taabelig Gierning! Ach! hvor ønsker jeg det! Ach! hvor gierne vilde vi, at de skulde feile! Det vilde glæde Din Siel, min Æ. Ach! kunde der dog blive Gud umueligt ved dette Folks Uskiønsomhed og Ukierlighed og Gienstridighed mod dets eget Bedste at være det naadig! Ach! kunde her blive Jerusalem i sin Ødeleggelse! Ach! hielper mig hertil I Ugudelige, Løgnere, Misundelige; I, Dadlete, Hoerkarle, Spottere, Forrædere! Ach! Beelzebuls Børn hjælper allesammen Eders Fader!

Paa Vesterbroe,

den t11 August. 1772. Beelzebul.

(Fortsettelsen følger.)

Gabriels Giensvar, til Helvedes Fyrste, om hans Beskyldning imod Nordfolket.

Et Manuskript af Sal. Geheimeraad

**Kiøbenhavn, 1772. Trykt og findes tilkiøbs hos
Joh. Rud. Thiele, boende i store
Helliggeiststræde.**

2

Mit Menneske! Kiender du Sandhed fra Lögn; veed du at gjöre Forskiel paa Lysets og Mörkets Engle; er dit Öie reent; kan du forkue din Enfoldighed, naar den vil overkige Hemmeligheder, med et myndigt Dommeröie; da kan du og lære usminkede Domme af Gabriel. Veed du hvor Lyset gemmer sig om Natten; kan du viise mig, Kilderne til alle dine Handlinger; Nei! hvor vil du da hen med at giette Ondt om Gabriel,

som er helliget Mig? Du Forvovne!

— — Jeg fortærer Nidingen og Menneskeæderen. — Jeg er Dommer. — Rens dit eget Bryst, i min Kraft! — Tilbed! - Jeg er din Gud

JEHOVAH.

3

Underretning.

Da Grev B* den store Menneskeven; den forsigtige Statsmand; den usminkede Gudsdyrker udaandede sine sidste Velsignelser over Jorden; da han paa en hvilesød Døds seng sendte sin Reddeligheds og Dyds Straaler sidste Gang til Guddommens Venner, som omringede ham; da han følte i sit afmægtige Legeme, Styrken af de Vellyster, som vare avlede af Millioner Viidsoms og Ædelmodigheds Handler; da Døden, inden faa Øieblikke ville standse hans sagtnende Legems Kræfter; da hans Siel i saa livagtige Forestillinger; i saa skierpede Fornemmelser og i saa Himmelske Forlystelser følte sin Lyksalighed, uendelig meget større end i de friske Dage, saa var jeg et Vidne til Udviklingen af dette Dødeligheds Optrin. Faa Minuter inden min eviglyksalige B., belysede mig med sit Øies allersidste Smiil,

4

kaldte han mig nærmere til sig med en svag Stemme og en endnu mere afmægtigvinkende Haand. Han sagde: Ven eftersøg hos mig Gabriels Breve, mod Beelzebul bekiendtgjør dem for mine Venner. Dette var min Vens sidste Ord og sidste Villie. Skulle jeg da forsømme min Lydighed? Nei!— nu er det Tid, da Norden kan hovere over at Beelzebuls Anslag forsvandt, som Taagen, der bebuder Frugtbarhed og bleve qvalte ligesom Svoel Faklen i Aen. Nu maa Gabriel lære den fæle Beelzebul, at alle hans Tanker; alle Hans Haab; alle hans Underviisninger ikkun lignede ham og hans egne Originaler; at de beeles med høimodig Foragt af Nordfolket. Nu maa Gabriel piine denne Helvedaand og hans Anhængere, med at Viise dem Grundtrækkene til Skilderiet af den Glæde, som udbreder sine Straaler i Norden. Skielvende maa disse Aanders mordiske Øine blive, ved at see dette Billede, og Avinsygdøm maa krybe om med sin Qval, i deres sorte Væsener — imedens Gabriels uskyldige, grundige og retfærdige Taler, i en Tordenlyd, kommer Helvedfæstningen, lige

5

indtil den nederste Afgrund, til at ryste. Om Beelzebul ikke er bleven døv, af sin egen og sine Slavers Jammerskrig, da maa Gabriels Ord falde ham saa tunge i Hans Ører, som styrtende Klipper, og om denne Dievel er alt for tunghøret til at skrækkes ved denne Stormklokkes bævende Buldren,— da hører ham I Engle! I reene og retsindige Aander i Himlene og paa Jorden! da hører ham og glædes; da hører ham og henrykkes; da hører ham og opløftes til at priise i, med Indbyggerne af de evige Høies Brændsler.

Udgiveren.

6

Svar paa Beelzebuls første Brev: Skræm dig længe nok, Beelzebul! over, at dine forrige Venner ere løftede bort fra Thronen og Jorden; — jeg kildres af Fryd; ja! gid jeg var omklædt af et Legeme: Undersaat ville jeg da være i Norden. Jeg har nok i min Saligheds Beskuelse; intet Blændeværk skiuler mig deres Tanker, som ere Jehovaes Fiender; ingen prangende Vellyst forlokker mig uden for Upartiskheds Straaler. Øm var jeg over dine styrtede selvrædige Slaver; jeg følte ikke minste Gnist af den Grumhed, der glaaned af dine og fornærmede Jordboeres Øine; heller ikke følte jeg

7

den Haardhed, som gjorde Hierter til Flintesteene. Det iisnede i mig, hver Gang jeg saae, at Gud, Forsoner og Religion blev sparket, med disse Slavers, Fødder bort fra Thronen; dog blødede det i mig, naar Ubarmhiertighed, mens dine Slaver sad lænkede i det jordiske Fængsel, krumsluttede dem ogsaa i i dine Kløer, grumme Beelzebul!— Den første Taare jeg saae trillende paa disses Kinder, den bebudede dig deres evige Had, og mig et Venskab i Salighed. En mørk Taage af Bodfærdighed saae jeg da omkring deres Øine; jeg hørte en Eed af deres ydmyge Vemodighed, som evig forbandede dig, og forbandt dem til Saligheds Deelagtige. Strax tabte jeg Jehovahs strænge Dom, over dem; jeg blev blød, over disse paa Jorden Ulyksalige; min Glæde over deres Sindsændring var da langt vældigere, end den græsselige Bestyrtelse, som martrede dig, da de faldt uden for den Kreds, du ville befæste, med dine Legioner. Omvexlinger paa Jorden, som vederqvæge Himmelen, dem kalder du Ulykker; men ingen virkelig Ulykke opvækker din Klage. Til evig Trods for dig Beelzebul! fik Jehovah disse hentede tilbage til sit Rige. Der skal de dræbe dig, til en immer nye Forsmædelse, og det, med deres stedsevarende Lovsange. Det Hoved, du fik til at kneise og fnyse ad Helligdomme, det skal hisset bøie sig i de evige Straaler og tilbede; den Mund, du lærte at bespotte, den skal kysse Forsoneren; de Knæe, du

8

gjorde stive, af Hovmod, de skal knæle for Lammets Throne; de Fødder, som du forvreed, de skal løbe om paa en evig Viisdoms, Almagts, Forsyns og Retfærdigheds Baner. Nyelig saae jeg Dem, næsgruus liggende for Gudmenneskets Throne. Deres Salighed avlede mig en nye Fryd; — men jeg var for Væmodig, over deres Selvtillid og Synderoe, saa

tit som de greb fat paa Scepteret. — Du Beelzebul

lokkede dem til at holde fast ved dit Scepter, paa det at de skulle slæbes ned i din Fordærvelses Afgrund Jeg og mine Medengle satte alle vore himmelske Vaaben i Bevægelse, for at vriste dem dit Scepter af Hænderne; men De ville ikke og vi vendte vore Øine bort, fra at vente paa Faren, som skulle udgyde sig over dem; — den som er alt for tummel til at høre sin egen Lyksaligheds Lov, skulle han kunne adlyde Jehovahs Vink? — den som vender Ryggen til guddommelige Tillokkelsler, skulle han kunne danne Love til Verdens Lykke? — Er det saligt for Verden, at den kudsker under dit Scepter, Beelzebul? Rodfæstes ikke dit Helvede paa Jorden, ved at stenke Gift i Religionens Ansigt og ved at sprøite blodig Foragt, hist op mod Himmelen? Saae jeg ikke, Beelzebul! at dit Scepter i disses Haand forvandlede til Millioner Rovdyr? Mærkede jeg mig ikke, hvor hovent dit Bryst var blevet, af det Haab, at hele Nordfolket ville krone dine Scepterdragere? — Ak daarlige Hovmod! du tillukkede maaskee dine for-

9

bittrede Øine, for ikke at see, hvorledes Dydige krøb i Skiul og sukkede; hvorledes Kydsthed ingensteds fandt Hviile, uden i sin Elskedes Arme;— hvorledes afholdne Mænd elskede kun deres kielne Hustruer og disse væmmedes ved alle Udsvævelser; hvorledes Nøisomhed ikke spildte et vigtigt Øieblik, paa de Forlystelser, som bestiael den noget af sin Lyksalighed; hvorledes Vinskibelihood endnu beskæftigede sig, ligesaavel med at krydre Overflødhighed, som med at sanke Brødsmler smaaelig tilsammen; hvorledes ædle Bedagede og ædle Unge ikke tabte sig i Nederdrægtighed og tilbad for dine Afguder; hvorledes disse soere Dig og Dem en dydig og evig Misforstaaelse; hvorledes Nogle giemte sig i et himmelsk Brystværn og truede Dem, du hialp at fortrylle Norden. Disse vare ikke tyndt saade; de flokkede sig undertiden, og dette lede Syn blev en Qval i din brændende Glæde. Dog var her Sørgespil nok for din glubske Skadelyst. De som af Gud og Dyd kun vare halvbeselede, dem stødte dine Venners Regierstang op i Dievlehæren; den ustadige Kydskhed glemte reent sin Adstadighed, ved at nyde Exemplers lokkende Viine; da blev den Haarhuddet, som før straaled af en spæd Undseelse; da blev den, som forskiønnedes af Blyefærdigheds Roser, saa frek,

som et blodigslaget Ansigt; — afholdne Mænd forvandlede deres Stræbsomhed til Ødselhed og reve sig løs fra Kierligheds Baand, ved dievelske Loves Vink; huuselige Qvinder frygtede da ingen Skam,

10

naar de kun havde den Ære at afskyde det Aag, fort Sælskabets Grundstøtter nu ikke længere ville bære. Den Nøisomme blev da forvirret ved de utallige smidskende Adspredelser, som Nordens vellystige Banemænd udskrammede; men fik han for meget i sig af disse Uddunstninger, da virkede de ei allene en overnaturlig Søvn, men ogsaa et mordisk Raserie. Vinskibelighed fortærede da sine Kræfter paa Vellysternes Valplads; og Vellysten ranede fra halvnøgne Arbeidsfolk. Lykkens Slot blev søgt paa en krum og glatfrossen Vei, som indhegnedes af ildsprudende Bierge. Naar man havde naaet dette Slot, saa man, hvorledes en ubekendt Daare styrtede graahaarede Gamle baglænds ned af det steile Bierg, hvorpaa det laae, og trak Unge op i deres Ledebaand. Da var dit Rige, Beelzebul! en kort Tid eenig med sig selv og klappede Despotens lynende Kinder, med en smigrende Haand. Stolthed brystede sig i dine Lænker; ophævede truende Næver imod den bævende Christendom og omhyllede Jhovahs Straaler i Gudsbespottelses Tusmørke. Man opbrændte Love, fordi, at der ingen Lovs Overtrædere skulle være. O daarlige Klogskab! skulle Jehovah hiemkalde sine overtraadde Befalninger, hvor ville Verden da styrtes i Jammer? Ville Guddommen udrive sin Lov af et ulydigt Menneskehierte, saa ville Mennesket, ikke anderledes end Fuglen, der fik Banesaar i Hovedet, tumle forvildet, en kort Tid, om paa Kloden, indtil det

11

stengte sig i den evigbrændende Afgrund. Skulle Gud da taale, at dine Anhængere, Beelzebul! bemægtigede sig hans Scepter; synderslog hans Love og overlod det dyrebare Nordfolk til sin egen Forbandelse? Hvor tidt har Gud ikke bortblæst Dievlethrone fra Jorden; skulle han da forsømmet sit elskede Folk? Nei! — Gud taler til Dydens Beskytterinde og hun hører; han anbefaler sit Raad til Fredens Søn og han adlyder. Salige Fryd for mig at høre, hvorledes Menneskenes Priis og mine Medenglers Lovsange harmonere med Guds Velbehag over Beskytterinden og Fredens Søn. Disse vare Mennesker, kronede til Dyd og Ære i Norden; det er ingen Hemmelighed for mit Øie, at Gud beseglede dem, til at frelse et forhudlet Folk; thi Gudsfrygt havde sit Indsegl paa deres Hierter og disse vare de Eeneste, som uden tvetydige Hensigter, kunne krone Guds Salighed i Norden; skulle de som ere fødte i Ære og indviede til Dyd, lade deres Øine lystes efter støv? Da Timen var nær, at Beskytterinden og Fredens Søn skulle udføre den guddommelige Ordre, da havde jeg mange salige Sysler, i Deres Hierter, for Jehova; — til at lade udvikle Frelsen, laante de sig en Hær af Jorden, som jeg ikke kiendte. Engleøiet er ikke Alseende; endsige Menneskets; — Nok! — Beskytterinden og Fredens Søn vandt Jehovahs Seier og baade Dydige og Lastefulde lagde Takoffere paa

12

Jehovahs Altere, og disse havde ingen Pletter af Menneskeblod. Græmmelse og Skræk skuulede da frem af dine Øien, Beelzebul! imens jeg og mine Medbrødre støttede os priisende op til Nordens-Throne. Denne salige Omvexling skar dig i Øiet; vor og Menneskenes taksigende Toner bed dig i Øret og Gudsdyrkernes Vellyster følte du da, som en

Ildstrøm paa dit Hierte. Dig til Qval; dig

til en piinende Hugorm foreholder jeg dig Billedet af Fredens Søn. Fredens Søn er paa Jorden et levende Aftræk af Guddommens Billede. Jeg kiendte, blandt Menneskene, ingen, siden Paradisets Flor, som mere lignede Uskyldighed. Den Pagt med Guddommen, som en forført Ungdom slaar Vrag paa, den binder ham endnu, ved de helligste Baand, til Himmelen. Fra den Tid, da han lærte, at viide sine spæde Tanker, og lige indtil nu, da han udvikler dem i himmelske Handler, har jeg glædet mig i hans Venskab. Tro ikke dette vantroe Beelzebul, førend jeg har overtydet dig; er du ikke alt for forelsket i dine dievelske Mistanker, da skal jeg, blot

ved at spørge, aftvinge din Tilstaaelse. Naar

sov jeg og Fredens Søn tillige? — Naar vare vi, vaabenløse, betryggede nok til at forraskes af dig? Naar kunde du faae Snue til at sætte dit Brændemærke paa hans Samvittighed? Forskandskede ikke Gud og Guddommens Legioner, hans Ungdoms friske, reene og deilige Blomster, fra Foraarets sta-

13

dende Indstefter? Var han seendrægtig til at udslukke de Gnister, med himmelsk Vand, som dine Fakkeldragere udstrøede over hans Siel? Var han, uden for Himmelenes vaagne Varetægt, løsladt til sig selv, eller overladt til den Viisdom, som lærte ham at føre Scepteret over sit eget Hierte, for at være dygtig til at bestyre Millioner? Blev ikke almindelig Menneskekierlighed, hans Maalesnoer, efter hvilken han viiselig afpassede sine Handler, baade for sig og for Verden? Lærte han ikke, i sin bøielige Ungdom, at kiende alle de farlige Løngange, som den underfundige og mordiske Forfører grov, for at kunne liste sig ind og overrumple et spædt Hierte? Var nogen af disse Adgange til hans Hierte bestrøet med saa mangefarvet glimrende

Guldsand, at hans Øie, af Blindelse, ikke blev de græsselige Rovdyr vaer, som paa slige fortryllende Veie, ville luure sig ind paa ham? Var han nogensinde ganske uagtsom paa sine egne Følelser, siden han forstod sig paa, at bruge Fornuftens gransende, upartiske og helligede Øie? Lærte han ikke, med sin fine Tunge, at dømme, hvilke Følelser give en Livssmag til Livet, og hvilke, en Giftsmag til Døden? Sat han ikke Priis paa søde Fornemmelser efter deres Varighed? Agtede han ikke Sielens Vellyster langt uskatteligere end Legemets Gottelser? Var det ikke allerede den Gang, det Klenodie, han hiigede efter, at hans eget Hierte kunne lykønske sig selv, som den første Kil-

14

de, til Millioners Lyksalighed? Kunne hans private Lyksalighed vel udvirke vældigere himmelske Fornemmelser hos ham, end Billedet af den almeennyttige Lyksalighed, som han, formedelst hans Bestemmelse og Haab, var kaldet til at bygge? Tilønskede han ikke heele Verdens Stater, al den Retfærdighed; al den Villighed; al den Flor, som hans eget Hierte tilønskede sig, og som kunne bestaae med Menneskeslægtens fælles Vel? Afskyede han ikke, i en hellig Iver, alle voldsomme Begierligheder, hvis Strømme havde en tærende Indflydelse, ligesaa vel i Fremmede; som i den Stat, hvis fornemmeste Borger han var? Lysede han ikke med Borgerdyder, som en Stjerne af første Størrelse, paa Statens Firmament, baade fordie hans store Siel ville saa have det, og fordie han vidste, at de Stores Dydexempler hielpe til at danne en lykkelig Stat? Var hans elskede Medborgeres Vel og Vee, ham ikke ligesaa følbar og nærgaaende, som hans eget? Var han fornøiet med Svagsynedes Skilderier paa Medborgerens Tilstand; eller eftersaae han selv deres Trang? Ville han savne Underviisning om Verdens moralske, naturlige og sælskabelige Forfatning? Var han ubeløben i Viisdommens Regimente over Verden, og Menneskets Regiering over sig selv? Havde han, ikke tilstrækkelig Kundskab om det faste Land og Øer; om Jordens og Havets, og Himmels Afgifter; om Mangler og Overflødheder; om Luftens forskiel-

15

lige Indflydelser paa Mennesket; om Orden og Uorden; om Fordelen og Skaden i andre Stater og i sær i sin egen Cirkel? Mon Mageligheds Aand, som tit er de Fornemmes Tidsfordriv, nogensinde var saa Haandfast, at den kunne tilspærre Døren til Videnskabernes Tempel for ham? Var han for svag til at opriste Døren med seierrige Kræfter; til at faae en uhindret Vei ind i Templet, for at udsee sig, af Videnskabernes Skatter, den, ved hvis Tillokkelse, Lyksalighed igien kunne lystes, at tage sin Residentze i hans Fædrene-Stat? Var ikke jeg; vare ikke mangfoldige af mine himmelske Medbrødre glade Vidner til, hvor ofte den klareste Ild, af Folkekierlighed, giennemfoer hans heele Væsen; hvorledes Folkekierlighed var den Ild, som anflammede baade hans beskiæftigede og sysselsatte Timers Offere; hørte vi ikke hans høitidelige Løfte til Jehovah: at ville indvie sin UngdomsFyrrighed, og sin uforkrænkedes Sundhed, paa at skabe sig de vidtudsende Love, som, under det ydmyge Navn af Raad, skulle forherlige hans uindskrænkede Lyst til Folkets Vel? Saae vi ikke tillage, hvordan Blodet ofte hævede sig i hans spendte Aarer, af Banghed, for de tunge Hindringer, som ville styrte sig i Veien for hans Ønsker? Hvor ofte fik heele Glædesstrømme en væmmelig Smag for ham, naar en eeneste Tanke, om Fædrenelandets Ulyksalighed, faldt ham ind? Var nogen Forestilling tækkeligere for ham.

16

end den, som bestyrkede ham Fædrenelandets Beqvemhed til at blive lykkelig? Anpriiste en vankelmødig Statskierlighed ham nogensinde Piinebænken, som et lykkeligt Middel, til en udtæret Stats Forfristelse; eller udsaae hans Viisdom lemfældige Lægedomme? Laante han sin Klogskab og Viisdom; eller øste han den ikke meget mere af sit grundgode Hierte, som havde faaet sin Form af to store Sieles Underviisning? Hiigede han efter, nogensinde at see sit Fædreneland lykkeligere, end det kunne taale at være? Brændte han ikke alt den Gang af inderlig Længsel efter Udviklingen af sit Haab? Blev han vel forbauset, at han ikke torde true, med et modigt Blik, alle dem i Møde, som stred med hans almindeligelskende Følelser? Havde han ikke himmelsk Snildhed nok, til at giemme sig hos den uagtede Ydmyghed, og forvare sine store Sieleklenodier i hendes Skiød? Blev hans Mod slapt, da Timen ankom, at han skulle vinde Seier over Statsfristerne, og over Deres Anfægtninger? Agtede han sin Velstand; sin Byrde; sit Blod; sig selv for dyrebart til at besegle sin ulignelige Statskierlighed, for tvende ærlige Folkeslag? — — Hvad Under da nidiske Beelzebul! at Jehova valgte sig Fredens Søn, til at græmme dig og til at hielpe sin Salvende med at bære Regieringsbyrderne i Norden. Jeg og mine elskelige sande Christne skinne nu, med salig Fryd, i vore Ansigter. Vederstygeligheds Tilbedere ere nu

17

forkuede i deres uærlige Vraaer og de Love, som skrække Ukydskhed, til at omvanke skielvende paa Jorden, de Love have igien faaet Majestætens Riis i Hænderne. Dine Glædes Boeliger bleve en Steendynge,

Beelzebul! Er du ikke forbandet til

Helvede, ved evige Love; skulle da Retfærdigheds Haand være bunden, fra at oprive dit Helvede paa Jorden? Jehovah kiendte sig ikke ved det falske Skin, bag hvilket du og din Hær skiulte Eder; maatte Jehovahs Riis da ikke kunne trænge igiennem den Helvedglands, som betryggede Eder; maatte det ikke kunne ramme Eder?

Jo! Beelzebul! dine lyse og seierrige Palladser bleve smulrede smaae, i Tugtens Haand og nu maa du, med dine Legioner, skielvende omskandse de jordiske Plagegudinders tumme Kamre. Hvilket Øieblik ere I nu sikre nok for det Sværd, som er indviet, til at afhugge Eders forraadnede Lemmer, fra Statens Legeme? Nu vove Eders tvinende Offerdreng og Offerkarle knap at stige ind, ved Solens Veiledelse, i disse Helvedgruber; nu ere Eders Templer sværtede med Foragt; nu sender man ikke længere et spottende Smil til kydske Medborgere, naar man stikker sin forovne Foed ind, blandt de Hugorme, som vrimle i Templet; nu udvikler man sig i en sort Nat, for at komme usynlig til disse Rovdyr; fordrister disse forgiftige Slaver at nærme sig den kielne Kydskhed, da bliver hun nu ikke længere rødmoset, ved at lade dem viide, at Tiigerens

18

Opvarter ikke stinker saa slemt, som de i hvor megen Vellugt de spildte paa sig. Den Sorrig og Blussel, som før formørkede de Christnes Aasyn, den skyndte sig bort; forvandlede sig til Skræk og Skam, og kastede sig, til et Brændemærke, i dine, Slavers Pander. Nu skal hverken du, Beelzebul, eller din elskelige Ø*, skryde med Triumphsskrig, over den Græmmelse, Gudsdyrkerne maatte bide i sig, mens de vare forgravede blant Helvedes Forsmædelser. Nu maa I drikke Angester og Piinsler og Qval af gloende Begre,— og Gudsdyrkerne, ædle nok til at ynke Eder, lædskes af Saligheds Kilde; disse Saligheder lod Gud tilflyde dem, igiennem den store Gudsdyrkers Haand; thi Jehovah vandt jo, ved ham. Seier over dine Fæstninger, Beelzebul! — ved ham, fik Jehovah Religionen og Dyden omstraalt med Ære og forskandset for Mordbrænders. Du meener, Beelzebul! at dit Rige kun blev rokket, da dine Tienere bleve hævede af Veien; du stoltserer endnu over et talrigt Tilhæng; du troer, at Norden giemmer dig endnu

en Hob Venner; — men Stolte! Sandhed

tør trodsende bede dig at giøre Antal: og hvor faa ville da sees at staae paa din blodige Rulle? Trøst dig kun ved, at du endnu har en raae, en kaad, en vægelsindet, og egennyttig Flok, at regiøre over. Dog Flokken forminskes; men hvor kan det være

19

dig en Trøst, at den aldrig udryddes, saa længe du udpuster din Gift over Norden? Nok Anledning er det til salig Fryd for mig, at Rigsroret i Norden, sidder fast i Dydens og Religionens og Viisdommens Hænder! At alle sande Borgere kysse, i ydmyg Taknemmelighed, Forsynets Haand, som giemte ham, der rev dem løs fra Despoternes Lænker; som vinkede ad sine hellige Love, at de skulle løbe frem af Mørket og skinne, med fornyet Glands, for Nordfolket. Hvor fløi da dine Venner hen, Beelzebul? Jeg saae, at nogle vendte dig Ryggen, fordi du ikke længere havde Magt nok, at fyldestgiøre deres Ønsker; jeg saae andre, som bleve vaer, at man, i dette nysoprundne Himmellys, alt for meget ville tage Kiende paa og skrækkes for de fæle Lineamenter, de havde faaet i din Trældom; disse skammede sig selv ud; skielvede for at lade sig see blant Lysets Børn; krøb skuulende ud af Forsamlingen og forstak sig i Krogene, for at luure og for at drage Gift i sig. Jeg saae Nogle, som gave sig villig ind under den optronede Religions udvortes Tvang; som i afskillige smukke Masker, gjorde sig Møie med at trygle sig Yndest hos de Viise Overhoveder og hos deres oprigtige Raadgivere. Tillige saae jeg, med glade Øine en stor Skare af dine Trælle, som bleve tillokkede, at lade sig hellige, ved vor Guds Kraft; at faae Helligdommens Indsegl paa deres Hierter

20

Siig mig Beelzebul! hvor finder du dine mægtige Venner dem du giver, og dem som bindes af dine Raad? Finder du dem der, hvor Menneskelighedens fortraadde Støv sammendynges; — eller antreffer du dem endnu, trods Jehovahs Renselse, paa den Plads, som tvende Rigers Undersaatter beskue?— Kom! følg mig, med din Tanke, lige ind i det Gemak, hvor dit Øie ikke taaler, at aabne sig. Mine Ord ere saa retfærdige, som den evige Sandheds; mærk dem! og du skal i Forstrækkelse tabe det Mod, du har, paa at anfægte Norden; den Tillid, du synes at have til dine Venner, skal da synke med dig, i en umaalelig Afgrund.

Men hvad er da det, som giør dette deilige Gemak saa skierende i dine Øine? Er du vel en Fiende af Gemakker? Nei! der gad du gjerne ophænge dine gruelige Seiersfahner. Hvad er her da, som giør dig ræd? Det er din vældige Fiende; Fredens Søn; Regentens største Raad. Kunne du besnære ham, da ville dit trusselfulde Haab udbrøle sin Glæde igiennem den Basun, du laante dine Medfordømte. Hvor umuelig er denne Tanke! Smigreren finder jo ingen glat Vei til hans Pallads, allerminst til hans Hierte. Det Hofsprog han er for at høre, det er

21

det ukunstlede, usminkede og oprigtige Vennesprog. Han kiender Menneskehiertet; han veed at det, i hvor fast det hviiler i Gud, dog er udsat for mange og mangefarvede Farligheder. Derfor bevarer han sig kun i Deres Venskab, paa hvis Hierter han veed sig sikker. Og hvor kan han viide sig sikrere, end hos Dydernes Beskytterinde? Hvor finder han et sødere Venskab, end det som, fra hans spæde Opvært, hæftede sig ved ham, der selv er et Mynster paa den viiseste Dyd; der selv indpodede, ved vor Guds Aand, Viisdommen og Dyden i hans Hierte; der selv (i Overbeviisning om mødende Vanskeligheder og i Foragt mod falske lokkende

Fortrin) vegrede sig fra at forvalte offentlige Embeder? — Hvor skulle han udkaare sig et frugtbarere Venskab, end hos ham, som lærte hans Skiønsomhed grundige og salige Videnskaber; som underviste ham i den himmelske Statskunst og som ikke vil nyde anden Belønning, for sin ubetalelige Omhu, end at værdises med denne dyrebare Fyrstes uafbrudte Fortrolighed? Fredens Søn kroner alle sine uskatteerlige Egenskaber med Ydmyghed og, Hengivenhed til den bedagede Erfarenhed. Ingen Selvtillid, ingen Ligegyldighed imod Sandheden, sætte deres Skiern for hans Øine. Han indvier to heele Timer, til at høre Raad af ham, som var hans tidlige Ungdoms Ledsager, og det hvergang han vil afhøre deres Stemmer, som fortolke Undersaattens Raad.

22

Jeg seer, med hvor stor Graadighed, han udforsker sin gamle Vens Hierte; med hvilken Omhyggelighed han udleder sig alle Vennens Tanker og Raad;— jeg seer at Glæden over den unge Fyrstes dydige Kielenhed, udsletter mange af Alderdommens Spoer paa den bedagede Raadgiveres Ansigt. Med bøiet Høimodighed anhører han Raadgiveren og med viis Dømmekraft prøver han hans Raad. Ingen Mistanke til Vennen, bliver indladt i Fyrstens Siel; thi Fyrsten maaler sin gamle Ven efter sin egen Dyd; derfor veed ogsaa Raadgiveren bestandig at fortjene Navn af en uskatteerlig Ven. Med klar Overbeviisning besegles Vennens Raad i Fyrstens Hierte, og dette savner hverken Sindighed, eller Fyrrighed, eller Snildhed nok, til at iværksætte Raadet. Medens han nyder Sødhederne af et oprigtigt Venskab, glemmer han de Fortrin ham tilkommer, i Fyrsternes Rang; han husker sig selv knap, som Fyrste; men føler, at han er Menneske og derfor bygger han helst sine Beslutninger, paa hans troe Vens Erfaring om Personer og Ting; denne Erfaring bliver baade Grundpillen og Prøvestenen for hans virksomme Indsigter.

Med Manddommens Erfaring og med en velanvendt Ungdoms Indsigt, pryder han det første Sted i Landets Raad. Hans Visdom er her ligesaa beskæftet, som i Kabinettet og intet Ord und-

23

løber hans Opmærksomhed. Han føler sig da at være i Midten af sine sande Venner; thi her har ingen Raadsherre Sæde, uden den som hiiger efter og har Beqvemhed til at bestemme Undersaattens Vel. Fyrsten veed, at een eeneste Raadsherre ligesaa lidet som han selv, har skarpe Øine nok, til at opdage alle de Farligheder, hvorved den private Egennytte truer det almindelige Vel. Jo vigtigere derfor det Anliggende er, som Fyrsten vil have fyldestgiort, desto fleere Raadsherrer drages til Raad af ham; desto fleere Meninger indsamler han, i sit eget Skatkammer, og udlokker, af dem alle, den Meening, som hans egen Viisdom seer at kunne nærmest opnaae hans Ønske. Udtænker een Raadsherre et Middel til at opnaae Fyrstens Øiemed, som strider med en andens Tanke, det er ikke skadeligt for denne viise Fyrste; thi han er selv skarpsindig nok, til at kunne antage eller forkaste; ja upartisk nok til at kunne biefalde det, i enhvers Meninger, som rækker ham den Underretning, han griber efter; og det Middel, hans ædle Menneskekielighed vil have udfundet til Landets Lyksalighed. Den dyrebare Kunst, at befordre heele Nationers Velstand; det hellige Ønske, at kunne befordre den, det er den Middelpunkt, i hvilken alle Raadsherrernes forenede Vellyster hviiile. Fyrsten vidste, at denne Kilde var tilfælles for alle disse, hans sande Venners Hierter; derfor vare alle deres Meninger, enskiønt de

24

vare indbyrdes forskiellige, i Fyrstens Ører, ikke andet, end de sødste Kontraster i Musikken. Soelens Straaler fornærme jo ikke hinanden, endskiønt de tage deres Veie paa Kryds og paa Tvers; Straalerne flyde lige ud fra Soelen og der er ikke een eneste, som jo, med at give Lys fra sig, opnaar sin Bestemmelse. Et mat Skin hensmelter i mange Straalers Glans. Det Klenodie, som ledes efter, findes ikke saa let, ikke saa snart i Tusmørke, som i Kraft af utallige sammenflødte Straaler; Saaledes forholde sig Raadets fremlysende Meninger, til hinanden; saaledes forholde sig Statens og Fyrstens Anliggender. Ethvert Lem i Raadet er Fyrstens Yndling; heraf kommer det, at intet Raad bliver fulgt, fordi det er avlet hos en Favorit. Det glæder ham, naar Raadsherrerne, drevne af Sandhedskielighed, geraade i Modsigelser med hinanden; herved trækkes det Indviklede i Sagerne, ud i Soelskinnet, og det Mørke faaer en nye Glans, det Tvetydige bestraales, i slige Modsigelser, af en viis Eenfoldighed og det Dybe føres i Triumph ud af sine Huuler.

Ved det Lys som dette Slags venskabelige Tvistigheder kaste fra sig, afveies Sandhederne ligesom paa den fiineste Guldvægt; ingen Knude blive uopløselig ingen Tvetydighed, uafgiort; ingen Forvirring, ureglert; ingen Mangel overseet; ingen For-

25

deel forglemt og ingen Afgiørelse krones, med Biefald førend dens Grundsandheder først ere synderledede og giennemynstrede! Enhver af de Modsigende kiemper, af alle Sielekræfter, efter den Ære, der tilkommer den, der nærede en uryggelig Sandhed, i Viisdommens Forraadskammer. Hvo har da Sæde i Raadet, som ikke umager sig for at vinde Seier i det Fag, hvor hans Indsigt falder stærkest; som ikke hiiger efter Seiervindingstegnet?— Og hvad er det vel for et Tegn? Det er et Smiil fra den deilige Fyrste, der tilstraaler

Seiervinderen Biefald; det er Kierligheds og Erkientligheds Glans; Glædens og Fyldestgørelsens Pragt, hvorved Sagens grundigste Oplystre forhøier Fyrstens yndigheder. Ja! hvilken Belønning er større, er gyldigere, end at fortjene og faae en forøget Tilbøielighed fra et fyrsteligt Hierte, som aldrig var ødsel — og som Viisdommen gjorde sparsomt paa sine Naadesbeviisninger. Ingen Under, at man i dette Raad forfarer saa oprigtigt med Landets Velfærd: Enhver af dets Lemmer veed nok, at man ikke vil fradømme ham sin Indsigts og sit oprigtige Hiertes Fortienester, endskiønt han, undertiden, ikke betragter den afgjørende Ting, fra den vigtigste Synspunkt af; han veed nok, at Forstandiges og Indsigtsfuldes Meninger ikke altid kunne harmonere og at Omhu, for at finde den klare Sandhed, knytter hans Medlemmer til ham, med et stærkt Venskabsbaand: Dette foraarsager, at

26

ingen er saa blye, at han jo vel tør indstille sin Mening for Fyrstens og sine Medraadiges Kiendelse; at ingen er bange for at blive modsagt og at heller ingen gjør sig Skruppel over at giendrive. — Statens Lyksalighed er den Klippe hvorpaa disse store Siele grundfæstede deres Venskab; maa da ikke dette Venskab boere de dybeste Rødder under sig, hvergang een af Lemmerne værdiges at belyses med Fyrstens Naadeglimt; kan nogen af dem blive forsagt, fordi Fyrstens Naadeprøver deele sig iblant heele Raadets Lemmer, i et viist Forhold med enhver Fortienester? Nei ingenlunde! —

Til disse Optrin har jeg ofte været et frydefuldt Vidne; men du, Beelzebul! har med dine skeele Øine skaattet til denne Fredens Søn og til disse himmelske Raadgivere i Norden; ja jeg har seet, hvor ofte du har revet dig selv i Hiertet, af grum Forbittrelse over, at dine Raad ikke kunne trænges ind i disse snevre, uskyldige Hierter.

Er du endnu frek nok, til at fornægte dine Øines Syn; til at nægte de græsselige Skrald, som disse Beraadslagninger skyde ind i dine Ører? Vantroen kan det ikke være; men Overmod og Smigren for dig selv, er det, som bilder dig ind, at dit Regimente, i Norden, kun er bleven rokket. Dine Veirlys skal aldrig mere blive anstukne i Raadsahlen

27

og man skal aldrig tiere have nødig at udkaste dine Venner af Forsamlingen; den skal blive, som den er, rensed af Jehovah og intet Urent skal snige sig derind; jeg og mine Medengle, udrustede med Jehovahs Sværd, ville selv holde Vagt ved Indgangen, til Raadets Paulun. Den Souveraine Magt skal stedse forherlige Norden; Guds frygt og Viisdom skal altid bevæge dens Zepter; Nordens Blodigler skal blive saa slappe, som en tom Læderflaske; end ydermere! de skal forbrændes i Retfærdigheds Ild. Majestætsrættens skal aldrig nogensinde omgives af Helvedes Taage; den skal fælde sin vældige Styrke i, med en aarvaagen Raadgivere og med Hans sande Venners Stræbsomhed; disse skal stadfæste dens Varighed paa evige Grundpiller og høit op i Himmelen skal den, paa Jehovahs Vinger, opthrones sin Herligheds Glands; her skal den blive et Maal for heele Jordens beundringsfulde Beskuere. Jeg kiender dig fuldvel, Beelzebul! du ville saa gierne have din Throne opslaget igien ved Siden af Majestætens; du luurer nu efter at røve dig Leilighed til at kaste Ild paa de Baand, som hæfte Monarken til sine sande Venners Fortrolighed. Tidt har du været paa Spring, for at overraske ham med dit dievelske Skielmestykke; men et naadigt Glimt fra Jehovah, som skinnede over ham og dem, styrtede dig, mit i din Fart, tilbage i Afgrunden. Vov dine Forsøg, saa ofte som dit tyran-

28

ske Haab driller dig til at vove dem; men forgieves skal alle dine Anlæg blive, saalænge Regenten vil, at Beflytterinden og Fredens Søn og visse Raadgivere maa leire sig ved Thronen; men dette vil Regenten altid. Ved disses dydige og viise Raad lækkes Himmelen forfriskede Velsignelser ned over Norden og disse Velsignelser blive saa kraftige, at de blive til Gift i dit Væsen! — Guds frygt er en Aare, igiennem hvilken Himmelen lader alle Lyksaligheder udøse sig over Jordan; — er Guds frygt først kommet paa Thronen, da varer det ei længe, førend den omslutter mange Undersaatters Hierter i sine hellige Arme; dette veed jeg af den frydefulde Erfaring, jeg nylig fik hos Nordfolket.

Folket tabte den indsugede Foragt mod Jehovah, da Majestæterne i offentlige Taksigelser knælede for Frelsens Gud og bød Undersaatten at agte hans Lære. Majestæterne, som da bleve Formal for alles Agtpaagivenhed; for alles Ønsker og Efterlignelser, de udmærkedes nu af Hoben, som de ivrigste Gudsdyrkere; tilforn gav den sig ingen Stunder til at see ind i Herrens Forgaarde; derfor dannede den sig heller ikke den Gang efter disse majestætiske Gudsdyrkere; men nu, da den saae, hvorfra Frelsen kom, da laante den Øret til Jehovah og saae, med seende Øine, at Majestæterne aldrig lod nogen Gudindviet Time, glide forbie, uden, at

29

de jo ofrede paa Jehovahs Altere og fremstillede sig der, hvor Herrens Ihukommelse boer;— nu agtes det ikke længere, af den løse Hob, for en gammeldags Daarlighed, at hellige sig den offentlige Gudsdyrkelse; nu vil man ligne Majestæterne i at forære Gud, og mange Hierter have Jehovah faaet til at ligne deres. Saaledes

som det øverste Herskab er, saaledes er ogsaa Hoffolket. Et udladt Væsen (som flygter den Ærbødighed, Hoffolket i sær bør føle for Majestæter og udviise i alle deres Handler) fordrister sig ikke nu til at fornærme de majestætiske Øine og Undersaatterne selv, kan kiende paa Hoffolkets udvortes Adfærd, at Høiagtelse, tilligemed Kierlighed for Landets Kronede, har indtaget dets Hierter.

Vildskab, som er et Skildt paa Ryggeløshed og undertiden paa adeligt Fortrin, gjør ikke Hofsindene væmmelige for Adstadiige; en moeden Sædelighed og en dydig Munterhed forskiønner de Unge; Alvorlighed og Beskedenhed og viis Frimodighed gjøre de Ældre æreværdige. Ingen Lasters Støjen høres i Slotsgangene; alle Forargeligheder ere forkuede af den herskende Gudfrygtighed; Hofsindenes Ærbarhed giver Gienskin af de ypperstes Ustraffelighed; disse Guddoms Billeder besiele alle, med en reen Ærefrygt, for Gud og sig selv. Ligesom den raae Miskmask der skulle udvikle en Verden af sig, ventede taus paa Almagts Vink, for at blive virksom, saa-

30

ledes vogte Hofsindene, saaledes vogte alle, i lydig Hengivenhed, Majestæternes Bydende. Den som bespotter Jehovah, hvorledes kan han lystre dem, som beklæde Jehovahs Throne paa Jorden; men nu kyster Nordfolket Jehovahs og hans Salvedes Zepter; thi Jehovah styrer selv Nordens Zepter.

Saaledes er du afklædt den Pragt, Beelzebul, som man tilforn, i Norden, faldt ned for og tilbad. Man lærte, at din Magt er alt for stækket til at beskikke dine Tilbedere de Herligheder, som din Falskhed og Forførelst lover dem; man saae, at sande Lyksaligheder allene groe ud af regierende Gudsydkeres Hænder og at alle dine Skatter, som gjøre dig og hine Undersaatter opblæste, at de kun ere mordiske Smigrerier.

Ugudelighed kan aldrig mere komme til at herske; Monarken har faaet en salig Smag paa de Vellyster, som Venstab med Gudsydkere, iskienker for Hans Majestæt. Undersaatterne føle endog Sødheden af disse Vellyster; ja den glade Kierlighed imod Hans høie person, udvikles, ved dette varme Venskabs Skin, immer mere og mere i deres Hierter. Ja hvor kan Undersaatten andet end vederqvæges af Fryd, ved at skue disse saa længe tilforn, af Retskafne, forønskede Scener; og ved at samle selv Frugterne der falde ved denne høie og him-

31

melske Venskabs Stamme. Saavidt det danske Navn naaer, saa vidt omkring veed man at ophøie dette Venskab, og at berømme det Gode, hvormed denne Kilde udstrømmede til Nordfolket. Ere der da ingen Frydsherolder inden Rigets egne Grændser? — Skal andre forkynde Nordfolkets Priis? Skulle andre Folkeslag synge Nordfolkets Lov til Jehovah, og det selv, — skulle det qvæle sin Glæde i Strømme af Misfornøielse? Nei! jeg hører ofte i de smaae og i de store Forsamlinger Lovsange, som jeg selv fyrriggjør og som ledsages af mine Medengles utallige Harmonier. De glæde sig over Monarkens Frydefulhed; de viide ingen Ord, som ere vældige nok til at fortolke deres Tanker og Følelser, om Fredens Søn; i at priise ham, glemme de alle Veltalenheds Kunster; thi de eftertrykkeligste og føieligste Udtryk, synes da for dem, som de haardeste Steene, i Forhold med de Fornemmelser, som opkomme i deres Hierter, ved at gienemtænke hans Storhed, og som de saa ivrig ville skildre.

Følg mig, Beelzebul! ind i Videnskabernes Tempel; der tilpresses dine Øine, der altid skye Lyset, af de Æresstraaler, som derinde skinne omkring den unge Fyrstes Fortienester. Den norske Ungdom, som have indviet sig til at dyrke Videnskaber, fryde sig nu i Haabet, at Fyrstens Raad snart vil formaae Monarken til at berige den med en Høi-

32

skole. Den studerende Ungdoms Forældre, glæde sig nu ved at skue den kommende Lyksalighed i Møde, da de Unge ikke, alt for langt fra en viis Opsigt, længere skulle spille den lærvillige Ungdoms Aar og arvende Midler i Vellystens Kær, for at gavne lokkende vindesyge Forførere. Det Haab blev undfanget blant de Norske, da Fredens Søn, som har Regentens Hierte, værdigede det lærde norske Sælskab, at antage sig dets Sag. Hovedopsynsmanden over en Flok Gudslærere, var den Herold, som kildrede dem med Fyrstens dyre Venskabs Forpligtelse.

Han nedlod sig og lovede dem da at befordre Videnskaberne mit iblant dem; ja hvilke Klenodier ventede ikke strax deres Dyrkere, nu, da han den Høiindsigtsfulde Fyrste, som opammede Viisdom i sit eget Bryst, selv forsikkrede, at ville ophielpe de synkefærdige Videnskaber. Deres Forventning smigrede ikke for dem: For at viise sin Iver efter at lokke Videnskaberne op til en høiere Fulkommenhed bestemmede han aarlig 300 Rigsdaler til Ærestegn for Videnskabernes beste Fosterfædre og nægtede sin

private Formue denne Tilvext; ja for at bygge

sin Selvfornægtelse een desto mere glimrende, desto mere priisværdig og evig Ærestøtte, ville han at Monarkens høie Fødsels Dag, maatte gøres mere Høitidelig, ved deres taksigende Ønsker, som

33

vandt de bestemte Æres Skuepenge. Det er hans dyrebare Hierte nok; — nok af Velsignelser; nok af hellige Vellyster; — at det veed med sig selev, at have været en lokkende Tilskynder til Videnskabernes Fremtarv blant Normændene; i denne høimodige Ydmygheds Følelse glæder den unge Fyrste sig ved, at kunne undvære de Taksigelser, som blive et Hovedsigte for mange Velgjørere; — men Nordmændene taale ikke at glemme hans Æres Udbredelse; det ville ellers blive en Plet paa deres oprigtige taknemlige Hierter, som alt for meget ville sees af Retsindige: Det Norske lærde Sælskab vil dog for at afskildre sin store Glæde over den store Fredens Søn; og hans uafladende Omhu; og over hans inderlige Kierlighcd imod det norske Folk, derfor vil der dog helligholde en Dag, til at priise Jehovah, som skienkede Norden et saa ustatteerligt Klenodie; til at priise Fyrsten, der ogsaa ville blive for Nordmændene ligesaa uundværlig, som for det danske Folk. Hans velsignede Fødselsfest vil det Norske lærde Sælskab udmærke sig blant Aarets Lyksalighedsfulde Dage; da skulle Videnskaberne opsvinge sig, i en ærefuld Pragt, med Normandens Hierte, i den evige Godheds Straaler, og, ved at føle dem, tillige føle Fyrstens Storhed, Umistelighed og Godhed. Fyrstens Forsyn for Sælskabet vil den Dag, give dem overflødig Stof til at udbrede dets tilvoxne Yndigheder og optegne, med takfulde Hierter, dets Tilvext i Fyr,

34

stens ærerige Dagregister. Ikke nok, at den lærde Nordmand, paa Fyrstens Fødselsdag allene forærer Fyrsten i hellig Erindring; men alle Dage krones med Lovtaler over ham. — — Saa lyksalig, Beelzebul! føler sig nu Normanden, der tilforn følte Videnskabernes Tarv; og det ei allene fordi han selv gotter sig i deres Straalekraft; men endog, fordi hans Menneskekierlighed fik den søde Fortrøstning, at de, i deres fornyede Skiønhed, skal udstrække nyt Liv; nye Oplysning; nye Vinskibelighed og nye Lyksalighed, til den halvoplyste og halvuvirksomme Bondestand i Norge, som ikke veed at nytte sine Fordeele, og som, formedelst en godtroende Vankundighed, maa forfeile mange Lyksaligheder.

Seer du ikke da, Beelzebul! at Fyrsten forstod, med sine Viise Raad, at tilsperre alle de Passer, igiennem hvilke du ville liste din ødelæggende Hær ind paa Nordfolket; seer du ikke at dets Vankundighed skal nu ikke længere give dig Vaaben til at giennembore Hiertet i dets Lyksalighed; hylér du ikke over, at Monarken bøier sit store Zepter, efter hans dyrebare Broders Viise Tilskyndelser og at dette Zepter nedslaaer alle dine Haab i Forskrækkelsers Rige? Glad har du ofte tilforn vandret omkring i det Huule og paa det Steile af Norges frugtesløse Klipper, for at aflægge Besøg hos de norske Mænd: Disse stolprede i den tykke Midnat, som af Van-

35

kundighed var udpustet over Norderriget, og opsnappet, som den sorte Røg, i Favnen af de dybeste Dale; og som havde forsvækket baade Mod og Mæle hos dem, der beboede Roden af himmelragende Fielde. Den Vankundighed som er mørkere og fælere, end Afgrundens tilsperrede Kamre, den bliver en Soel i dit Helvede, Beelzebul! og din Fortrolighed kroner enhver, som brænder sig i denne, din Sols giftige Luer. Mangel paa Sandheds Erkiendelse er dig til ligesaa stor Lise i din Qval, som Kundskabens Skin er mig til Vederqvægelse i min Salighed; — bad dig da længe nok i din egen Vankundigheds Solskin, men nu skal du ikke længere see paa at Eenfoldige svies af dens Flammer.

Nu da Fredens Søn, var Jehovahs Aande og Monarkens Medbør, da bortblæstes Skyerne fra

Kundskabens Sol; nu da dens Straaler

fik en frie Fart blant de Norske, til Lyksaligheds Oplivelse, Udvikelse og Bert; nu da Jehovah skienkede mig den liflige Pligt, at fæste det fremkaldte og udbredende Kundskabs Lys i norske Siele; nu da Dalene ikke længere indelukke en mørkegraae kold Dagning og Klippernes Toppe ikke længere bære paa uigiennembrydelige formørkende Skyer; nu da Forsagthed oprykkedes af norske Hierter, og Mod og vidbegierlig Veltalenhed opgroede i Steden; — nu, siger jeg, skal du Beelzebul! heller ikke oftere anrette

36

Suk og Jammerskrig i Fieldene, naar du vandrer om fra een Fieldeboe til en anden, for at bortstiele Jordens Grøde, for at forkue, fortære og forgifte alle Lyksaligheder.

Nu skal Vankundighed ligesaa lidet overtale nogen til at ofre dig den Fortrolighed, i hvilken baade Himlens og Jordens Skatter forspilles. Ingen skal priise sig lykkelig ved den Ære og det Gavn, at giemme dig og din elskede Vankunnighed i sit Bryst. De Unge ville løbe, og de Gamle ville støtte sig hastig frem, af Mørket, for at vederqvæges i Oplysningens Varme. Lyksalighed vil, ved virksomme Hænders ydmyge Vink, lokkes ned fra Himmelen og bryde tilende frem af den haarde og uvillige Jord, og komme did anflyvende fra hiin Side Havet, og udbytte sig derfra til dem, som vente den, i langt bortliggende Riger. Den Eenfoldige skal herefter kunne opdage de Miner hvorigiennem en graadig Egennytte, saa listig og taus, borer sig ind i dens Forraadshuse, og, beriget med den sidste Haandfuld Havre og den eeneste Fist, som der giemmes, smutter

tilbage. Vankundighed kan nu ikke længere tillade Uretfærdighed at dræbe med sin Torden og røve med sit stiaalne Guldzepter.

Længe nok lod man dig Beelzebul! tumle om blant Nordmændene med Vankundigheds Fortryllelser

37

og længe ønskede de Retskafne af Folket, at dine Forvirringer maatte blive hemmede. Fredens Søn blev Monarkens Raad og nu bliver intet frit for hans Viise Omhyggeligheds Forening med Majestætens Hierte. Hans Viisdom smeddede de Lænker, med hvilke du blev bunden fra at skade det kiere norske Folk, saa meget, som før, med Vankundigheds Sværd. Dog seer jeg dig endnu, i disse Lænker, at gaae brølende om efter Rov og at forbande Gud, Monarken og Fredens Søn.

Næringsveiene, som før vare forgroede, eller kun aabnede for nogle Aagerkarle, vil nu Fredens Søn have nye anlagte, nye banede. Agerdyrkningen skal nu begynde at groe og stige til en saa moeden Høide at Sædemanden kan vade i Overflødighed. Fiskene, som Ørkesløshed forviiste fra norske Strandbredder, dem skal aarvaagne Fiskere sætte Diige i Havet, med Fangenætter, — og utallige Fiskeres forenede Garn skulle nu, ved Flids Tillokkelser, gribe uendelig fleere af Havets Velsignelser, end tilforne; kunstig Vinskibelighed skal gjøre Havet tomt fra Indbyggere og friske Indbyggere skulle besøge Norges ubeboede Bølger, for at høste de Egne i de norske Have, som mistede sine Fiske og ikke længere glemte Beboere, der kunne mættes af Havbundens Rigdomme. De norske Skove, som saa mange

Plynderier, i en saa lang Række Aar, have for-

38

vandlet til nøgne Slætter, de skal blive beprydede med unge Træer; Træerne skal forskandses for en tidligdræbende Øre, og skyggefulde, Lunde og himmelrækkende Træer skal trænge sig op af Jorden til en mere sildig levende Efterslægts Taksigelser, som de skal ofre Jehovah, Fredens Søn og dem, hvis Arbeidsomhed udklækkede disse jordiske Skatter.—

Skadelige Rovdyr skulle nu ikke længere giennemfare Skove og Enge med uhemmet Rovbegierlighed; ikke længere afskiere Jordens Frugter; ikke heller strække de skye Lam og de matflyvende vingede Creature; ikke heller stiele Livet af det spagfærdige Livvahre;— men Rovdyrene skulle selv blive bange for det dræbende Blye og for det synderskierende Staal, hvormed deres Konge, Nordmanden skal indjage dem Skræk og forjage dem op under den græsselig øde Nordpol, eller myrde dem, fra at skade Jorden. De fældede Rovdyrs Hudder skulle blive deres Baneman til Opreisning for det Nederlag de anrettede paa hans Rigdomme. Dyrene skulle skielve for den vældige Jægere; døde stulle de falde for hans Øiesigte, og deres Hudder skulle da betale ham hans Møie og blive ham til Forsvar imod den giennemtrængende Kulde. Man skulle nu, i Naturens

store Tempel, ikke allene udfinde Aarsagerne til den giængse Spedalskhed, som, med Ild i sin grumme Haand, smelter saa mange dyrebare Nord-

39

mæn og røver Søekanterne sine omhyggelige Beboere; men man skal endog kunne udsee sig

der, med Indsigts og Erfaringens Øie, de Vaaben, som afskrække denne glubske Morderengel fra at nærme sig de norske Kyster; men disse Anlæg

ere ei de eeneste Spyd, som opvække Svie hos dig Beelzebul! Ikke nok at Fredens Søn opmuntrer

dem til at dyrke Landet og Videnskaberne; — den overhaand tagne Tarv ville svække Nordmandens Lyst til at gribe efter den Ære, der nu skal pryde den, som opnaaer Landsfaderens Hensigt og Ønske;

Mangelen ville udmatte ham fra al den

Munterhed, dette Øiemed lokker for; den ville tære alt for meget paa de Kræfter, som Flid skulle have at anvende, til Landets Forbedrelse og Videnskabernes Fortplantelse; Nordmanden ville ikke strax, med Frugterne af sit Arbeide, kunne fyldestgjøre den Ti-Lighed, som hans Kræfters Afgang foraarsagede; men Fredens Søn veed alt dette; han overtaler Monarken til at aflette deres Trang, saalænge, indtil Nordmandens Vinskibelighed faaer samlet Styrke til at bære sit eget Aag, uden at raabe Vee over Naturen. Heraf hører man nu, hvorledes Nordmanden, i henrykkende Toner, priise Monarkens Ømhed og siunge ham Lov, som fyldte deres billige Ønske, efter Brød, baade med indenlandske og udenlandske Velsignelser. Nu skal Nordmanden ikke oftere, udsuges af den blodgierrige Hunger; ikke oftere, med

40

43

bævende, matte Hænder skalde Barken af Træerne og rive den smaae for at tøve Hungeren fra sit grumme Forsæts Fuldførelse og bruge den i Steden for der eeneste, uundværligste Klenodie; i Steden for det velsignede Brød. —

Saasart disse Lyksaligheder omarmede Nordmanden, ligesaa hastig blev den Glæde fortæret, som du Beelzebul! smagte i dine Triumphstog, der vare prægtige af de sorte flyvende Ødelæggelser, som havde raset iblant dem. Saalænge Fredens Søn

staaer som en viis og vældig Talsmand imellem Monarken og det kiere norske Folk, saalænge skal dine Piinsler groe, tillige med din Forbittrelse over deres balsamiske Vederqvægelser og ingen giftig Blæst skal kunne skade deres Lyksaligheds Blomster; Jehovahs

ranke og uforaadnelige Cedertræer skulle sammenfælde sig til et Gierde om Folket; — i Lye, bag dette Gierde skal det hviile i vor Guds mægtige Varetægts Skiød og hans Styrkes Arm skal være under dets Hoveder.

Nordmændenes Taler skal hovere af Taksigelser og deres Hierter skulle fordoble sine muntre Bevægelser; ingen Umættelighed, men lutter Nøisomhed skal blande sine Krydderier i den Fryd, som glider sig øm i deres tapre og ærlige og taknemmelige Aarer

41

Jeg saae selv, hvor alle Nordmænds Øine glimrede af Gienkierlighed imod Monarken; ja at Frydefuldhed gjorde deres modige Alvorlighed alleryndigst, da deres Ører bleve kildrede ved den første Tone, der udbasunede, at Monarken var bleven rørt af Fredens Søn, til at undtage den fattige Nordmand fra at yde Regieringskassen den sidste Skierv, der var det eeneste, han eiede, undtagen Bettelstaven.

Vaklende ville heele Rigets Lyksalighed blive naar det ikke kunne rive sig ud af sin Giæld. Et velhavende Rige, som trues af Giældbundenhed, eier Intet; — kan det da kaldes et Rige? — Men et fattigt Rige, som strækkes for sin ubetalelige Giæld, eier mindre end Intet; — er dette da ikke ringere

end et Rige? Hvilket Rige kan bestaae for

sig selv allene; ved sin egen Styrke, og stolt forsmaae fremmet Understyttelse; men hvorfra kan et forgiældet Rige, der suger paa laante Kræfter, vente Nødhielp? — Ligesaa umueligt er dette, som en Døende at faae laant friste Levekræfter. Ingen vil vel forsvække sig, for at tiene en anden, og Rigerne have en ædelmodig Egennytte for Øie, ved at række hinanden Samfunds hielperige Hænder; men en vissen Haand rækker Ingen efter. Giældbundenhed, i et Rige, er ligesom Staadderens i en leiet Guldbrokades Dragt; afklædes han sin Pragt, da staaer han blot-

42

tet for Skam og Foragt; afløses Gielden (som er ukiendelig formedelst borgede Klenodiers Straaler) den deilige Purpurkaabe, hvorunder Rigets Tilstand og Gielden selv skiules, da sees Riget snart, af alle andre, i sin sande Gestalt og dets nøgne Maverhed yngler da en hastig — fortplantende Foragt. Foragt, uden fra, tilstopper alle Lyksaligheds Kilder inden Riget, og slæber det til sin Undergang; ja triller det undertiden, i ustandset Fart, ned i Afgrunden af sit første Intet.

Monarken vil altsaa ikke andet; — kan altsaa ikke andet, end iile; med modige Skrit, til at fordrive Gielden, denne dødelige Gift, ud af sit Riges Strækning og tilintetgiøre den. Norge er lodtaget i Dannemarks Velsignelser; skulle det da ikke hielp til at døie, at afhielp, om det kunne, Dannemarks Mangler? Visselig! ingen Nordmand følte heller Uvillighed; men mangen een sukkede kiendelig over sin Uformuenhed til at giøre Fylde for denne Billigheds Fordring. Fredens Søn trængte disse Suk til Hierte og han fortolkede dem for Landets Fader. Han sagde: Det er vel ikke Blodpenge at vriste den Skilling af den fattige og forarmede Nordmands Haand, som knap forstaaer til at frakiøbe ham Hungersnød; det er en grum Nødvendighed, at Skatkammeret maa blive i Stand til at forskanse de kiere

43

og troe Undersaatte for truende Ulykker; dog!

denne Nødvendighed svier mig i Hiertet. Nu føler jeg hvorledes jeg ville blive til Mode, naar man ranede mig den eeneste Brødsmule, jeg havde tilbage, for at mætte mig paa; eller om man bortsnappe mit allersidste Klædebon; jeg føler den arme Nordmands Smerter; skulle ikke den Viise kunne udsee en Lægedom herimod, uden at lemme-læste det Heeles Velgaaende; uden at fraskiere nogen Medhielp til Giældens Afbetalning?— Ja gid man kunne spare dem som ingen Sparepenge eie! — Folkeslagets Sindsbeskaffenhed er den Vægt, hvorpaa man afveier de Love, der bestemmes for det. Nordmanden

er Høimodig-ærekier; den sødtalende Ære udlokke alle Hans Evner til at række efter sande Fortienester, og hvilken Fortieneste er yndigere, er anmodigere i hans Øine, end den, at kunne befordre sin heele Stats Vel? — Den uformuende Nordmand saares med Undseelse, i det han føler sig for mat, til at naae denne Fortienestes Prydelse, som han hiiger efter; men den Formuende, elsker Æren alt for meget, ar han skulle taale nogen Medbeilere til den, som havde gyldigere Fortienester, end han, til at gjøre paastand paa dens Hengivenhed. Skulle Æren da vel ikke

44

kunne, ligesaavel, som en kielende Skiønhed, med sin liflige og uskyldige Snedighed, udlokke en hastigere, velvilligere og overflødigere Skat af de Formuende, til at bøde pag Rigets Tarv,— end Tvangen, tilforn nogensinde var mægtig til at udpiine baade af Formuende og Uformuende tillige. Større Fordeel ville den indvortes Kappen imellem de Formuende, i Æren forelskede, Nordmænd indhøste i Regieringskassen; stor, skiønsom Glæde ville det avle hos de Uformuende, om vi spare dem, — og en sød Vellyst ville belønne den Formuende Nordmands Gavmildhed, ved at kunne tænke sig selv, at være en Lettelse for sine Medborgere i Særdeleshed og for Regieringen i Almindelighed. End ydermere! manges en Formuende ville da forføre sig selv til at gribe sin Formue alt for nær an, og det allene for ikke at give tabt under de Byrder, med hvilke han betyngede sit dydefulde Hierte: — — Saaledes taledede Viisdommen i denne Fyrstes Røst og hvert Ord var ulideligere for dig Beelzebul! end naar Jehovahs Lynstraale gimnembrænder dit Væsen.

Nu skal ikke dm udtærede Nordmand længere besvimme ved at skue den græsselige Extraskat i Møde; den skal nu ikke, som før, liste Arbeidsman-

45

den sine suurfortiente Brødpenge bort under Hænderne og den Huusarme skal ikke forvandles til Bettelarm, formedelst Extraskattens grumme Ubillighed. Man skal ikke see den at bryste sig paa sine Friebytterier, geleidet og forønsket af diende Børns Jammerskrig, som savne den mættende Melk ved deres hungrige Mødres Bryster, og Mødrene skulle ikke oftere skiende paa den Skiebne, som tvinger Fattigdom fra at nyde sin Sveds Frugter. Menneskevenner, som havde net op Kræfter nok, til at rive sig ud af dens Kløer, de skulle ikke oftere bløde af Ømhed, naar de, uden at kunne hielpe, maatte være Vidner til, hvor ynkelig den mishandlede halvnygne Medborgere; hvorledes den, med en giftig Ordre i sin eene, og med en glubsk Rive, i sin anden Kloe, tilragede sig Beboerens Indhave; ja! at den fandt, paa sine graadige Streiferier, undertiden meere Gods i Tusmørket, end Eieren selv kunne finde om Natten.

Fredens Søn raadede og Monarken bød, at Extraskatten, den Bøddel! skulle nu ikke længere rase med sit Sværd, blant norske Uformuende, i deres halvudplyndrede Hytter. Monarken stoler nu paa den Formuende Nordmands utvungne Ædelmodighed og, under et mildere Navn, faaer Extraskatten nu, ved at lokke, Skiengkaser som langt overveie det, den ville have ved at true. Saa viis er Regie-

46

ringen og saa ædelmodig er den Formuende troe Nordmand.

Dig Beelzebul! har jeg sielden seet saa nedslagen, som den Dag, da denne Mildhed blev kundgiort Nordmanden. Men jeg saae Nordmanden sat i den helligste Bevægelse ved dette Budskab. Glæden der strax triumpherede i de norske Fielde, saae jeg da at iføre sig adskillige Prydelse, som alle vare Skildter paa norsk, uforstilt Taknemmelighed. Den gamle graaskieggede Nordmand hentede da sin Ungdoms Smiil tilbage til sit forrynkede Ansigt; Glædens Straaler tindrede saa herlige ud af hans Øine, at Alderdommens omsluttende tykke Øinebryne ikke længere fordunklede dem; hans Skiæg syntes da kun at smykke ham, for at gjøre hans fyrrige Glæde æreværdig; nu glemte han, at han savnede sine Ungdoms Kræfter; han trode sig at være let og hoppede muntert nok om Halsen af sine graaehaarede Venner. Venner! (sagde han, da Glædens Henrykkelse var gaaet over,) — nu kan jeg pleie min skrantene Alderdom i Roe; Extraskatten skal ikke bemægtige sig den Tærepeng, som vederqvæger mig i min Skrøbelighed; den skal ikke udpresse mine Suk. Min Afkom døde fra mig;— jeg farer snart til mine Fædre; — Fredens Søn gjorde os Glæde; — min Konge elsker jeg; min Død skal besegle denne Kierlighed; — Hans

47

Naade sparede min Uformuenhed, mens jeg var i levende Live; men naar jeg er død, faaer man at viide, hvor skiønsom jeg var; thi da skal jeg lade Kongen anvende mine faa Penge;

(hvis Frugter gjorde min Alderdoms Smerter taalelige) til at nytte Riget. Saaledes taledede en ukunstlet Oprigtighed ud af den glade gamle Nordmand og mange bleve opmuntrede, af ham, til at fatte det samme Forsæt og til at gjøre Monarken et ligesaa helligt Løfte; Mandommen frydede sig nu i deres unge Hustruers Omarmelser; den fandt, ved at blive lettet fra denne Ugifts Byrde, et freidigere Mod, til at danne sig, lit efter lit, de Vaaben, hvormed den kiek kunne gaae den overrumplende Røvere, Alderdommen i Møde;— den kryede sig nu ved at være bleven i Stand til at berige Staten med en liden Tilvext af veloplærte, reddelige og

nyttige Borgere.

Kort! alle frydede sig over denne Kongelige Naade, og enhver vidste Aarsagen til sin Glædes Styrke.

Saaledes har det betrængte Norge, saaledes det forvirrede Dannemark, faaet uskatteerlige Lyksaligheder og ingen, uden Jehovahs Venner vare i Stand til at plante, i et Aars snevre Sirkel, saa utallige Lyksaligheder. Mine salige Forretninger kalde mig fra at udvikle Dannemarks deilige, Forbedrings Skuespil, for dig, ulyksalige Beelzebul. Mit Brev til dig er allerede bleven alt for fuldproppet, med ufuldkomne Malerier om Norge, saa at du vil læse min udbredte Sandhed

48

med dievelsk Kiedsommelighed;— men Engle-Breve ere ei kortere, min Indsigt og Glæde og Harm over dig, gjorde mig veltalende. En anden Gang skal jeg forherlige den utrolige Viisdom, hvormed Dannemark, i en ligesaa utrolig Hastighed, fik smage en før usmagt Lyksalighed, som aldrig skal vige ud af dets Stændser.

At styrte dem, som ere de store Ophavsmænd til denne Lyksalighed: det er din Dumheds Sprog og et Luftkastel for dit daarlige Haab. Den syttende Januarii, som kommer, skal give Eienlyd op i de Saliges Pauluner, af Taksigelser mod Jehovah og mod hans Kronede. Denne Dag, skal, ved Millioner glade Hierters Høitid, udmærke sig blant Ævighedens tusinde Aar. Ingen Tunge i Norden skal forstumme af Ufornøielighed; Intet Hierte skal være kolt af utidig Begierlighed efter unydte umuelige Lyksaligheder; baade den som nød, . og den som kan komme til at nyde Frugterne af nye indpodede Lyksaligheder, skal med harmoniske Følelser istemme Jehovahs og hans Salvedes Priis og jeg og mine himmelske Medundersaatte, skulle

besege alle nordiske Undersaatte i en salig Gudhengivenhed.

Trykfeilene skal i næste Stykke blive rettede.

1

**Philomususes Lykønsknings Brev til sin
Velynder og Ven
Herr Mag.
Nicolai Edinger Balle,
fordum**

Sogne-Præst til Kiettrup og Giøttrup Menigheder i Vester Han-Herred,

men nu bestikket

til ordentlig offentlig Lærer i Gudslæren

ved

Universitetet i Kiøbenhavn.

Kiøbenhavn 1772, Trykt hos Morten Hallager, boende i store Fiolstrædet i No. 196.

2

Adolescentem noftrum Philomusum, boni ingenii & studii, vidi, amplexus sum & comiter habui, ut copia mea

fuit.

Lipsii epist. ad P. Scriverium.

3

Aldrig har jeg følet Glæden saa levende; aldrig har nogen Tidende giennemtrængt min Siel med saa behagelig en Følelse, som da min Vens Befordring henrev mig til den inderligste Tak for Dem til Himmelen, fordi den paa nye igien tildømte Dyd og Fortieneste sin Yndest og Belønning. Alles Ønsker bleve opfyldte; alles Haab tilfredsstillet. Bor Venten var meer Længselfuld, end vor Frygt for nogen Hindrings-Magt grundet. Ingen var bange for, at De ey skulde blive Professor, da alle vilde, at De skulde blive det. Kun Forhaling og den langvarige Venten gjorde os utaalmodige. — Den billige Sorg, vor Siel følte over den beste Cramers Bortgang fra os. — Det Tab, vi leed, ved at give efter for vore misundelige Naboer, der ikke vilde staae tilbage fra os i Høiyagtelse for Dyden, i Skiønsomhed for Fortienester, svier endnu til os. At Miste den umisteligste, en Mand, der følte ingen Høiyhed, uden i Dyden Der fraværende elsker og beder got for det af ham uforglemmelige Dannemark, bortjog vor Glæde, forstyrrede vor Roelighed, og gjorde os evig utrøstelige. Naar meene De, Fortroelige! vi skal forvinde vor Sorg? I Deres Magt staaer det, uaar det skal skee. De eene raader for vor Roelighed, for vor Tilfredsstillelse.

4

Dem har Forsynet og Regieringen udseet til at arbeyde paa vor Bedrøvelses Lindring. Vi høiytagte i Dem en Cramer, en ægte Ven af de theologiske Videnskaber i den videste Forstand, — en uforsonlig Hader af den indskrænkede, den til Systemet bundne og fastlænkede, — den i manges Øyne uforbederlige, — uforøgelige, Theologie, saa tør, saa mager, som den seer ud i det gresselig store carpoviske, — saa gammeldags, udtæret, og forældet, som den er i det Caloviske, — saa ubeviist, saa afmægtig, som den træder frem i det afpillede hollaziske, — Legeme. Ingen Deel af de mange, til Gudslæren henhørende, Videnskaber er De ubevændret og ubeløben i. Vel ærer jeg, om ellers nogen i Verden, Deres dybe Indsigt, men, forlad mig, Elskværdige! at jeg langt fra ikke agter at giøre det paa Deres Sundheds Bekostning, eller med Tabet af et langvarigt og lykosaligt Liv. Bliver De saa ved at udbrede Deres Videnskab! tage De ey betids i Betænkning, saa ufortrødent, saa ivrig at rive ned paa Vankundigheds Rige! saa maae De troe mig, at det er ude med Dem, inden De veed et Ord deraf. Hvilket et Tab for mig, om De vil være selvraadig, uden at laane Øren til Deres Venners oprigtige Erindringer? maae deres velmeente Fraraadninger intet gielde hos Dem? skal ogsaa jeg straffes med Afviisning med mit Raad? saa Gud bedre mig for Dem! der med al den Kundskab, De besidder, dog har kunnet foreene den Vankundighed og Egensindighed, ikke at kiende sig selv og sit eget Vel. Skaan Deres Høiyagtere fra en qvælende Sorg, ved at skaane Dem selv fra en ødeleggende Slæb! Hvem er ikke, dyrebareste Balle! tilfulde overbeviist om Deres Grundighed, Dygtighed, og Dydighed? men, gode Gud! hvor

5

unyttigt alt dette, naar De kun vil blusse et Øyeblik, for at straffe os for evig med et forstyrrende Mørke! Frygt og Skræk forvilder mig, naar jeg seer forud det bittere Had, De gandske vist vil paadrage Dem ved Deres aflivende Arbeydsomhed. De vil maaskee holde Forelæsninger over alle Theologiens Deele: Vi skal vel straffes, jeg kan tænke, med Kollegier over Historia Dogmatum, over Gudslæren, over Stridslæren, over Moralen, over den hellige Veltalenhed, over Fortolknings-Konsten, og, jeg veed ikke, hvad andet. De vil agte nødvendigt for en Theolog? overiil Dem ikke! betænk vel, hvad De giør! spar Dem selv og os med. Forslaaer De, jo men! med al Deres Munterhed og Duelighed, at kiæmpe mod os, mod vore Overmænd, mod ældgamle Skikke, mod graaehærdede Vaner. Velan saa vov det! træd frem paa Kæmpe-Pladsen, men mistvivl om Seyeren! De skal gribe til Flugten, den eneste Redning for Dem, forbauset over Studenternes Raab i Raab: bort med den Forvovenhed, at opraae os af vor Døsighed, for at forstyrre vor Roe og dræbe vor Fred. Alt forstakket skal De blive dertil. Men sæt engang, at De end overvandt os, tør De da tænke paa med lige Held at overvinde det theologiske, det uforsonlige Had, Deres overdrevne Aarvaagenhed skal blive forfulgt med? gid De dog vilde følge mit ringe Raad, saa vist som De skulde ledes frem ad paa den gienneste Vey til et roeligt Liv, til en snehvid Alderdom! Jeg gyser ved at tænke paa, at De har været udenlands. Maaskee Tydskeren har ubarmhiertig forført Dem, og, til Skade for os, bildt Dem en Hob ind, — udrustet Dem med Følesløshed — med Haardnakkenhed med Foragt mod en Danskes Redelighed? hvor nær er jeg ved at

6

blive mismodig! hvor bange for Afslag, ifald jeg ikke bliver saa lykkelig i Forveyen, at faae Dem til at glemme Tydskland. Skam Dem dog, endnu er det ey for sildigt! saa upatriotisk at efterabe

den Nation, som saa langt staaer tilbage fra os i Høiyagtelse for Alderdommens Indretninger og benaadede Vedtægter! tør jeg haabe, at der endnu flyder dansk Blod i Deres Aarer! saa fordrister jeg mig til at være Deres Raadgiver, ellers maa De vide, at jeg, til Deres største Ulykke og heele Velfærds Forliis,

Hiertelig gierne skal blive hjemme. Her er mit Raad, saa Velmeent, som det er:

Ingen er i mine Tanker meer oplagt til at være Deres Raadgiver, i det ringeste kan ingen være villigere dertil, end jeg. I syv, ja meer end syv, Akademiske Aar har jeg stræbt at erhverve mig den Dygtighed. Ved Universitetet har jeg levet mere, som en agtsom Tilskuer af de Indretninger og Skikke, der skulle vort Universitet fra ald Verdens, og udmerker det iblant Mængden, end for at kunne høste Nyttens af de herlige Indretninger og priselige Anstalter, der kan bryste sig af en Alder, der overgaaer Pavedommets. I meer end to Aarhundrede har de været uforbederlige. Jeg vil nu ikke tale om den Klækhed, de har kunnet trodse den ødelæggende Alderdom med. Den Seyer allene gjør disse Helligdomme uforgribelige. Vore forfædre have ikke tordet røre ved dem, og Vi, deres Efterkommere, skamme os ved at vanslegte fra dem. Tilbedelsesværdige Mindeværker! Forsigter Eders Myndighed og Magt over os lige indtil Dommedag! Falder selv ned over, i Fald vi opsigte eder Huldskab! begraver kun tie Sange hellere os under eders Ruiner! førend i Skulde

7

lade os, som Rebellere, blive ustraffede. Jeg for min Part venter gandske vist af eders Gavmildhed en rig Belønning, som eders Anseelses Forsigter; og aldrig skal jeg slaae til at trænge til den Lynild, I kan behøve at slaae ned med paa eders Forstyrre, der ere frekkere end Frekheden selv. Gid I saa sant yndede mig, I over ald Verden forreste Vaner, — I ærværdige Oldinger! gid jeg kun maatte have ligesaa god Lykke til at tale Ordet for eders uindskrænkede Herredømmes Udbredelse og Forevigelse; saa sant som jeg har Hierte modigt, og villigt nok til at erklære mig for eders Partie; Men hvortil saa lang Omsvøb for at bevise min Rettighed til at være Eders Forsvarer, og min Professors Raadgiver. Jeg har jo haft Leylighed nok til at kiende eders mange Fortrin, uden at forføres til i Blinde at tilbede eder. Jeg strider for min Alder i Eders Tieneste, der giver mig Vaaben og, med det samme, Seyeren i Hænderne over alle de frække Antastere, Tydskland skaber, og Dannemark føder. Da jeg er saa vis paa at, vinde, hvorfor nøler jeg da, inden jeg gjør Anfald paa Dem, Elskværdige! for at overvinde Deres Fordomme, skadelige nok for Dem selv, men langt skadeligere for os, for Universitetet. —

Jeg iler til Sagen selv.

Har De ikke, Dyrebare! den forbistrede Indbildning, at alle theologiske Videnskaber ingenlunde maae pakkes sammen i et eneste Kollegium, men at enhver Deel grundig og fuldstændig i et Kollegium for sig selv skal afhandles, og giennemgaaes? Saa maae for Dem vort theologiske Studium ey være sammenhængende? Jo! Jo! De vil komme vel fra den Nyhed, at overhugge det Baand,

8

der i saa mange Aar har knyttet Videnskaberne. Saadant Nyemagerie vil, med Deres Tilladelse! fordunkle alle Deres Fortienester, og gjøre Deres heele Videnskab mistænkt og forhadet. Vi redelige Patrioter kan for vor Død ikke fordrage den i Göttingen og Leipzig saa giengse Nyheds-Syge, — os smager den af Alderdommen hyldet, og af Ungdommen Tilbedelseværdige, Fremgangs-Maade i Theologien. — De maae bedre lære Haandverks-Brug og Skik, førend De agter at blive Mester. Vort Universitets Laugs-Artikler ere af en gandske anden Indhold, som jeg vil have den Ære, at bekiendtgjøre Dem, dog med den Betingelse, at De uden mindste Vegren vil holde sig dem efterrettelige. Jeg svarer til deres uforfalskede Rigtighed, da jeg har været saa lykkelig, at faae et Afskrift fra Oldermannen selv, saa troelig efterskrevet, at det ligner sit Urskrift, mere end det ene Æg det andet, lige indtil Tødler, Punkter, Kommater, Afsætninger og Afdeelningerne selv. De Vedtægter og Vaner, som med Rette tiltage sig Navn af Love, ere for det theologiske Fag disse følgende, jeg nu gaaer hen at opregne for Dem. — Andre Love behøve De ikke. De agter jo aldrig at gjøre Indgreb og Skade med Deres Lovkyndighed i et fremmed Fag, i en Orden, De ikke bærer Navn af, som Lærer. Den billige Afholdenhed kan jeg nok tiltroe Dem. Saa hører da med Hengivenhed og Ærbødighed paa den theologiske Ordens Artikler:

I. Den første Grundlov er: Foren alle theologiske Videnskaber under et, saaledes, at, naar du holder et Kollegium Explicatorium eller Dogmaticum, du da kan levere med det samme Hermeneutiken, Polemiken, Moralen. I

9

Følge denne Lov kommer Systemet noget nær til at see saaledes ud: Thesis fremsættes — Definitioner i halvalen Viis stilles i Spidsen — & c. De behøve ikke at rette sig efter den philosophiske Strængthed og Nøjagtighed. De betiene Dem kun lige frem af den theologiske Frihed, ubunden og uafhængende at skeye uden for de Love, De selv og andre har foreskrevet. — Alting maae defineres lige indtil Begivenheder og Tildragelser, der grunder sig paa historiske Beviis. — Saadan en Paapassenhed vilde Theologerne laste hos andre, men hos dem selv ophøyer de den, som en konstig Anvendelse af Philosophien. Hvem har saa got, som de, kundet finde Veyen lige ind i Muelighedens Rige. Carpov er en Mester i at afgjøre Mueligheden, naar Virkeligheden er upaatvivlelig: — et Haandgreb han har stiaalet sig til i den skolastiske Skole ved deres fortryllende Philosophie, de ægte Kilder, det veed Gud, til hans reenfærdige Theologie. Den ellers store Gesner, den for Resten uforlignelige Ernesti, den i andre Henseende mageløse Klon, røbe en stor Forstands

Svaghed, naar de larme imod den skolastiske Foredrags-Maade i Theologien. Gud bedre mig for dem, saadan en Forstand, som de har, at de vil have den nemme, den tydelige, og fra alle Knuder løsrevne melanchtonianske Læremaade indført i vore lutherske Lande. Et Beviis paa, at kloge Folk ogsaa kan gaae i Barndom. Min Troe er sterkere, end at den kan rokkes af deres svage og lendløse Beviis. Jeg seer jo dagligen det modsatte for mine Øyne, og skulde vel vore Tidens Theologer, bevar os vel! ikke være lige saa oplyste, som hine i det 16de Aarhundrede, eller vort Aarhundredes barske og vrantene Skolemajorer, der slaee om sig med græd-

10

ske og latinske Gloser? jeg meener, jo. Theologien skal jo tale i det akademiske og ikke i Skolefuxe-Sproget. Den skal gjøre Inddelinger paa Inddelinger, Underdelinger paa Underdelinger, indtil den tilsidst tørner ved Bestanddelene i hver Sætning. Den har Lov til at skabe sig til i den skolastiske Pynt, — tabe sig dybsindig i skiære Distinktioner — i reene Beviiser, i afpillede Radder af Fornufts slutninger. Heilmann og Miller, for mig i min Barndom hellige Navne, skammer min forbedrede Smag sig nu ved at nævne. Deres Kompendier, der desverre smage alt for meget af Skolesproget, jo men! dem skulde nogen i vore Tider, naar han engang var bleven Student, nedlade sig for at tage i Hænder, end sige, give sig af med at læse dem. Disse styrke ikke Hukommelsen saavel, som hine, fordi de savne den Orden, — den Indfletning — den Sammenkædning, hvorved Sandheder lænkes i hinanden. Igiennem alle lærde Sprogs Alphabeter, som igiennem et Talerør, at meddele sine Tilhørere sine ordentlige Siæle, og sine Indsigter — hvilket et mageløst Sprog! Paa den romerske og arabiske Talstok, at optælle Videnskaberne, og saa at sige, udstykke dem, er en Konst, der udfordrer Englenes Hukommelse og Herkulis Taalmodighed (see Baumgartens Glaubenslehre. Det første Beviis paa min Lærdom, at jeg veed at citere min Autor). Bort da med alle de Lærebygninger, der ikke kan rose sig af disse Herligheder. Evig forviste være de fra Lærdommens Grændser! tager fat, I mine kiære Medborgere! paa eders Kisbyes Kollegium! gjører eder tilgode med et af Hollaz og Kisbye net sammenfat System! I maae troe, I staae aldrig til at trænge til anden Indsigt, enten man saa vil sætte eder til Præst eller

11

Provst! — lærer for eder med Indskrænkninger, Bestemmelser, med Sætninger, tage i den nøyagtigste, meer Indknebne og videste Forstand, og, naar I saa længe nok har fedet Eder med denne føderige Mad; leer saa af al Verden, der vil nægte, at I har studeret Theologien i sin fulde Strækning. Velsigner eders Lærere, som har med en rund Haand tildeelt eder Gudslæren sætningsviis. Men, siig mig! hvortil Sætninger uden Beviis? en heel Hær af Skriftsteder se I der opstillede mellem Thesis og Antithesis. Siig da ikke, at Sætning vover sig ubevæbnet mod Modsætning. Bind Munden paa de Spottere, der vil sige fra, at Theologerne gaae værgesløse imod Religionens Modstandere og Fritænkere. En Heede blusser jo i deres Ansigter, hver engang de skal til Felds! — deres Bryste opsvulme af en ret theologisk Nidkiærhed for Guds Ære. Af Frygt for at forbie sig, maae de selv skaffe sig Luft — Deres Klæder sønderrive de — De raabe af Struben — De sætte Skriftbevisene i Skikkelse af Fornufts slutninger lige paa Hiertet af Kiætteriet, for at giennembore det paa Stedet. Her har Deres Høyærværdighed al den Hermeneutik, som behøves; og, i følge den første Lov, tillades. Nu en Smule Moral strax oven paa den skarpeste Haandmængsel — Usus følger paa Antithesis — Levnets-Pligter, og Forholds-Regler uddrages af Thesis ved Bevisenes Mellemlæggelse og Virksomhed paa Antithesis. Derpaa er alting stille — Fienden jaget paa Flugten — Religions-Forfægteren feyrer, og gaaer dydigere af Feldten, end han gik i den. Denne Læremaade forfølges hele Theologien igiennem. Er det dog ikke Ret at udpille Kiernen af alle theologiske Videnskaber, for at gjøre dem lige smagelige for

12

Tilhørerne? Paa Deres Vegne, dyre Ven, er jeg meer end bange for, at De ikke skal kunne finde sig i den Methode. — Jeg veed, at De har en mageløs Indsigt i den hellige Philologie; foredrager Sandhederne i Ciceros Sprog; men hvor forgiæves den Indsigt, hvor ufrugtbare alle Deres Bestræbelser, i Fald De ikke vil skaffe sig daglig Bryderie, og stændig Fortred! Skielv for Overtræderens Straf, om De spotte den første Lov! vil De endelig (det Gud forbyde!) gaae uden for Reglen, og i Førstningen holde a parte Forelæsninger over Dicta Ciassica, saa vil jeg ret raade Dem, at de ikke viger et Fingersbred uden for den fortreffeligste, og i høyeste Grad reenlærende svenske Theolog, der nyelig har lyksaliggjort os med et Kompendium Theologiæ exegeticæ. Vee! ja vee Dem, om de tor tage Zacharice bibelske Theologie i Hænder. Ingen skal være villigere til at være Deres Angiver end jeg, af Hevn over Dem for den Ligegyldighed, De Viise mod mit Raad.

2. Den anden Grundlov er: hold offentlig Forelæsning over den Deel i Videnskaben, som ikke behøves til Examen; men privat over dem, som strængeligen kræves. — „Denne Lov er saa god, som 400 Rdlrs Tillæg til Professor-Lønnen. Man knytter et Nødvendigheds, et Kierligheds Baand mellem sig og sine Tilhørere, holder dem i en stændig Flittighed, og gjør det dem betænkeligt, at nægte os deres Søgning.,, Denne Forklaring over Loven har jeg fra første Haand, fra Oldemanden selv, og en bedre kan ingen Mester i Lauget give os. Den er grundet i den 5te Artikel, og faaer Liv og Lys af dens rigtige Udtolkning. Uvirksomhed hersker i sit fulde Lys hos vore

13

Studerende — Examen er den eneste Kapsun, der kan fordrive deres Søvnagtighed. For at staae sig til den, læse de deres Hæster, og blive Præster, siden Provster, og, hvilket et lille Spring fra Provst til Bisp? alle Skabninger, som den meer end mægtige 2den Laugs-Artikel har dannet.

3. Ikke at forvilde den studerende Ungdom med den om sig ædende Bogkundskab. Hvor ynker jeg Dem ikke, min Balle! at De har spilt saa megen Tid paa at indsamle den, ved vort Universitet, saa unødvendige Kundskab. — Naar har De hørt, at en Mester har udladt sig for sine Lærlinge med Hemmeligheder i Konsten? hvorfor skulde Theologerne ene være taabelige? De skulde gaae hen, jo da vare de ret kloge! at angive de beste Kilder for deres Tilhørere, af hvilke ingen, uden de, som har Skiønsomhed til af vælge og forkaste, kan øse, uden at forderve sig. Nævn aldrig, at der er en Michaelis til, og lad ingen vide, De kiender Semler! — At nævne deres Navne er efter vort Universitets mundtlige Laugs-Artikel et ikke lidet Kiætterie. —

Saa at forføre Ungdommen drager Guds Forbandelse over Kirken og Staten. Desuden er der ingen Billighed i at Viise andre den Vey, som fører til Professormæssige Studeringer. Alting kom til at vrimle af Professorer, og, hvor ødeleggende for de Gamle, naar enhver nye, der kom og meldte sig, kunde springe til at blive Mester! Det

14

er, om jeg maae sige det, en slet Mester, der ikke har sig noget forbeholden. Skulde vel jeg sige mine Tilhørere, at Gunneri, og Baumgartens Theologie ere mine Hoved-Bøger! da maatte jeg have tabt min halve Samling. Saa kloge maa disse gode Folk ikke blive, ikke heller behøve de at være det. Vi have jo Præster, og det ikke end da saa faa, der, uden at have lært mere, end et kort Udtog af Kisbyes Kollegium, ja, forsaae jeg mig vel, om jeg sagde Wøldikes Positioner, dog ere blevne saa grundlærde, og berømte ved deres Skrifter, at de nu til evig Æreminde staae tegnede i Worms lærde Lexicon.

4. Hold ingen Forelæsninger over Homilien, og endnu mindre over Kirke-Historien. Fra Arilds Tid have de Geologiske Professorer ikke overtraadt denne Artikel. Vi erkiende en H**ms vidtløftige Indsigt i Kirke-Historien; men beundre endnu meer den Tvang, han kan paalegge sig selv, aldrig at meddele andre den, af intet andet end den helligste Ærefrygt for denne Vedtægt. Vor ædle Cramer vovede, som Tydsker, en og anden Gang at blive Overtræder; men hvad blev hans Straf andet, end Studenternes Foragt. To besøgte kun tilsidst hans Kollegium over Kiætter-Historien, og af dem var hans egen Søn den ene. Hvor vil De da hen, Dyrebare! med Deres uførligelige Skat af Kundskab i Kirke-Historien, et lærdt Pedanterie, forlængst beleet og udklappet hos os. Til Attestats, den offentlige Fremstillelses Dag, da vi paa Latin, et Sprog, faa kan udtrykke deres

15

Tanker i, skal gjøre Rede for vor Christendom, vi kunde i Modersmaalet til Konfirmationen, paa denne vor anden Konfirmations-Dag, da vi skal fremsige vor Troes Bekiendelse scientisice, det vil sige, konstmæssig eller haandværksmæssig; til den Examen, siger jeg, vi læse over til, for at lære det, indviklet og utydeligt, hvad vi i vor Barndom have vidst tydelig, til denne Prøve-Dag behøves jo kun en jevn og stykkeviis Kundskab i Kirke-Historien, og i Præke-Konsten udfordres slet ingen. Begynd aldrig, ædle Balle! med at læse over de udsøgteste Stykker af Kirkefædrene. Det er jo en Skam for os Danske at tage en Thalemann, en Carpzov, en Frommann til Mønstre. Søg her at faae første Gang Seyer over Dem selv. Begrav Deres Indsigt i Afgrunden, og forfør aldrig vore tilkommende Præster til at fordybe sig i den Videnskab, der vil gjøre dem deres Liv kummerligt, og deres Forlystelser usmagelige. Den hellige Veltalenhed er den anden Part af Artiklen, De ikke maae befatte sig med. Hvo veed ikke, at De er et følgeværdigt Mønster i den?

Deres Prøver aflegge herpaa de stærkeste Beviis. Men mon ikke vore Præster ere ligesaa veltalende, som stærktalende, uden at have hørt Kollegium? De maae spaae sig forud Had og Forfølgelse af en Pr. B. & c. om De ikke vil lade Deres Vantroefare. Jeg kunde opvise for Deres og al Verdens Øyne Mesterstykker, der trodse al ballisk, spaldingisk og cramerisk Veltalenhed. De sidde midt iblant de Mænd, der ere hærdede i Tale-Konsten, en B., en C., en R., & c. Ja jeg har, til min største Glæde, ferske Beviis at sende Dem fra Hovedstaden. En H**s Prædiken, en uforbederlig Prøve i Veltalenhed; en Ø****s hellige Tale, saa mageløs, at Grækenlands beste Verker viige for den. Skrid derfor aldrig til at mestre vor Prækemaade, der er saa gammel.

16

at vi har Hævd paa den. Betænk Dem, inden De bliver saa forvoven at forandre noget i Religionens væsentlige Poster. Lad Præster være Præster, og forstyr ingen i sin Lyksalighed. Holder De oprigtig over foregaaende Post; saa bliver Deres Fromhed belønnet med en Nemhed at efterkomme den

5. Artikel: Ikke at fortage sig med alt for mange Kollegier, og aldrig at læse om Sommeren. Denne Artikel hænger sammen med den lste og flyder af den 4de.

Tak mig nu, fordi jeg viser Dem Veyen til et langt og lyksaligt Liv, til Studenteres Venskab. Ved at forspise sig

trives man ikke; en beladt Mave fordøyer ikke vel. En, der overdriver sig med Studeringer, faaer Svinde-Syge, og bliver tilsidst saa afmægtig, at Vinden driver Spøg med ham. Spar vort unge Liv! Vi Studentere, vi skal ære Dem for det i Alderdommen. Ved denne antagne, og af mig anpriste Læsemaade giemmer De Styrke til en Alder af hundrede Aar. Endog i Deres gode Aar skal De kunde træde op paa Deres Trætrone, og ubarmhiertig lyne fra den mod Kiættene og Spottere. Alting skal under Deres Haand blive til Kiætter, lige indtil Ebioniter og Nicolaiter.

Alt for Inge Ædelmodige! har jeg opholdt Dem med saa lang en Præken. Af Kierlighed til Deres Vel, for vores ubrydelige Venskabs Skyld, har jeg opkastet mig til deres Raadgiver.— Skynd Dem, at glæde mig, og Universitetet, det hele Studenterskab med deres Nærværelse. Mundtlig skal jeg tale i den rørende og overtalende Tone, da jeg her kuns har kunnet benytte mig af den undervisende. Gjør dog ikke for længe af, inden jeg maae omfavne og hilse Dem, Deres Lykke længe værdig, førend De nød den. Ynd Deres oprigtige

Philomusus.

1

MAXIMES
ADRESSÉES
À
Mademoiselle de B...
PAR

Une Demoiselle

de 13 ans.

ELSENEUR 1772.

2

3

IL y a quelques années, que Mademoiselle de ... ma niece me demanda mes conseils pour se conduire dans le monde ou elle entroit, & c'est pour elle, que j'ai composé ces maximes.

4

C'étoit une jeune personne de 17. ans, jolie, d'une vivacité extrême, & qui joignoit beaucoup de genie a un bon caractère. Aussi a-t-elle suivi mes avis très exactement & elle s'en est bien trouvée.

5

1.

VOUS me demandés mes

conseils, ma Niece, vous souhaitez de savoir, comment vous devés vous conduire sur ce grand theatre ou vous alles commencer a jouer votre role, Tâchés de le bien jouer.

2. Le premier de vos devoirs, vous le savés, est d'aimer Dieu; si vous le faites, vous serés heureuse.

6

3.

Ayés l'humeur souple & pliante; c'est le moyen de vous faire aimer & rechercher.

4.

Ne soyés point coquette. Si vous l'étés, ces hommes mêmes, à qui vous chercherés à plaire, vous mépriseront

5.

Evités la mauvaise compagnie; elle gâte les mœurs.

6.

Ne soyés point vaine & orgueilleuse; l'orgueil est un vice detestable.

7.

Ne soyés jamais oisive; L'oisiveté est la mere de tous les vices.

7

8.

Ne lisés point de Romans; ils gâtent l'esprit & le rendent romanesque.

9.

Parlés bien de tout le monde: cachés les défauts de votre prochain; excusés les . tant qu'ils sont excusables. S'ils ne le sont pas, n'en parlés point. 10.

N'ayés point de familiarité avec vos domestiques: mais traités les avec bonté & regardés les comme vos parens malheureux.

11.

Soyés liberale sans être prodigue.

12.

Pardonnés les offenses; il n'y aqu'une grande Ame, qui en soit ca- pable.

8

13.

Ne vous moqués de personne; cela est affreux. Cependant le monde fourmille de personnes, qui en font leurs unique étude.

14.

Lisés beaucoup & surtout Rollin, la Sevigné, les œuvres de Voltaire &c.

15.

Evités les tripots & la tràcafferie; rien ne fait tant mépriser.

16.

Soyés franche & ouverte dans vos procédés.

17.

Choisissés pour vos amis des personnes d'une probité reconnue.

9

18.

Faités politesse a chacun: mais ne vous ouvrés pas avec lui avant de le connoitre.

19.

Gardés inviolablement votre parole.

20.

Soyés d'une discretion a toute e preuve.

21.

Que vos habillements soyent propres, mais jamais magnifiques.

22.

Ne soyés point colere ni impatiente: reprimés vos passions. Il est beau de se vaincre.

10

23 Soyés retenue sur les spectacles, n'y allés pas toujours. Il n'y a point de dignité a se montrer toujours. Si vous étés jolie, il ne faut pas user le gout du publique. Si vous étés sans grâces, il faut être encore plus retenue. D'ailleurs le grand usage des spectacles affoiblit le gout.

24.

Que votre maintien soit doux, modeste, mais point recherché.

25.

Ne riés pas a gorge deployée, cela est indécent pour une femme.

26.

Quand vous badinés, faités le avec esprit ou ne le faites point.

11

27.

Paroissés ne point savoir, que vous étés jolie: Vous le paroitrés alors davantage aux autres.

28.

Soyés polie envers tout le monde sans vous familiariser.

29,

Soyés ami de tout le monde: tout le monde vous aimera.

30. Passés le moins de tems, que vous pourrés, a votre toilette; Vous éviterés par la une perte de tems.

31.

Tâchés d'être toujours en compagnie avec des gens d'esprit & de

12

probité & éclairés votre esprit de leurs lumieres. 32. Ne décidés sur rien. C'est la marque d'un petit esprit de croire qu'on sait tout.

33.

Ne soyés point curieuse: la curiosité n'est pas un vice mais un ridicule.

34.

Si vous aves quelque chagrin. n'en parlés qu'a vos intimes Amis: encore faités le avec menagement. Rien n'est si desagréable que d'entendre une personne toujours se plaindre.

35.

Soyés gaie sans etourderie. Si l' e-

13

tourderie se joint a la gayeté, ce n'est plus gayeté, c'est folie.

36.

Soyés reconnoissante: la reconnoissance est de toutes les vertus la plus belle.

37.

Ayés de la pudeur; une femme sans pudeur ne peut qu'être meprisée: aussi est elle indigne de vivre.

38.

Ne soyés ni soupçonneuse ni jalouse; si vous l'étés, on vous detestera.

39.

Soyés scrupuleuse a l'excés sur les bienséances, pour ne point donner prise a la médisance.

14

40.

Piqués Vous de surpasser toujours les autres, quand-ils font bien.

41.

Avès vous des Amis, qui font des fautes de peu de consequence, corrigés les en particulier; s'ils n'écoutent pas vos avis ou que leur faute soit grande, rompés honnêtement avec eux.

42.

N'écoutez point les flatteurs; regardés les comme vos plus mortels ennemis. C'est marque d'un petit esprit que de se plaire a l'adulation. Gratien ce vertueux Empereur prioit tous ses Amis de ne point lui cacher la verité. Que ne devès vous donc point faire, ma chere Niece? Gra-

15

tien etoit empereur: vous étés une simple particulière & par la vous étés obligée plus que lui a vous corriger de vos defauts. Son rang lui tenoit lieu de tout: mais si vous étés sans perfections, qui les remplacera?

43.

Faites du bien aux pauvres, retranchés de vos plaisirs & de vos commodités, s'il est necessaire, pour les secourir.

44.

Ne soyés point credule ni superstitieuse; la crédulité & la superstition sont les filles de l'ignorance.

45.

Ayès de l'ordre dans toutes vos af-

16

fares! une femme sans ordre n'est gueres estimée.

46.

Soyés caressante; prevenés un chacun; c'est le moyen de vous faire des amis.

47.

Ne méprisés personne ou si les actions font telles a ne pouvoir vous empecher de le mepriser, faités lui le moins connoitre, qu'il vous sera possible. Il n'est déjà que trop malheureux de faire des fautes.

48.

Ne vous abandonnés point a vos passions & tâchés de les reprimer. Plus vos passions seront vives, moins vous serés aimable.